

2015-04-01

Tid 2015-04-13, kl 19:00

Plats Kommunhuset i Tumba, plan 2, rum 2

Ärenden

Justering

- 1 Muntlig information om tidigare misstänkta oegentligheter
- 2 Yttrande över remiss - Förslag till äldreplan 2015-2019
- 3 Internbudget 2015 - Tekniska nämnden
- 4 Yttrande över förslag till flerårsplan 2016-2019
- 5 Muntlig information om VA-verksamheten
- 6 Anmälningsärenden
- 7 Övriga frågor

Dan Gahnström
Ordförande

Elisabeth Persson
Sekreterare

Gruppmöten:

(S), (V) och (MP), plan 2, rum 2, kl 18.00

(M), (KD), (FP) och (TUP) plan 6, Stinsen, kl 18.00

Anmäl eventuellt förhinder till Elisabeth Persson, tfn 530 614 34 eller
elisabeth.persson@botkyrka.se

2**Yttrande över remiss - Förslag till äldreplan 2015-2019
(TEF/2015:24)****Förslag till beslut**

Tekniska nämnden översänder tekniska förvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2015-03-09, som svar på vård- och omsorgsförvaltningens remiss.

Bakgrund

Vård- och omsorgsförvaltningen har på remiss översänt förslag till äldreplan. Förvaltningen fick under hösten 2012 i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram en förvaltningsövergripande äldreplan. Planen belyser ett antal utvecklingsområden och ambitioner som kommit fram under detta samarbete och som resulterat i 26 stycken löften till medborgarna. Dessa löften beskriver hur kommunen på olika vis gör det tryggare att bli äldre i Botkyrka.

I vård- och omsorgsförvaltningens underlag har förvaltningen förtydligat vilken nämnd som föreslås ansvara för vilket löfte. Det slutgiltiga förslaget till äldreplan kommer att beslutas av kommunstyrelsen och därefter av kommunfullmäktige i samband med flerårsplanen.

Ärendet

Enligt den utsända remissen ska tekniska nämnden svara på och kommentera förslagets löften nummer 8-12, 14-15 och 17.

Tekniska förvaltningen redogör för ärendet och kommenterar dessa löften i kronologisk ordning i tjänsteskrivelse daterad 2015-03-09.

2015-03-09

Dnr TEF/2015:24

Referens
Olov LindquistMottagare
Tekniska nämnden

Remiss angående förslag till Äldreplan - 2015-2019

Förslag till beslut

Tekniska nämnden beslutar att översända tekniska förvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2015-03-09, som svar på vård- och omsorgsförvaltningens remiss.

Ärendet

Vård- och omsorgsförvaltningen har på remiss översänt förslag till äldreplan. Förvaltningen fick under hösten 2012 i uppdrag av kommunstyrelsen att ta fram en förvaltningsövergripande äldreplan. Planen belyser ett antal utvecklingsområden och ambitioner som kommit fram under detta samarbete och som resulterat i 26 stycken löften till medborgarna. Dessa löften beskriver hur kommunen på olika vis gör det tryggare att bli äldre i Botkyrka.

Under våren 2014 var äldreplanen ute på remiss hos samtliga nämnder och har därefter bearbetats utifrån remissvaren. För att vara säkra på att allt som tas upp i äldreplanen även genomförs har kommunstyrelsen betonat att samtliga löften som ges i planen även måste kopplas konkret till ordinarie styrdokument. Det är därmed samtliga nämnders uppgift att förtydliga vilka av planens löften som varje nämnd bedömer vara genomförbara under kommande flerårsplanepriod. I sina remissvar ska nämnderna alltså inte ta ställning till äldreplanen i dess helhet utan bara de 26 framförda löfterna.

I vård- och omsorgsförvaltningens underlag har förvaltningen förtydligat vilken nämnd som föreslås ansvara för vilket löfte. Det slutgiltiga förslaget till äldreplan kommer att beslutas av kommunstyrelsen och därefter av kommunfullmäktige i samband med flerårsplanen.

Yttrande

Enligt den utsända remissen ska tekniska nämnden svara på och kommentera förslaget löften nummer 8-12, 14-15 och 17. Här nedan kommenteras dessa i kronologisk ordning.

2015-03-09

Dnr TEF/2015:24

8. Kommunen ska arbeta för fler alternativ i utbudet av boendeformer för äldre

9. Kommunen har ambitionen att definiera och utveckla ett eget trygghetskoncept för boendeformen trygghetsboende och ska arbeta för att trygghetsbostäder etableras i Botkyrka

När det gäller båda dessa löften är det tekniska nämndens uppdrag att på beställning av vård- och omsorgsnämnden delta i framtagande av detaljplan samt att bygga de vård- och omsorgsboenden som ska ägas och drivas av kommunen. Det är således inte nämndens och/eller förvaltningens uppgift att arbeta för olika alternativ.

10. Tumba äldreboende ska avvecklas i sin nuvarande form

11. Ett nytt vård- och omsorgsboende är planerat till 2017.

Under en fyraårsperiod kommer 200 platser i de äldre boendena att ersättas med nya vård- och omsorgslägenheter. Tumba äldreboende kommer att ersättas med två eller tre nya enheter. Förvaltningen arbetar således redan nu med frågan, även om det råder en viss osäkerhet om ett nytt boende kan stå klart till 2017.

12. Kommunen ska aktivt bevaka och dra nytta av utveckling av teknik och hjälpmedel som kan bidra till äldres självständighet och välmående. Kommunen ska vara öppen för, och ta initiativ till, att pröva nya tekniska lösningar och hjälpmedel.

Tekniska nämnden hanterar byggnation där kommunen driver verksamheten i egen regi. För dessa projekt finns bygg- och projekteringsanvisningar som uppdateras årligen för att få med nya myndighetskrav och förändringar som baseras på forskning och utveckling. Nya idéer på lösningar kan komma både från vårdpersonal och från byggare. T.ex. valdes på det nya vård- och omsorgsboendet Tornet badrumslösningar som är utformade på ett sådant sätt att en äldre eller funktionshindrad person kan klara mer på egen hand i och med att utrustningen är inställningsbar.

Eftersom vård- och omsorgsboenden blir alltmer lika sjukhus sker också en kontinuerlig utveckling avseende teknisk utveckling och tekniska hjälpmedel. Således sker detta arbete kontinuerligt från förvaltningens sida.

14. Tillgänglighetsperspektivet ska ingå som en naturlig del vid kommunens upprustning och nyinvesteringar.

Tillgänglighet är ett myndighetskrav som regleras i Boverkets byggregler. Dessa uppdateras kontinuerligt och följs givetvis i alla projekt.

2015-03-09

Dnr TEF/2015:24

15. Tillgängligheten i kommunens egna verksamheter och på allmänna platser ska ses över och bristerna ska rättas till.

Detta är något som sker kontinuerligt. Tekniska förvaltningen har anslagit medel för tillgänglighetsanpassning för enkelt avhjälpna hinder i kommunens egna lokaler. För att avhjälpa hinder i andra fastighetsägares lokaler, där kommunen är hyresgäst, ställer vi krav på fastighetsägaren att avhjälpa tillgänglighetsbristen.

17. Kommunens ambition är att tillgänglighetsdatabasen i framtiden ska ha information om fler lokaler och platser i kommunen, exempelvis promenadvägar och köpcentrum.

Tillgänglighetsdatabasen hanteras idag av tekniska förvaltningens fastighetsenhet och innehåller information om inventeringar av de lokaler där kommunen bedriver verksamhet. Tidigare har det varit många brister som behövt byggas bort, men om databasen ska utökas bör en diskussion tas avseende vem som ska ansvara för databasen, eftersom det inte är en självklarhet att förvaltningens fastighetsenhet är den bästa platsen. I första hand bör en sådan diskussion ske med samhällsbyggnadsförvaltningen.

Jörgen Skagerdahl
Förvaltningschef

2015-01-16

Dnr von/2011:168

Referens
Emma Åberg
Tiina Rantanen

Mottagare
Se sändlista

Remiss angående förslag till Äldreplan – 2015-2019

Hösten 2012 fick vård- och omsorgsförvaltningen i uppdrag av kommunstyrelsen (KS) att ta fram en förvaltningsövergripande äldreplan. I arbetet med att ta fram planen involverades samtliga kommunens förvaltningar med någon form av uppdrag för att arbeta för de äldre, lokala föreningar med anknytning till äldre, och politiken. Planen belyser ett antal utvecklingsområden och ambitioner som kommit fram under ovanstående beskrivna samarbete och som resulterat i 26 stycken löften till medborgarna. Dessa löften beskriver hur kommunen på olika vis gör det tryggare att bli äldre i Botkyrka.

Under april och maj 2014 var äldreplanen ute på remiss hos samtliga nämnder och har därefter bearbetats utifrån remissvaren. I samband med detta har planperioden justerats något till att sträcka sig mellan 2015 och 2019 för att stämma överens med kommande flerårsplanperiod. Dokumentet föreslås revideras under 2019.

Vad händer nu?

För att vara säkra på att allt som tas upp i äldreplanen även genomförs har KS betonat att samtliga löften som ges i planen även måste kopplas konkret till ordinarie styrdokument. I och med detta återremitteras planen till samtliga nämnder med uppdrag att förtydliga vilka av planens löften som varje nämnd bedömer vara genomförbara under kommande flerårsplanperiod. I sina remissvar ska nämnderna alltså inte ta ställning till äldreplanen i dess helhet utan bara de 26 framförda löfterna.

Som underlag har vård- och omsorgsförvaltningen, på uppdrag av KS, förtydligt i dokumentet vilken nämnd som föreslås ansvara för vilket löfte. Vård- och omsorgsförvaltningen sammanställer sedan de inkomna svaren i ett reviderat förslag till äldreplan.

Det slutgiltiga förslaget till äldreplan kommer att beslutas av KS och därefter av fullmäktige i samband med flerårsplanen. Äldreplanen kommer i sin färdiga form finnas i en version riktad till medborgarna och en version som

2015-01-16

Dnr von/2011:168

är intern. I den senare är tänkt att framgå vilken nämnd som ansvarar för vilket löfte och i korthet hur detta är tänkt att genomföras.

Instruktioner till remissvar

I bifogat förslag till äldreplan ”Tryggt att bli äldre i Botkyrka – Äldreplan 2015-2019” framgår vilka nämnder som berörs av vilka löften. Dessa beskrivs i korthet i informationsrutor efter varje huvudkapitel (på sidan 12, 20 respektive 28). Vi vill nu att varje nämnd gör en bedömning vilka av dessa löften man planerar att genomföra under kommande flerårsplanperiod. Beskriv även kortfattat hur detta ska ske, samt om ni kommer avsätta medel för genomförandet. Det är viktigt att varje nämnd kommenterar samtliga sina löften.

Vi behöver ha era svar senast den **20 april**.

Vid frågor är ni välkomna att kontakta:

Emma Åberg, utredare på vård- och omsorgsförvaltningen.
emma.berg@botkyrka.se

Tiina Rantanen, handläggare på vård- och omsorgsförvaltningen.
tiina.rantanen@botkyrka.se

Remissvaret skickas till vardomsorg@botkyrka.se

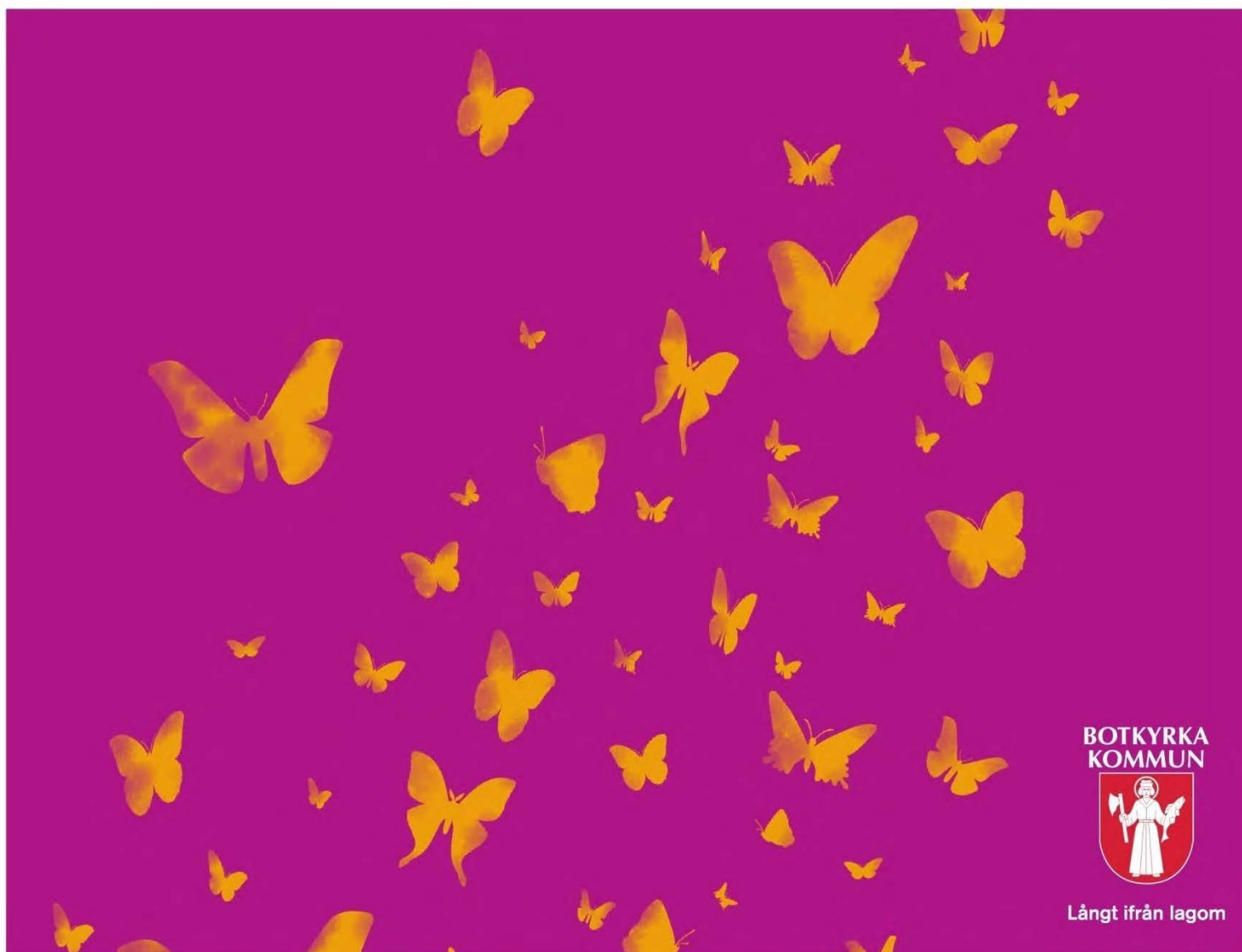
Sändlista (med antal löften att besvara inom parantes)

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden (1)
Kommunstyrelsen (7)
Kultur- och fritidsnämnden (7)
Miljö- och hälsoskyddsnämnden (1)
Samhällsbyggnadsnämnden (12)
Socialnämnden (3)
Tekniska nämnden (8)
Utbildningsnämnden (1)
Vård- och omsorgsnämnden (20)

**LÅNGT
IFRÅN LAGOM**

Tryggt att bli äldre i Botkyrka

Äldreplan 2015–2019

Innehåll

Förord	3
Inledning	4
Varför en äldreplan?	4
Arbetet med att ta fram äldreplanen.....	4
Den äldre befolkningen i Botkyrka	5
Hur mår vi i Botkyrka?	5
Befolkningsutveckling och framtidens äldre.....	5
Aktiviteter och mötesplatser	8
Kulturella aktiviteter	8
Biblioteken.....	9
Digital delaktighet – att använda internet.....	9
Mötesplatser och friluftsliv	9
Ett rikt föreningsliv och frivilliga krafter.....	10
Uppsökande verksamhet.....	10
Ett högre deltagande.....	11
Ett tryggt och tillgängligt boende	14
Hur bor äldre i Botkyrka?	14
Hur vill man som äldre bo?	14
Ett anpassat hem	15
Hjälp och trygghet i det egna hemmet.....	15
Tekniska lösningar och hjälpmedel	16
Olika boendeformer	17
Seniorboenden och trygghetsbostäder	17
Vård- och omsorgsboenden	18
Den betydelsefulla närmiljön	18
En god omsorg	21
Att få äldreomsorg.....	21
I omsorgen möts vi och våra olika behov	22
Demens	22
En interkulturell omsorg och finskt förvaltningsområde	23
Delaktighet och inflytande.....	23
Stöd till anhöriga.....	24
Mat och näring	24
Kvalitetsarbete	25

Förord

Botkyrka ska vara en bra kommun att åldras i. För att du som medborgare ska se vilka möjligheter och utmaningar som ligger framför oss har vi tagit fram denna äldreplan. I äldreplanen blickar vi framåt och berättar om vad vi i kommunen kommer att satsa på de närmsta åren.

Antalet och andelen äldre ökar. Samtidigt kan allt fler se fram emot många friska år efter pensionen. Att vi får leva längre är en stor framgång för vårt välfärdsamhälle. Detta ställer också höga krav på en kvalitativ äldreomsorg, fler sociala aktiviteter, mötesplatser och bostäder anpassade för äldre.

Det ska kännas tryggt att bli äldre i Botkyrka. Du som äldre Botkyrkabo ska kunna lita på att en god omsorg finns där om du skulle behöva den. Det ska finnas en mångfald av bostäder som passar olika behov: hyresrätter, trygghetsboenden och vård- och omsorgsboenden. Kommunen ska möjliggöra ett aktivt och gott liv efter pensionsåldern. Äldre ska ha samma rätt som andra att påverka sitt liv och sin vardag, oavsett om det handlar om var man vill bo eller vilken slags hjälp man får från hemtjänsten.

Vi hoppas att du som kommuninvånare blir engagerad när du tar del av äldreplanen. Kontakta oss gärna om du har synpunkter, idéer och förslag på hur vi kan göra Botkyrka ännu bättre för äldre!

Slutligen vill vi rikta ett stort tack till alla som har bidragit till äldreplanen.

Tuva Lund (s)
Ordförande för politiska styrgruppen för framtagandet av Äldreplan 2015-2019
Botkyrka kommun

Inledning

Att bli och vara äldre – vad innebär det, hur är man då? Tillhör man automatiskt ”de äldre” så fort man fyller 65 år? Det finns många föreställningar om hur en äldre person är och det kan vara svårt att känna igen sig i den stereotypa bilden av att vara äldre. Hur man mår och identifierar sig, och vad man har för intressen är individuellt och skiljer sig mycket åt. Likaså skiljer sig behoven och önskemålen som rör ens vardag och framtid.

Det finns många områden som berör och kan förbättras för äldre – också i vår kommun. Vi från kommunen vill satsa på att utveckla några områden de kommande åren. Det gäller boende, tillgänglighet, vård och omsorg, förebyggande och hälsofrämjande arbete, samt aktiviteter och mötesplatser. Inom dessa områden kommer det krävas olika satsningar för att möta framtida behov. Vi beskriver detta i huvudkapiteln Aktiviteter och mötesplatser, Ett tryggt och tillgängligt boende och En god omsorg. Varje kapitel följs av en sammanfattning om vad kommunen ska utveckla.

Varför en äldreplan?

I det här dokumentet, äldreplanen, beskriver vi vad vi i Botkyrka kommun gör i dag för kommuninvånare som är 65 år och äldre och vilka behov, utmaningar och planer som finns inför framtiden. Frågor som vi tar upp är: Hur vill man som äldre bo? Vilka är framtidens behov av vård och omsorg? Hur kan vi skapa förutsättningar för att kommunens invånare ska må bra och hålla sig friska längre? Hur möjliggör vi delaktighet och en innehållsrik vardag?

Genom att beskriva detta vill vi ge en bild av vad man som äldre kan förvänta sig av kommunen, och ge medborgaren en möjlighet att själv fundera över och planera sitt liv som äldre. Med äldreplanen vill vi förmedla att det är tryggt att bli äldre i Botkyrka. För att så många som möjligt i målgruppen ska kunna ta del av planen översätts den till de vanligaste språken bland äldre Botkyrkabor.

Arbetet med att ta fram äldreplanen

I arbetet med att ta fram äldreplanen har vi tänkt långsiktigt. Planen sträcker sig från 2015 till 2019. Den ger en bakgrund till och en riktning för hur kommunen ska hantera och bemöta den äldre befolkningens behov och önskemål under denna period.

Vård- och omsorgsförvaltningen har haft ansvar för att bereda äldreplanen och en projektgrupp med representanter från kommunens olika berörda förvaltningar har bidragit i arbetet. Det underlag projektgruppen har tagit fram har fortlöpande diskuterats både på politisk nivå och på tjänstemannanivå. I samband med framtagandet av äldreplanen har vi samrått med pensionärsföreningar och föreningar som har verksamhet riktad till äldre.

Äldreplanen ska följas upp och revideras under 2019. Då tar vi hänsyn till förändringar och utveckling som berör äldre och vi ska följa upp de ambitioner och förändringar som beskrivs i äldreplanen.

Den äldre befolkningen i Botkyrka

Nutidens och framtidens äldre befolkning i Botkyrka, vad vet vi om den? Vissa saker vet vi med god säkerhet, medan annat är uppskattningar vi gör. Det vi vet och uppskattar om nutidens och framtidens äldre visar på hur vi i kommunen ska arbeta framöver. Det visar vilka behov och utmaningar som finns, hur vi ska prioritera och var vi kan göra mest nytta.

Hur mår vi i Botkyrka?

Hälsan i Sverige har blivit allt bättre under de senaste decennierna. Medellivslängden har ökat och förväntas också fortsätta öka. Främst är det friska år som vi förlänger livet med, men det tillkommer också år med inslag av sjukdom och funktionsnedsättning. Med hög ålder ökar risken att utveckla ohälsa, både psykisk och fysisk. De flesta av dem som nu går i pension har dock många år kvar med förhållandevis hög levnadsstandard, god funktionsförmåga, hälsa och möjlighet till ett aktivt liv. Förändringar i hur vi mår kommer med stigande ålder men det ser olika ut för olika personer. Det är skillnader i hälsa mellan olika socioekonomiska grupper av kvinnor och män med olika utbildning, arbete och inkomst, samt mellan Botkyrka, Stockholms län och genomsnittet för hela landet. Mycket av ojämlikheten i hälsa beror på skillnader i livsvillkor och levnadsförhållanden. Genom att kommunen vet om skillnader som påverkar hälsan kan vi arbeta för att alla kommuninvånare, däribland äldre, ska må bra.

Det finns ett samband mellan socioekonomisk ställning och hälsa. I Botkyrka kommun finns stora skillnader i inkomstnivå, både mellan och inom våra olika kommundelar. Inkomstnivå är sammankopplat med graden av vårdutnyttjande. De med lägre inkomstnivå utnyttjar vården mindre. Tydliga hälsoskillnader utifrån inkomst syns även när man studerar vad som främjar hälsan – som fysisk och social aktivitet och goda kostvanor – och det som är hälsorisker – som rökning och alkohol. Fall är den vanligaste orsaken till skador bland äldre personer.

Den självskattade hälsan är lägre i Botkyrka i jämförelse med länet. Men en tendens är att den självskattade hälsan förbättras bland personer under 65 år, vilket kan tyda på att framtidens äldre kommer att må bättre. Först under 2020-talet förväntas fyrttioåringarna i större utsträckning behöva söka hjälp inom vården. Inkomst, ålder, om man är man eller kvinna och om man bor ensam eller tillsammans med någon påverkar den psykiska hälsan och om man känner ensamhet, oro och ångest. Allt fler äldre uppger dock att de har ett socialt nätverk, deltar i aktiviteter och har tillgång till ett socialt stöd. Kvinnor deltar i större utsträckning än män i aktiviteter tillsammans med andra. Samtidigt rör kvinnor på sig mindre än män. Andelen stillasittande är större i Botkyrka än i resten av länet. I Sverige minskar andelen personer som är inaktiva och vi kan hoppas att denna trend slår igenom även i Botkyrka.

Befolkningsutveckling och framtidens äldre

Botkyrka har en ung befolkning, men antalet äldre personer ökar och deras andel växer. Denna utveckling finns inte bara i Botkyrka utan även i övriga Sverige och i Europa. Fram till 2020 blir det en stor ökning av personer i åldrarna 65–79 år. Därefter övergår denna ökning till ålderskategorin 80 år och äldre. Ytterligare en tendens är en

tydlig, men tillfällig, ökning av gruppen 90 år och äldre fram till cirka 2015. I åldersgruppen 65–79 år är fördelningen mellan män och kvinnor relativt jämn, men andelen kvinnor ökar tydligt i åldersgruppen 80 år och äldre.

Bland personer i Botkyrka som är 65 år och äldre har mer än en tredjedel utländsk bakgrund, och bland personer 55 till 64 år har nästan hälften utländsk bakgrund. Det innebär att många av framtidens äldre kommer att ha rötter i andra länder. Bland Botkyrkas pensionärer kommer många i dag ifrån Finland, Turkiet och forna Jugoslavien. Även framöver kommer många äldre att ha rötter i dessa länder men på sikt ökar antalet äldre från Irak, Polen, Chile och Syrien. Detta gör att kommunen kommer att behöva större språklig och kulturell kompetens inom verksamheter riktade till äldre.

Allt fler väljer att arbeta efter att de fyllt 65 år. För närvarande arbetar cirka sex procent av kvinnorna och 12 procent av männen i Botkyrka efter 65 år. De äldre blir allt mer välutbildade. Tidigare har männen haft en högre utbildningsnivå men kvinnorna vinner mark. Även framöver kommer män ha högre ålderspension än kvinnor trots att skillnaderna minskar. De äldre får allt bättre ekonomiska villkor men en del av framtidens pensionärer kommer, liksom nu, ha en låg inkomstnivå.

Allt fler av framtidens pensionärer kommer att vara mer teknikvana och ha fler kanaler för att söka information och kommunicera genom, men inställningen till tekniska lösningar varierar. Fyrtioåringarna och femtioåringarna kommer generellt sett att ha en större vana att påverka sin egen livssituation än tidigare generationer. Hur den framtida äldre befolkningen ser ut, agerar och vilka behov som uppstår kommer att påverka kommunens verksamhet. Kommunen behöver vara rustad för att möta framtidens kända och okända behov, och service och insatser kommer att ändras över tid.

En typisk 65-plussare i Botkyrka?

Så hur är en typisk Botkyrkabo som är över 65 år? Svaret är nog att det skulle vara svårt att definiera en sådan. Här finns ju en mycket stor mångfald vad gäller bakgrund, kulturer och individuella preferenser – dessutom en mycket större sådan än vad det finns i många andra kommuner. Bara det att drygt 50 procent av våra medborgare har sina rötter i andra länder och att det talas cirka 100 olika språk i Botkyrka!

I dag är de flesta 65-plussare svenskfödda även i Botkyrka. Den näst största gruppen är de med finsk bakgrund och den tredje största gruppen de som är födda i Turkiet. Till den sistnämnda gruppen hör huvudsakligen personer som identifierar sig som etniska turkar eller som syrianer, assyrier eller kaldéer.

I äldreplanen kommer vi att få lära känna Margit, Antti och Meryem¹ som ingår i varsin av de tre stora grupperna av 65-plussare. Detta betyder dock inte att de skulle vara representativa för hela sin grupp. Även fast det säkert finns gemensamma nämnare med många personer, är alla ändå unika. Alla är individer. Alla är på sitt sätt långt ifrån lagom.

¹ Dessa tre är fiktiva personer, men deras egenskaper baseras på intervjuer med och kommentarer av ett antal verkliga personer.

Margit

87 år. Född i Karlskrona. Änka sedan elva år tillbaka. Bor i en villa i stadsdelen Uttran.

Flyttade till Salems kommun i början av 50-talet för att jobba på Söderby sjukhus. Efter att ha gift sig bosatte sig Margit och hennes man först i en hyreslägenhet i Tumba, senare i villan i Uttran.

Margit läste till förskolelärare. Arbetade sedan inom förskolan ända fram till pensioneringen.

Hon har två döttrar. En dotter bor i dag i Tullinge, den andra i USA. Margit har tre barnbarn som alla bor hos dottern i USA. Margit saknar dem mycket.

Hon trivs mycket bra i området där hon bor. Njuter av att det är nära till naturen.

Hon känner sig trött ibland, har börjat märka att åldern gör sitt. Via kommunens hemtjänst får hon hjälp med städning, tvätt och handling men vill fortfarande försöka laga maten själv.

”Jag tycker om att komma ut och promenera och försöker göra det nästan varje dag. Jag lägger min ork hellre på det än på dammsugning! Det kommer några flickor och pojkar två gånger i veckan och hjälper mig. Det funkar bra, men helst skulle jag vilja att det inte var så många olika personer som kom. Man har ju sina favoriter...”

Margit har flera vänner och bekanta, men de flesta bor inte i närheten. Hon kan känna sig lite ensam och ängslig ibland.

Kontakten med släkt och vänner sköter hon mestadels via telefon och brev.

”Men kanske borde jag lära mig att använda dator. Det är väl inte för sent för det än?”

Så gott som alla Margit umgås med är födda i Sverige.

”Jag har inte haft så mycket kontakt med andra kulturer än den svenska. Förrän nu med hemtjänsten. Till exempel är min favorithjälpängel från Eritrea. Han är så snäll och lyssnar alltid på mig.”

Förutom promenaderna gillar Margit att lösa korsord och lyssna på radio och musik, särskilt jazz. Då och då besöker hon mötesplats Tumbas solrum.

Margit älskar pelargoner. Hon har ett 40-tal olika sorter som pryder hennes fönsterbrädor.

Hon vill fortsätta bo hemma i villan så länge det bara går – så länge hon känner sig trygg. Men skulle hon bli sämre och inte kunna sköta sig själv, kan hon tänka sig att flytta.

”En servicelägenhet kunde vara något för mig. Där får man väl hjälp och slipper bli isolerad? Men jag vill absolut inte bo ihop med någon. Jag vill ha en egen lägenhet. Det är trevligt med sällskap, men jag vill också kunna vara i fred när jag vill. Dessutom måste jag ha plats för mina pelargoner!”

Aktiviteter och mötesplatser

Det finns flera skäl att utöva och delta i aktiviteter och det finns många olika former av aktiviteter. En aktivitet kan vara allt från att ta en promenad, läsa en bok eller att ha ett samtal med en medmänniska, till att delta i en studiecirkel, åka på konstrunda eller spela tennis. Varje person som deltar i en aktivitet har sina anledningar och skäl. Det kan handla om intresse, för att det ger god hälsa och gemenskap.

Aktiviteter har flera positiva effekter som man kanske inte alltid tänker på. Deltagande i kulturlivet stärker hälsan och skapar framtidstro. Och att ingå i ett socialt sammanhang kring en aktivitet kan ge en känsla av välbefinnande och gör att man känner meningsfullhet. Att fysisk aktivitet leder till bättre hälsa är sedan länge känt. Bland annat bidrar fysisk aktivitet till att man som äldre behåller sina förmågor längre. Mötesplatser, aktiviteter, friluftsområden och det arbete frivilliga och föreningar gör är på så vis viktiga hälsofrämjande, sociala och kulturella stödinsatser. Uppsökande verksamhet är en annan del i ett förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Vi har alla olika förutsättningar till att utöva aktiviteter och förutsättningarna förändras ofta när vi blir äldre. Botkyrka kommun vill att det ska finnas något för alla, oavsett vitalitet, var i kommunen man bor eller om man har en funktionsnedsättning. Samtidigt är det en utmaning att erbjuda något för alla, att nå ut till alla och att ha ett utbud i alla kommundelar. Botkyrka har ett rikt föreningsliv som engagerar även äldre och det finns föreningar som har verksamhet riktad till äldre. Genom ett bra samarbete ska kommunen och alla Botkyrkas föreningar komplettera varandra i utbudet av aktiviteter. Kommunen vill skapa goda förutsättningar för äldre kommuninvånare att hålla sig friska längre, öka sitt välbefinnande och höja livskvaliteten.

Kulturella aktiviteter

Äldre är en prioriterad grupp i kommunens kultur- och fritidsverksamhet. En mängd aktiviteter anordnas i både öppna och spontana former för äldre. Kommunen arbetar för att inspirera äldre till nya aktiviteter och göra det lätt att delta i stimulerande kultur. Förhoppningen är att aktiviteterna ska ge fler tillfällen till möten mellan människor, på fler och nya platser. I framtiden vill kommunen bidra till fler projekt som tar tillvara äldres egen kreativitet.

Exempel på aktiviteter är öppna seminarier med konstnärer och föreningar samt konserter som arrangeras på olika platser. Ibland ordnas guidade visningar med buss runt om i Botkyrka. Andra gånger ordnas guidade promenader i lite lugnare tempo, med sittplatser och hörslinga. Visningarna kan exempelvis handla om Botkyrkas nutid, historia, kultur och natur. I samarbete med föreningar bjuds äldre in till nya platser att mötas på genom rörliga aktiviteter men också lugnare stunder.

Äldreveckan anordnas varje år i Botkyrka och är ett samarbete mellan föreningar, organisationer och kommunala verksamheter. Syftet med äldreveckan är att hjälpa äldre att hitta nya vägar till aktiviteter och att stödja föreningar och kommunala verksamheter i nyskapande av aktiviteter. Under äldreveckan ordnas temabaserade fester, föreläsningar och film- och musikföreställningar.

Biblioteken

För att alla ska kunna ta del av bibliotekens utbud har biblioteken i Botkyrka anpassad service för äldre kommuninvånare som behöver det. ”Boken kommer” är en tjänst som innebär att du som har svårt att själv ta dig till biblioteket kan få böcker skickade hem utan att det kostar något. Detta gäller oavsett var i kommunen du bor och om du bor i ett vård- och omsorgsboende eller inte. För att nå de som behöver ”boken kommer” samarbetar biblioteken med hemtjänsten och heminstruktören¹.

För dem som inte längre kan läsa böcker med vanlig text finns det böcker som tryckts med extra stor stil, så kallade storstilsböcker. För dem som inte vill eller kan läsa tryckta böcker, finns möjlighet att låna talböcker. Både bibliotek och enskilda låntagare har rätt att ladda ner talböcker och på biblioteken får man lära sig att själv ladda ner talböcker hemifrån. Man kan också få talböckerna kostnadsfritt hemsända med posten eller levererade med boken kommer-tjänsten.

Digital delaktighet – att använda internet

Botkyrka arbetar tillsammans med andra aktörer för att fler ska kunna ta del av information och utträta vissa tjänster via internet. Internet är en av de viktigaste informationskanalerna och därför är tillgång till det en demokratifråga. Kommunen vill att alla medborgarna ska ha goda förutsättningar att följa samhällsutvecklingen och att utträta vardagssysslor digitalt. Men många äldre har begränsade kunskaper om datorer och internet. Som hjälp anordnar biblioteket enskild handledning för datorovana, upplåter lokal till Seniornet² för kurser och hjälper till att lotsa medborgare vidare till utbildningar.

Mötesplatser och friluftsliv

Att bli äldre kan innebära färre sociala relationer än tidigare. Samtidigt vet vi att ha ett socialt nätverk ger bättre hälsa. Att besöka en mötesplats för äldre kan vara ett sätt att utöka sitt sociala nätverk. Här kan man träffa andra, träna och delta i sociala aktiviteter.

I Botkyrka finns två kommunala mötesplatser riktade till äldre, i Tumba och i Grödinge. Mötesplatserna är till för kommuninvånare som är 60 år och äldre och bygger på att frivilliga driver verksamheten och formar utbudet. På mötesplatserna kan du exempelvis träna på gym, delta i vattengymnastik eller studiecirkel. I kommunen finns också många naturliga mötesplatser som det lokala centrumet eller kaféet. Mötesplatser skapas också när människor med samma intresse träffas.

Ofta är det redan aktiva personer som besöker mötesplatser och aktiverar sig på olika sätt, men vi vill också nå dem som inte redan är aktiva. Därför behöver innehållet på mötesplatserna utvecklas och med hjälp av engagerade frivilliga krafter kan mötesplatser etableras i fler delar av kommunen. Samtidigt är det viktigt att

¹ I kommunen finns en syn- och hörselinstruktör som hjälper kommuninvånare med hörsel- och synhjälpmedel och informerar om sådant som kan underlätta vardagen för den med en syn- eller hörselnedsättning.

² Seniornet är en ideell IT-förening för äldre.

kommunala mötesplatser inte tar över det arbete som ideella föreningar bedriver.

I Botkyrka finns stora grönområden. Att vara ute i naturen är en form av friskvård som bidrar till hälsa och välmående. Men för att alla ska kunna ha tillgång till dessa grönområden behöver kommunen underlätta för människor att vistas i och ta sig till grönområdena. Kommunen ska förenkla för medborgarna att ta sig ut i naturen med kollektivtrafik och skapa tydligare entréer till områdena med parkeringsplatser, bänkar och skyltar. I naturen kan vi öka tillgängligheten och tryggheten genom att märka ut leder och promenadslingsor och belysa vissa platser. Det kan behövas parkbänkar längs promenadsträckan där man kan sätta sig för att vila, och det är viktigt med bra information om natur- och kulturområdena och hur man kan ta sig dit.

Ett rikt föreningsliv och frivilliga krafter

Det finns flera föreningar och organisationer som både engagerar och består av äldre. Verksamheten varierar i utformning, från kultur- och fritidsverksamhet till en mer omsorgsinriktad verksamhet. Föreningarna bidrar till att skapa innehåll i vardagen och meningsfullhet i livet för äldre. Här är kommunens roll att uppmuntra och ge stöd åt föreningar och studieförbund.

Föreningarna är viktiga för kommunen på flera sätt. De hjälper oss att nå ut med sina kontaktnät och de anordnar aktiviteter själva och tillsammans med kommunen. I samarbetet med föreningarna får kommunen värdefulla synpunkter och nya idéer för hur arbetet för gruppen äldre kan utvecklas ytterligare. I och med att föreningarna verkar i olika kommunal delar når de många och finns nära medborgaren.

För den äldre kan föreningarna innebära ett socialt nätverk och ett stöd, och frivilliga krafter kan fylla en viktig roll som ett komplement till den kommunala äldreomsorgen. Detta genom vara ett socialt stöd och aktivitetsordnare för äldre som själva har svårt att ta sig till en aktivitet. När det finns intresse från frivilliga personer att erbjuda socialt stöd, eller att ordna aktiviteter för äldre inom omsorgen, behöver kommunen kunna ta emot och stötta den frivilliga verksamheten. Kommunen ska arbeta för att öka volontärverksamheten.

Uppsökande verksamhet

Syftet med den uppsökande verksamheten är att förebygga och förhindra ensamhet och isolering. Uppsökande verksamhet kan bidra till ökad trygghet och att fler äldre kan bo kvar hemma längre. Både landstinget och kommunen har uppsökande verksamhet riktad till äldre. Exempelvis skickar Botkyrka kommun ut information till alla 80-åringar om service, vård och omsorg. Landstinget erbjuder hälsosamtal till personer som fyller 75 år. Hälsosamtalen ska ge bättre förutsättningar att hantera åldrandet. I samtalet berörs bland annat hälsa, fysisk aktivitet, kost, social gemenskap, delaktighet och boendesituation.

Kommunen vill utveckla ett samarbete med landstinget i den uppsökande verksamheten genom att ta fram ett bra komplement till hälsosamtalen. Kommunen ska på prov erbjuda ett uppföljande samtal till kommuninvånare som fyller 80 år.

Kommunen kan informera om vad vi kan göra för att ge äldre bättre tillvaro. Det kan vara att motivera till deltagande i det stora utbud av aktiviteter som finns, eller att informera om bostadsanpassning så att det blir tryggare och lättare att klara sig hemma. Vi vill också förmedla att kommunens äldreomsorg och socialtjänst finns där om du skulle behöva det. Exempel på en särskilt utsatt grupp är äldre vars partner har gått bort. Sorgen kan bidra till att man orkar mindre, att man isolerar sig hemma och blir mindre aktiv i allmänhet. I en sådan situation behövs ett socialt skyddsnet, här kan kommunens uppsökande verksamhet vara till hjälp.

Ett högre deltagande

I kommunen finns ett stort utbud och goda förutsättningar till att vara med på fysiska och kulturella aktiviteter, att själv vara delaktig i att utforma aktiviteter och att umgås med andra. Utmaningarna för kommunen handlar främst om att nå ut till alla med information och att motivera till deltagande.

Vi vet att fysisk aktivitet minskar ångest och oro, och sociala aktiviteter kan minska ensamheten. Men att delta i en aktivitet eller att ta sig till en träfflokal kan vara svårt, och om man redan känner sig ensam kan hindren kännas större. Även när det gäller fysisk aktivitet finns många upplevelser av hinder. Man kanske är ovan att träna eller röra sig, tror att besvären förvärras, att det skulle vara för sent att börja på äldre dar, eller att man måste träna hårt och länge för att det ska ge effekt.

Kommunen ska förbättra informationen om utbudet av aktiviteter, mötesplatser och friluftsområden. Informationen ska vara tydlig och finnas på flera språk och i olika format. Kommunen kan också i sina olika roller bli bättre på att lotsa var och en vidare. Genom uppsökande verksamhet tillsammans med landstinget kan kommunen ge information om utbud av aktiviteter och mötesplatser och samtidigt försöka motivera till deltagande. Inom äldreomsorgen kan hemtjänstpersonalen, biståndshandläggare och dagverksamheten sprida information och uppmuntra. Ytterligare ett sätt att nå och stödja fler äldre kan vara att etablera äldrelotsar som finns på medborgarkontoren eller att utveckla medborgarkontorens utbud så att det bättre tillgodoser äldres behov.

Aktiviteter bör utformas så att förutsättningarna är goda för många att delta. Kommunens aktiviteter ska var öppna för alla och det ska inte kosta mycket att delta. Aktiviteterna bör främja nya relationer och gemenskap. Eftersom det blir vanligare att äldre bor kvar hemma behövs det aktiviteter i alla delar av kommunen och mötesplatser i fler delar av kommunen. Detta kan kommunen förverkliga genom samverkan med föreningar och bostadsbolag. Tillgängliga färdssätt gör det möjligt för fler, än dem som bor i närheten, att delta.

Detta ska kommunen utveckla

I kommunen finns stora möjligheter att vara aktiv. Äldre ska ha goda förutsättningar att delta i sociala, kulturella och fysiska aktiviteter. Kommunen ska arbeta för att äldre Botkyrkabor mår bra och håller sig friska längre.

Löfte	Ansvarig
1. Kommunen ska underlätta för äldre att vistas i och ta sig till kommunens grönområden.	Samhällsbyggnadsnämnden, vård- och omsorgsnämnden
2. Kommunen ska stötta initiativ från medborgarna i att erbjuda socialt stöd, eller att ordna aktiviteter för äldre inom äldreomsorgen. Kommunen ska arbeta för att volontärverksamheten ska öka.	Kultur- och fritidsnämnden, vård- och omsorgsnämnden,
3. Kommunen vill ta fram ett komplement till landstingets hälsosamtal. Kommunen ska på prov erbjuda samtal till kommuninvånare som fyller 80 år.	Vård- och omsorgsnämnden
4. Kommunen ska förbättra informationen om utbudet av aktiviteter, mötesplatser och friluftsområden.	Kultur- och fritidsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, vård- och omsorgsnämnden
5. Kommunen ska i sina olika roller bli bättre att på att lotsa äldre vidare till aktiviteter och mötesplatser, och motivera till deltagande.	Kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden
6. Aktiviteter ska utformas så att många kan delta.	Kommunstyrelsen, kultur- och fritidsnämnden
7. Kommunen ska arbeta för att det ska finnas aktiviteter och träffplatser i fler kommundelar genom samverkan med föreningar och bostadsbolag.	Kultur- och fritidsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, vård- och omsorgsnämnden

Antti

76 år. Född i Österbotten i Finland. Bor i en hyreslägenhet i Tullinge tillsammans med frun och två katter.

Antti var 25 år när han kom till Sverige för att arbeta. Han fick jobb på Alfa Laval och bosatte sig i Tullinge redan då. I Finland arbetade han med allehanda jordbrukssysslor på hemortens bondgårdar.

När han kom till Sverige kunde han inte svenska.

”Jag har aldrig gått någon kurs i svenska. Jag har lärt mig själv. Men jag har ju haft arbetskompisar som pratat svenska – även fast många var finnar.”

Frun har varit hemmafru och har aldrig riktigt lärt sig svenska.

Barnen, två pojkar och en dotter, kan finska eftersom det var hemmaspråket. Dottern bor nu i Malmö, men sönerna är kvar i Botkyrka. Antti har fem barnbarn. Han tycker att det är lite synd att bara tre av dem kan finska.

Antti tycker att hans svenska är hyfsat bra, men han är lite bekymrad inför framtiden.

”Jag kan prata och förstå svenska än. Men jag vet inte hur pass bra jag kan ha den kvar. Nu när jag har gått i pension umgås jag mest med andra finstalande. Men jag tittar mycket på svensk TV och läser svenska tidningar. Jag hoppas att det hjälper.”

Han tycker om sin trerummare som ligger en bit från pendeltågsstationen. Enda nackdelen är att det inte finns bastu.

Han känner sig inte särskilt ensam. Frun och barnen finns ju och så bor några goda vänner i trakten. Men han har inte så mycket kontakt med grannarna.

Antti är medlem i den lokala finska pensionärsföreningen och åker på gruppresor som föreningen arrangerar, till exempel kryssningar till Helsingfors. Då får han chansen att utöva sin stora passion: att dansa finsk tango.

Han säger att han mår bra, trots att läkaren menar att han borde äta mindre socker. Däremot har han börjat oroa sig för fruns minne och att hon ska utveckla demens. Det är mer och mer han som måste ta hand om hushållet, och frun, numera.

Han har ingen egen erfarenhet av den kommunala äldreomsorgen.

”Om jag eller frun skulle behöva anlita hemtjänst, hoppas jag att vi kan få hjälp på finska. Annars blir det nog svårt. Och så får personalen inte vara allergisk mot katter.”

Ett tryggt och tillgängligt boende

Är det någonstans vi alla ska kunna känna oss trygga så är det i vårt hem. Kommunen har ett bostadsförsörjningsansvar för alla kommuninvånare. Att planera bra bostäder och trygga, tillgängliga³ boendemiljöer för äldre är en fråga för kommunens generella boendepanering. Kommunen har också ett särskilt ansvar för de äldre som behöver särskilda boendeformer enligt socialtjänstlagen. Äldre vill bo på olika sätt och förutsättningarna ser olika ut. Det är en trygghet att veta att det finns en väl fungerande äldreomsorg om behovet skulle uppstå.

Var och en väljer sitt boende och planerar sin boendesituation, men kommunen måste skapa förutsättningar för att det ska finnas något att välja bland. Detta kan kommunen göra genom att ha äldre i åtanke vid renovering av bostäder och vid nybyggnation. Kommunen ska också medverka till och skapa förutsättningar till etablering av olika boendeformer riktade till äldre.

Hur bor äldre i Botkyrka?

Många äldre i Botkyrka flyttade till kommunen under 1960- och 70-talen då stora delar av dagens Botkyrka växte fram, och det är många som bor kvar i den bostad de flyttade till då. Drygt hälften i åldersgruppen 65 år och äldre bor i bostäder från 70-talet. I åldersgruppen 65–74 år bor ungefär hälften i villor och radhus. Högre upp i åldrarna är denna andel mindre.

Ekonomiska förutsättningar styr ofta valet av boende. En ekonomisk tröskel kan vara orsaken till att man bor kvar i nuvarande bostad i stället för att flytta till en mer lättskött och anpassad bostad. En stor andel äldre bor i miljonprogrammets bostäder i Hallunda, Alby, Fittja och Norsborg. Dessa bostäder har hiss men är i övrigt inte anpassade för äldre personer som har svårt att gå eller andra funktionsnedsättningar. Många vill bo kvar i sitt hem även när en försämrad hälsa ändrar förutsättningarna. Då kan det bli aktuellt med insatser för att öka tillgängligheten i det egna huset eller lägenheten för att man ska kunna bo kvar med en god livskvalitet.

Den äldre befolkningen växer och de allra flesta över 65 år bor inte på ett vård- och omsorgsboende eller annan särskild boendeform, utan befinner sig på den ordinarie bostadsmarknaden. Därför är det viktigt att kommunen tänker på äldres behov vid renovering och nybyggnation. Detta gäller inte minst i den planerade förnyelsen av miljonprogrammen. Kommunen kan på olika sätt möjliggöra kvarboende för äldre.

Hur vill man som äldre bo?

Kvinnor ställer i regel högre krav på boendet än män. Gemensamt är dock önskemål om närhet till dagligvaruhandel, kommunikationer, primärvård och tillgänglig utemiljö. Generellt sett kan vi se att viljan att flytta ökar i det senare stadiet av livet. Det har ofta att göra med försämrad hälsa som innebär en flytt till en mindre och mer tillgänglig bostad, eller till ett vård- och omsorgsboende.

³ Tillgänglighet är ett begrepp som används för att beskriva hur pass väl en verksamhet, plats eller lokal fungerar för personer med funktionsnedsättning. Här ingår lokalernas utformning, tillgången till information och ett bra bemötande.

Det har etablerats fler boendeformer för äldre på senare tid. Det gör att en flytt till ett vård- och omsorgsboende oftast inte är aktuellt så länge hemtjänst och hemsjukvård kan tillgodose medicinska och praktiska behov. Men man kan ändå känna sig otrygg och ensam, och då kan seniorboenden och trygghetsbostäder på den ordinarie bostadsmarknaden vara ett bra alternativ. I dessa typer av mellanboenden finns möjlighet till gemensamma aktiviteter och sociala kontakter. På så vis finns en förebyggande och hälsofrämjande funktion. Mellanboenden kan också avlasta trycket på vård- och omsorgsboenden när den äldres behov av vård inte är så stort, utan handlar om trygghet och fysisk boendemiljö.

Många äldre väljer att inte flytta. Att behöva flytta för varje ny krämpa som dyker upp är heller inte något som ska behövas. Är bostaden tillgänglig och väl fungerande är det ofta en bra lösning att bo kvar. För samboende personer är heller inte ensamhet och oro vanligen ett problem.

Ett anpassat hem

Får du svårt att röra dig kan det innebära att ditt hem behöver anpassas. Personer med funktionsnedsättning, däribland vissa äldre, kan ansöka om bostadsanpassningsbidrag för att på så vis göra hemmet tillgängligt. Bidraget kan exempelvis användas till att ta bort trösklar, byta ut badkar mot duschplats eller att montera en rullstolsramp utomhus.

I Botkyrkas bostadsbestånd finns det generellt brister i tillgängligheten. Det innebär att utformningen av bostaden och bostadsmiljön kan begränsa hur vissa äldre kan röra sig i och använda bostaden. För att kunna skapa tillgängliga bostäder måste de som planerar och genomför ombyggnationerna förstå äldres begränsningar och vilka hinder de upplever i vardagen. Arkitektur, form och design ska fungera för alla. Tillgängliga bostäder och boendemiljöer är på så vis nödvändigt för vissa, samtidigt som det underlättar för många och gör vardagen bekväm för alla. Många av de hinder som begränsar boendemiljöns tillgänglighet är enkla att åtgärda, men enklast av allt är att göra rätt från början.

För att inte skapa fler hinder när de gamla hindren tas bort ska kommunens upphandlingar ställa krav på tillgänglighet och universell utformning. Tillgänglighetsperspektivet ska ingå som en naturlig del vid kommunens upprustning och nyinvesteringar. Så kallade ”passa-på-åtgärder”⁴ är både kostnadseffektiva och leder till besparing av arbetstimmar.

Hjälp och trygghet i det egna hemmet

När du behöver hjälp från andra för att klara din vardag är det kommunens roll att erbjuda vård och omsorg. Men det innebär inte nödvändigtvis att du flyttar till ett vård- och omsorgsboende. Hemtjänsten ger omvårdnad och hjälp i ditt eget hem. Syftet är att den som vill ska kunna bo kvar hemma och få hjälp med det som är för tungt att göra

⁴ Passa-på-principen är ett sätt att hålla nere kostnader. Vid nya inköp eller andra förändringar passar man på att förbättra tillgängligheten.

själv. Kommunen arbetar hela tiden för att hemtjänsten ska upplevas som trygg och tillförlitlig. Detta är viktigt för att kunna möta efterfrågan om att få vård och omsorg i det egna hemmet. Kommunens mål är att skapa förutsättningar till att volontärverksamheten ska öka. Frivilliga krafter kan utgöra ett socialt stöd som skapar trygghet.

Är du äldre eller har en funktionsnedsättning kan du också få hjälp av Botkyrkafixaren. Botkyrkafixaren kan till exempel hjälpa till med att byta glödlampor, sätta upp och ta ned gardiner. Botkyrkafixaren är en service, men syftet är också förebyggande, att äldre inte ska ramla och skada sig. Skulle behovet av Botkyrkafixaren öka finns möjligheten att utöka denna funktion.

Våld i hemmet, i nära relationer, förekommer även bland äldre. Är du kvinna och utsatt för våld, kränkningar, hot eller övergrepp av någon i din närhet kan du kontakta kvinnorådgivningen i Botkyrka. Här kan du få praktiskt stöd och samtalsstöd både enskilt och i grupp.

Tekniska lösningar och hjälpmedel

Utveckling av tekniska lösningar och hjälpmedel kan bidra till att äldre kommer att kunna klara sig bättre i sina hem. Oftast är det landstinget som erbjuder hjälpmedel som rollatorer och hörapparater. I kommunen finns en syn- och hörselinstruktör som hjälper kommuninvånare med hjälpmedel för syn och hörsel och informerar om sådant som kan underlätta vardagen. Det finns också tekniska lösningar för att skapa trygghet i hemmet. Som äldre i Botkyrka kan du få trygghetslarm. Larmet bär man med sig och om man skulle ramla, känna dig orolig eller bli akut sjuk, larmar man till kommunens personal som då kommer.

Efterfrågan på teknikstöd förväntas öka bland äldre. Det finns hjälpmedel som underlättar för personer med nedsatt minnes- och orienteringsförmåga att hålla reda på tiden och att planera sin dag. Det kan handla om påminnelser av olika slag, planeringskalendrar och mer avancerade elektroniska hjälpmedel. Inom hemtjänsten har äldre provat att beställa matvaror hem till sig via en surfplatta, tillsammans med omsorgspersonalen. Även för anhöriga finns hjälpmedel som larmmattor och passagelarm.

Eftersom framtidens äldre kommer att vara mer teknikvana räknar vi i kommunen med att efterfrågan på teknikstöd i olika former av kommunikation kommer att öka. En mobil robot i hemmet kan underlätta kontakten med familjemedlemmar och vårdpersonal. Denna typ av teknikstöd för äldre och inom äldreomsorgen är ett område som ständigt utvecklas och bidrar till att äldre kan leva självständiga liv längre. Kommunen ska aktivt bevaka och dra nytta av utvecklingen som kan bidra till äldres självständighet och välmående. Kommunen ska vara öppen för och ta initiativ till att pröva nya tekniska lösningar och hjälpmedel.

Olika boendeformer

I en kommun finns en mängd olika bostäder, vissa av dem är mer lämpliga för äldre än andra. Seniorboenden, trygghetsbostäder och bostadsrätter i en 55plus-förening är olika boendeformer på den vanliga bostadsmarknaden, men som vänder sig till en specifik målgrupp. Kommunen kan styra och påverka bostadsbeståndet tillsammans med exempelvis byggherrar och fastighetsägare. Vård- och omsorgsboenden är en särskild boendeform som kommunen har ansvar för att inrätta. Det är hos kommunen du ansöker om att få plats på ett vård- och omsorgsboende. Kommunen har även ett antal servicelägenheter som innebär att du bor i en egen lägenhet och har tillgång till sjuksköterska, läkare och hemtjänst. En tendens är att efterfrågan på servicelägenheter minskar.

Seniorboenden och trygghetsbostäder

Vad som menas med seniorboende varierar. Oftast menar man en boendeform som riktar sig till personer över en viss ålder. Ibland är bostäderna tillgänglighetsanpassade och det finns ett visst serviceutbud. Det finns också bostäder och lägenheter som är anpassade och har bra förbindelser i närheten men som riktar sig till alla. I Tumba och Tullinge finns det 55plus-boenden som är bostadsrätter för personer som är 55 år och äldre. I dagsläget finns det också ett seniorboende med hyreslägenheter i Tullinge. Bostäderna är tillgänglighetsanpassade, har närhet till kommunikationer och det finns en möteslokal för de boende. Planer finns på att utöka antalet seniorboenden samtidigt som konceptet utvecklas ytterligare vad gäller trygghet, tillgänglighet och service.

Ett begrepp och en boendeform som etablerats på senare år är trygghetsbostäder. Enligt Boverkets definition är detta en boendeform som riktar sig till personer som är 70 år och äldre. I konceptet ingår bostadslägenheter, utrymme för de boendes måltider, hobby- och sällskapsrum och personal som dagligen kan hjälpa de boende på olika sätt. I trygghetsbostäder finns möjlighet att äta gemensamma måltider och delta i aktiviteter. I Botkyrka har vi ännu inga trygghetsbostäder, kommunen vill definiera och utveckla ett eget trygghetskoncept och satsar mycket på att etablera denna typ av mellanboende. Det är viktigt att det finns alternativ i boendebudet för äldre. Kommunen ska skapa förutsättningar och medverka till etablering av fler boendeformer för äldre.

För att utveckla dagens bostadsbestånd behöver bostadsmarknadens aktörer samarbeta. Det har visat sig att samverkan mellan olika kommunala förvaltningar och bostadsbolag är lösningen för att få till stånd fler boendeformer för äldre. Genom att exempelvis komplettera en lämplig fastighet med personal och service kan ett trygghetsboende komma till stånd. Botkyrkabyggen och kommunen har inlett ett samarbete för att få till ett trygghetsboende, och kan även samarbeta vid renoveringen av miljonprogrammets hus för att skapa fler tillgängliga och trygga bostäder. Kommunen behöver också utveckla samarbetsformer för att ta emot initiativ från äldre medborgare och vägleda initiativen till verklighet. Äldre förväntas i högre utsträckning själva ta initiativ till att utveckla sitt boende efter egna idéer. Generellt sett hindrar höga boendekostnader i nyproduktionen äldre från att flytta till anpassade och mer tillgängliga bostäder. Här har bygg- och fastighetsbranschen det största ansvaret för att på olika sätt pressa kostnaderna.

Vård- och omsorgsboenden

För dig som behöver mer omsorg och trygghet, än vad som är möjligt att få i ditt eget hem, finns vård- och omsorgsboenden. I Sverige har antalet platser på vård- och omsorgsboenden minskat över tid. Ett vård- och omsorgsboende i dag skiljer sig från vad man förr kallade äldreboende och en hög ålder betyder inte en given plats. För att få flytta till ett vård- och omsorgsboende behöver du ansöka hos kommunen och få ett beslut om plats.

Det finns många faktorer som kan påverka det framtida behovet av vård- och omsorgsboenden: medicinteknik, forskning och utveckling inom demensvård, förebyggande och hälsofrämjande insatser och tillgången till fler mellanboenden för äldre. Men vi vet att det på sikt kommer att behövas fler vård- och omsorgsboenden. Samtidigt är vissa av kommunens lokaler gamla och behöver renoveras eller ersättas. Till exempel ska Tumba äldreboende avvecklas i sin nuvarande form. Ett nytt vård- och omsorgsboende är planerat till 2017, och det kommer behövas fler vård- och omsorgsboenden med demensinriktning. Ett problem är brist på byggklar mark och därför ska behov av nya boenden finnas i åtanke i planer för hur Botkyrkas mark ska användas.

Den betydelsefulla närmiljön

Bostadens omgivning och närmiljö har stor betydelse för äldre. En förutsättning för att äldre ska kunna bo kvar och ha ett självständigt och aktivt liv är att omgivningen är tillgänglig. Det kan innebära närhet till kollektivtrafik, privat och offentlig service och att utomhusmiljön är lättframkomlig inom stadsdelen. Upplysta gångbanor och väl synliga skyltar ökar också tryggheten och tillgängligheten.

Kommunen har ansvar för att ta bort alla enkelt avhjälpna hinder på offentliga platser och i lokaler som allmänheten har tillträde till. Att avhjälpa hindren kan vara allt från att sätta in en rullstolsramp till att kontrastmarkera trappor. Oftast handlar det inte om några stora ombyggnationer. Vi ska se över tillgängligheten i kommunens egna verksamheter och på allmänna platser och rätta till bristerna. På så sätt förbättras den fysiska miljön för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga.

Kommunen har som tillsynsmyndighet en viktig uppgift i att granska hur privata fastighetsägare följer kraven på tillgänglighet och enkelt avhjälpna hinder. Fungerande tillsyn är avgörande för att vi ska komma tillrätta med bristerna i den fysiska miljön. I denna roll kan och ska kommunen bli mycket bättre. Botkyrka kommun är ansluten till Västra Götalandsregionens tillgänglighetsdatabas som är ett verktyg för att underlätta arbetet med enkelt avhjälpna hinder. Tillgänglighetsdatabasen samlar besöksinformation om en plats eller lokals tillgänglighet. Via kommunens webbplats kan du ta del av informationen. Än så länge omfattar tillgänglighetsdatabasen bara lokaler där Botkyrka kommun bedriver verksamhet. Men tanken är att databasen i framtiden ska ha information även om andra lokaler och platser, exempelvis promenadvägar och köpcentrum.

Botkyrka prioriterar att närmiljön är tillgänglig, men det är viktigt att man även enkelt kan ta sig mellan kommundelar. Att kunna röra sig mellan kommunens olika områden

ger fler möjligheter och ett större utbud. Äldre som har svårt att resa med den vanliga kollektivtrafiken kan ansöka om färdtjänst hos kommunens medborgarkontor, men kommunen ska också arbeta för att förbättra de allmänna kommunikationerna. En etablering av en servicelinje skulle innebära en generell förbättring för gruppen äldre, och är därför något kommunen på sikt har ambitionen att införa.

Detta ska kommunen utveckla

Kommunen ska på olika vis möjliggöra ett bra boende och boendemiljö för äldre:

Löfte	Ansvarig
8. Kommunen ska arbeta för fler alternativ i utbudet av boendeformer för äldre.	Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, vård- och omsorgsnämnden
9. Kommunen har ambitionen att definiera och utveckla ett eget trygghetskoncept för boendeformen trygghetsboende och ska arbeta för att trygghetsbostäder etableras i Botkyrka.	Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, vård- och omsorgsnämnden
10. Tumba äldreboende ska avvecklas i sin nuvarande form.	Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, vård- och omsorgsnämnden
11. Ett nytt vård- och omsorgsboende är planerat till 2017.	Samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, vård- och omsorgsnämnden
12. Kommunen ska aktivt bevaka och dra nytta av utveckling av teknik och hjälpmedel som kan bidra till äldres självständighet och välmående. Kommunen ska vara öppen för, och ta initiativ till, att pröva nya tekniska lösningar och hjälpmedel.	Samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, vård- och omsorgsnämnden
13. Kommande upphandlingar ska ställa krav på tillgänglighet och universell utformning.	Kommunstyrelsen
14. Tillgänglighetsperspektivet ska ingå som en naturlig del vid kommunens upprustning och nyinvesteringar.	Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, kultur- och fritidsnämnden, kommunstyrelsen, miljö- och hälsoskyddsnämnden, samhällsbyggnadsnämnden, socialnämnden, tekniska nämnden, utbildningsnämnden, vård- och omsorgsnämnden
15. Tillgängligheten i kommunens egna verksamheter och på allmänna platser ska ses över och bristerna ska rättas till.	Samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden
16. Kommunen ska bli bättre på att granska hur privata fastighetsägare följer krav på tillgänglighet.	Samhällsbyggnadsnämnden
17. Kommunens ambition är att tillgänglighetsdatabasen i framtiden ska ha information om fler lokaler och platser i kommunen, exempelvis promenadvägar och köpcentrum.	Kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden

Meryem

70 år. Född i sydöstra Turkiet. På Meryems pass står det "turk", men hon påpekar att hon är syrian. Hon kom till Sverige 1975 som religiös flykting tillsammans med maken och deras tre döttrar.

De bosatte sig vid sin ankomst i en hyreslägenhet i Alby men i dag bor Meryem i ett radhus i Norsborg tillsammans med sin make.

Hennes modersmål är syrianska. När hon kom till Sverige kunde hon inte ett ord svenska.

Meryem var analfabet men lärde sig att läsa och skriva på SFI. Hon tycker inte själv att hon kan svenska så bra. Hon umgås mest med andra syrianer och använder inte svenska dagligen.

När Meryem kom till Sverige hade hon aldrig förvärvsarbetat.

"I Turkiet var jag hemmafru och tog hand om hushållet, barnen och mina föräldrar. Väl i Sverige fick jag ett jobb på storkök. Diskade och städade."

Hon hade gärna arbetat med matlagning, är riktigt bra på det.

Maken har haft ett eget skomakeri och även jobbat på Scania. Han har lärt sig bra svenska.

De trivs i sitt radhus som har en liten trädgård, och har flera goda grannar att umgås med.

Deras fem barn och barnens familjer bor i närheten. De har åtta barnbarn, och hittills två barnbarnsbarn.

Meryem brukar känna sig ensam ibland, trots att släkt och vänner finns i närheten.

"Jag tror att jag skulle känt mig mindre ensam om vi hade bott kvar i hemlandet. Där skulle jag ha tagit hand om barnbarn och barnbarnsbarn. Här i Sverige sätts de på dagis i stället."

Barnbarn och barnbarnsbarn och kyrkan är hennes största intressen i livet.

Hon känner sig ganska frisk, är bara lite trött i benen då och då. Maken däremot har hjärtproblem. Barnen hjälper till att sköta läkar- och sjukhuskontakterna. Det kan vara svårt med vårdterminologin. Ibland bokar personalen på vårdcentralen en auktoriserad tolk.

Meryem önskar att hon och maken kan fortsätta att klara sig själva när de blir äldre. Men om nödvändigt kan hon acceptera kommunal omsorg, eftersom barnen har mycket annat att göra.

"Men för att jag ska vilja ta emot kommunens hjälp måste jag kunna förstå personalen, och de mig. Så man borde kunna få hjälp på sitt eget språk."

Och så ska man ta hänsyn till religionen.

"Om jag var tvungen att flytta till ett äldreboende skulle jag vilja att prästen kom dit regelbundet – minst en gång i veckan."

En god omsorg

När vi blir äldre kan vi komma till en punkt då vi behöver hjälp från andra för att klara oss i vår vardag. Vid detta steg i livet är det kommunens roll att erbjuda en god omsorg. Hjälpen kan se olika ut och anpassas efter var och ens behov. Äldreomsorgen utgår ifrån den nationella värdegrunden och kommunens arbete handlar om att omsätta värdegrunden i praktiken:

Alla som får äldreomsorg ska leva ett värdigt liv och känna välbefinnande. Det handlar om självbestämmande, trygghet, meningsfullhet, integritet och delaktighet samt att få ett gott bemötande och insatser av god kvalitet.

Vi lever allt längre och har fler friska år i livet, men också fler sjuka år. På sikt kommer personer som är 65 år och äldre utgöra en större andel av kommunens befolkning. Vi kan hålla oss friska längre, men med tiden kommer många att behöva vård. Kvaliteten på vården är viktig för dagens och framtidens äldre. Många anser att det är viktigare att vården är bra än att den är nära. Samtidigt vill många gärna få vård i sin egen bostad. Framtidens behov av äldreomsorg kommer att påverkas av forskning inom medicin, hälsa och omsorg, och av förebyggande och hälsofrämjande arbete.

Att få äldreomsorg

När man som äldre har svårt att klara sin vardag har man rätt att få stöd från kommunen. Detta är en rättighet som styrs av socialtjänstlagen. För att få stöd i form av äldreomsorg kan du ansöka om detta hos kommunen, både skriftligt och muntligt. Även anhöriga kan ta initiativ till en ansökan. När kommunen får in en ansökan görs en utredning av en handläggare och sedan fattas beslut om stödinsatser. Behovet ska styra bedömningen av vilken hjälp den äldre får. När beslutet är fattat informeras den äldre. Det är viktigt att motivera målet med stödinsatserna. Insatserna ska inte ta över det personen kan göra själv. Detta är ett centralt förhållningssätt inom hela äldreomsorgen.

Äldreomsorgen ska ge äldre människor möjlighet att vara självständiga, trygga och ha en meningsfull tillvaro. Äldreomsorgen drivs i olika former för att möta äldre människors olika behov av stöd. Genom hemtjänsten kan man få service och omvårdnad i sitt hem, men det finns också insatser för att stimulera social kontakt och aktivering. På vård- och omsorgsboendet hyr man en lägenhet eller ett rum och har tillgång till omsorg och tillsyn dygnet runt. På boendet finns omvårdnadspersonal, tillgång till sjuksköterska dygnet runt och en läkare som är knuten till boendet. En dietist arbetar med samtliga vård- och omsorgsboenden tillsammans med sjuksköterskan och omsorgspersonalen. Sjukgymnast och arbetsterapeut arbetar för att ge individen förutsättningar till att förbättra och behålla förmågor. Alla som arbetar inom äldreomsorgen är skyldiga att rapportera och utreda om vi ser brister eller missförhållanden och om det sker vårdskador. Åtgärder ska vidtas och vi ska förebygga så att det inte händer igen.

Alla som beviljas äldreomsorg får en personlig kontaktman. Kontaktmannen ser till att den äldre får den hjälp som hon eller han behöver. Tillsammans skriver kontaktmannen och den äldre en genomförandeplan där de kommer överens om på vilket sätt personen

ska få hjälpen och stödet, utgångspunkten är behoven och önskemålen. Kontaktmannaskapet ska vara tydligt och kontaktmannen välkänd för både den äldre och den äldres närmaste anhöriga. Med tiden kan behoven förändras och för att den äldre ska få rätt hjälp och stöd ska beslut om insatser följas upp kontinuerligt. Samverkan mellan de olika professionerna inom äldreomsorgen bidrar till att den äldre får hjälp efter behov, på bästa sätt och i rätt tid.

Kommunen ska kunna erbjuda ett antal serviceinsatser utan biståndsbeslut genom att den äldre får en viss mängd tid som han eller hon kan disponera själv. På så vis kan den äldre välja mellan olika serviceinsatser efter önskemål. Detta är ett utvecklingsområde inom biståndsbedömningen och hemtjänsten, och som kommer att öka valfriheten för äldre.

Som vår nuvarande lagstiftning ser ut är det kommunen som beslutar vilken hjälp och stöd som beviljas till äldre. I takt med att samhället förändras kan kommunens beslutande roll just i detta avseende komma att tonas ned.

I omsorgen möts vi och våra olika behov

En god omsorg är att kunna möta individens behov på bästa sätt. Alla är olika och inom äldreomsorgen finns individer med varierande härkomst, hälsotillstånd, intressen och anspråk. Det ställer krav på hur en efterfrågad, utökad valfrihet ska tillgodoses. En viktig utmaning inom omsorgen är att tillgodose självbestämmande och inflytande. I omsorgen möts vi och våra olika behov och arbetet för att möta dessa behov gör omsorgen intressant och mångfasetterad.

Demens

Demens är ett samlingsbegrepp för olika demenssjukdomar som drabbar hjärnan. Med hög ålder ökar risken för demenssjukdom, så med ökad medellivslängd blir demens vanligare. Följden är ett ökat behov av platser på vård- och omsorgsboenden med demensinriktning och tendensen är fortsatt ökning. Vård- och omsorgsboenden med demensinriktning är till för personer med demensdiagnos och omvårdnaden ska vara anpassad till behovet hos den drabbade. Framsteg inom att diagnostisera och behandla demens kan påverka behovet av omsorg framöver till personer med demenssjukdom. Det vi vet i dag är att förebyggande åtgärder kan påverka utvecklingen. Kommunen följer utvecklingen och har tagit fram en demensstrategi för att kunna ge bra stöd när fler äldre drabbas av demens.

Kommunen har tillsammans med landstinget utarbetat ett lokalt gemensamt vårdprogram för personer med demenssjukdom eller kognitiv svikt, samt stöd till deras närstående. Programmet ger en samlad beskrivning av hälso- och sjukvård och omsorg för personer med demenssjukdom. Demensarbetet inom äldreomsorgen handlar i stor utsträckning om att möta personer med demenssjukdom på ett bra sätt och om samverkan över gränser. En demenssjuksköterska stödjer den sjuke och utbildar och stöttar anhöriga och personal. På alla demensavdelningar finns demenscoacher och hemtjänstpersonal ska också få utbildning. Den som drabbas av demenssjukdom kommer med tiden förlora olika förmågor, den kulturella aspekten och den språkliga

förmågan är viktiga i sammanhanget. Många äldre har ett annat modersmål än svenska och då är det viktigt med personal som kan ens modersmål och förstår den äldre.

Dagverksamhet är en beslutad hjälpinsats riktad till äldre. Det finns både social dagverksamhet och dagverksamhet för äldre med demenssjukdom. Dagverksamheten ger stöd att komma ut, träffa andra och vara med i olika aktiviteter. Syftet är att bryta ensamhet och hjälpa deltagaren att behålla fysiska och sociala förmågor. Deltagaren är själv med och utformar dagen och kan vara med på aktiviteter som gymnastik, promenader eller frågesport. Det finns ett ökat behov av dagverksamhet för äldre med demenssjukdom och även från anhöriga till personer med demenssjukdom finns en ökad efterfrågan. Därför ska dagverksamheten för personer med demenssjukdom utökas och bli mer flexibel kring öppettider för att kunna tillmötesgå olika individers behov. Vid behov ska det finnas dagverksamhet på helgen.

En interkulturell omsorg och finskt förvaltningsområde

Kommunen har undersökt uppfattningar och önskemål om kommunens äldreomsorg bland finsktalande pensionärer och andra äldre med utländsk bakgrund. Av undersökningarna framgår att äldreomsorgen i framtiden behöver ha avdelningar med språkliga och kulturella inriktningar på vård- och omsorgsboenden. Kommunen behöver också kunna erbjuda information om äldreomsorgen på andra språk än svenska. Ansökningar till vård- och omsorgsboenden från äldre med utländsk bakgrund ökar. Tidigare har man i större utsträckning vårdat sina nära i hemmet men här ser vi en förändring. På kommande vård- och omsorgsboenden ska fler platser med språk- och kulturinriktning planeras. Ungefär en tredjedel av platserna på vård- och omsorgsboenden med demensinriktning ska planeras för personer med utländsk bakgrund. Inom hemtjänsten ska kommunen i högre utsträckning matcha personalens och den äldres språk.

Botkyrka kommun ingår i det finska förvaltningsområdet och har därmed särskilt ansvar för att värna om det finska språket och kulturen, och ska kunna erbjuda äldreomsorg helt eller delvis på finska⁵. I dag har kommunen en avdelning för finsktalande personer med demenssjukdom. Det finns ett uttalat intresse bland den finsktalande äldre kommunbefolkningen att få tillgång till vård- och omsorgsboenden med finsk inriktning. Ambitionerna inom finskt förvaltningsområde är höga och förutsättningarna är goda. I Botkyrka finns många finsktalande pensionärer men det finns också många finskspråkiga bland omsorgspersonalen.

Delaktighet och inflytande

För att vi i kommunen ska kunna göra rätt saker för de äldre inom äldreomsorgen är det viktigt att vi frågar och lyssnar på vad de äldre vill. Vård- och omsorgsboendet är de boendes hem. I detta stadium av livet är beroendet av andra större och självständigheten mindre. Kommunen har här ett stort ansvar och det ska förvaltas väl. Vad som gör att man trivs och känner sig trygg i sitt hem varierar, och därför är

⁵ Den första januari 2010 fick Sverige en ny lag som ska stärka landets fem erkända nationella minoriteter och deras språk (Regeringens prop. 2008/09:158). I samband med detta blev ett antal kommuner, landsting och regioner förvaltningsområden för samiska, meänkieli och finska. Botkyrka är en av de utvalda kommunerna att ingå i det finska förvaltningsområdet.

kommunen angelägen om att få höra de boendes tankar och synpunkter. Kommunen ska möjliggöra detta genom att skapa forum för inflytande och delaktighet på vård- och omsorgsboenden. Brukarråd som forum för inflytande ska utvecklas och bli bättre inom äldreomsorgen.

Det är genom genomförandeplanen du kan vara delaktig i hur dina stödinsatser genomförs inom äldreomsorgen. Arbetet med genomförandeplanen är högt prioriterat. Äldre inom omsorgen och alla övriga kommuninvånare kan lämna synpunkter på kommunens verksamhet på webbplatsen, via synpunktskort, genom att ringa eller skriva brev. Detta är ett sätt för kommunen att få reda på vad medborgarna upplever är bra eller inte alls bra. Synpunkterna kan sedan användas till att förbättra verksamheten.

Kommunen samverkar med pensionärsföreningar genom kommunala pensionärsrådet (KPR). Pensionärsrådet består av politiker och representanter från pensionärsföreningar och för dialog om kommunaktuella frågor. KPR är rådgivande till andra kommunala organ och ska få möjlighet att påverka den kommunala verksamhetens innehåll och utformning.

Digital teknik ger möjlighet till nya former för delaktighet bortom de traditionella forumen. En grundläggande förutsättning för medborgares delaktighet och inflytande är att det finns information om kommunens verksamheter, tjänster och planer. Informationen ska vara lättillgänglig, tydlig, aktuell och finnas på olika språk och i olika format.

Stöd till anhöriga

Anhörigstöd finns för att förebygga ohälsa hos anhöriga genom att synliggöra deras situation. Anhörigstödet är till för dig som stödjer en närstående, exempelvis genom att vårda din partner i hemmet, genom att stödja din förälder som är sjuk eller stötta din närstående som flyttat till ett vård- och omsorgsboende. Stödet är individuellt utifrån behov och önskemål men sker både individuellt och i grupp. Exempel på stöd är vägledning, stödsamtal, information och som komplement finns nätbaserat stöd. Kommunen vill hitta sätt att öka användandet av nätbaserat stöd. Det finns även ett indirekt stöd till anhöriga i form av korttidsboende, växelvård, dagverksamhet och avlösning i hemmet. Korttidsboende innebär att personen i behov av omsorg får en tillfällig plats på ett vård- och omsorgsboende. Som anhörig har du rätt att ansöka om bistånd för egen del. Kommunen ska arbeta för att anhörigperspektivet ska finnas med i alla verksamheter inom äldreomsorgen.

Mat och näring

Maten och måltiden är betydelsefull för hälsan och välbefinnandet, och en central del av omsorgen. En näringsrik kost bidrar till att man behåller hälsan och återhämtar sig efter sjukdom. Förutom att maten är näringsrik och av god kvalitet, spelar måltiden en viktig roll som källa till sociala kontakter. Måltiden ska vara en stund att se fram emot och maten omväxlande, samt tillagad och serverad med omsorg. Det är också viktigt att måltidsmiljön är behaglig.

I kommunen försöker vi i möjligaste mån anpassa måltiden efter de äldres önskemål och behov. Många mår bra av att äta mat från en bekant matkultur. De som får mat via hemtjänsten har på olika sätt valmöjlighet kring maten. Många vill också ha sällskap vid måltiden. Att tillgodose detta behov bland ensamboende äldre är något kommunen ska verka för. Maten tillagas med få undantag i kommunens egna kök vilket gör det möjligt för oss att säkerställa att maten håller god kvalitet. På kommande vård- och omsorgsboenden ska vi i kommunen sträva efter att det ska finnas tillagningskök. Två gånger per år utvärderas maten av dem som äter den. Genom att vara noga med kvaliteten, lyssna på de äldre som äter maten och göra dem delaktiga ska vi erbjuda god, näringsriktig mat och en behaglig måltidsmiljö.

Kvalitetsarbete

Kommunens uppgift att bedriva en god omsorg innebär kvalitetsarbete på flera sätt och nivåer. Våra värdighetsgarantier har sin utgångspunkt i Socialstyrelsens nationella värdegrund för äldreomsorgen och ska leva upp till varje människas behov av självbestämmande, integritet, trygghet, välbefinnande och ett gott bemötande. Värdighetsgarantierna visar vad som är kvalitet inom våra verksamheter och ska tydliggöra vad du som kommuninvånare kan förvänta dig av äldreomsorgen. Att ha möjlighet att delta i aktiviteter och att vara så frisk som möjligt är exempel på vad värdighetsgarantierna tar upp. Kommunen ska se till att du möter personal som förstår dina behov och ger vård och omsorg därefter. Det kan dessutom finnas behov av gemensamma insatser från både äldreomsorg, socialtjänst och hälso- och sjukvård till äldre med psykisk ohälsa eller missbruk och beroende. Hela tiden pågår arbete med att följa upp och förbättra kvaliteten, bland annat genom internkontroller och analys av brukarundersökningar.

En viktig del av äldreomsorgen är att få stöd och vård vid livets slutskede. På vård- och omsorgsboendet finns personal vid din sida, du kan få smärtlindring vid behov och dina närstående erbjuds stöd.

Arbetet inom äldreomsorgen ställer höga krav på personalens kompetens. Olika utbildningsinsatser görs som en del i arbetet att ge varje individ en god omsorg. Vård- och omsorgsnämndens kompetensförsörjningsstrategi anger mål och riktning för vad vi behöver kunna. För omsorgspersonalen är målet en fullgjord gymnasieutbildning motsvarande vård- och omsorgsprogrammet. Tekniska lösningar och hjälpmedel i omsorgsarbetet utvecklas ständigt. Att dra nytta av denna utveckling är nödvändigt då trycket på äldreomsorgen ökar. Genom att i större utsträckning använda oss av ny teknik hoppas vi i kommunen kunna frigöra mer tid till omvårdnad. Inom äldreomsorgen arbetar många människor och behovet av personal kommer att vara stort även i framtiden. Äldreomsorgen ska vara både en god vård och omsorg och en attraktiv arbetsplats. Detta ska locka fler att vilja arbeta inom äldreomsorgen.

Genom förebyggande arbete, stimulans och innehåll i vardagen kan vi öka välbefinnandet bland äldre. På vård- och omsorgsboenden görs riskbedömningar av ett team bestående av hälso- och sjukvårdspersonal, enhetschef och omvårdnadspersonal. Teamet bedömer om det finns risk för att den boende kan falla, bli undernärd, få trycksår eller försämrad munhälsa, för att kunna sätta in förebyggande åtgärder. Detta

tänk finns även inom hemtjänsten där personalen är observant på förändringar hos den äldre. Felmedicinering kan orsaka sjukdomar och skador. Felmedicinering kan exempelvis handla om olämpliga kombinationer av läkemedel eller för mycket mediciner. För att undvika felmedicinering görs läkemedelsgenomgångar på kommunens vård- och omsorgsboenden minst en gång per år. Läkemedelsgenomgångarna utförs av läkare som kommunen har avtal med. För att göra bättre och mer omfattande läkemedelsgenomgångar samarbetar kommunen med apoteken.

På vård- och omsorgsboenden ska det vara lätt att delta i aktiviteter och att få stimulans, men förutsättningarna är olika bland de äldre. Ofta krävs det att aktiviteten äger rum på eller i anslutning till boendet. På varje vård- och omsorgsboende finns kulturombud som utvecklar och skapar aktivitetsformer. Det finns både återkommande och nya kultur- och hälsoaktiviteter. Varje dag finns det någon aktivitet, om än i det lilla. Ofta är dessa aktiviteter de mest betydelsefulla för den boende. Genom att utrusta vård- och omsorgsboendena med några enkla redskap ska vi möjliggöra spontan fysisk aktivitet. På kommande vård- och omsorgsboenden ska det finnas funktioner som ökar välbefinnandet, exempelvis möjligheten att ta ett varmt bad. Kommunen ska på olika sätt fortsätta arbeta för att stimulera till meningsfulla aktiviteter i äldres vardag. Alla som bor på vård- och omsorgsboendena ska ha möjlighet att få existentiella behov tillgodosedda och att utöva sin religion.

Detta ska kommunen utveckla

En god omsorg består av många delar. I detta kapitel har vi beskrivit en del av de komponenter som utgör äldreomsorgens verksamhet, samtidigt som vi blickar framåt. Vi ska ge varje individ en god omsorg och vi ska ge anhöriga ett bra stöd.

Löfte	Ansvarig
19. Kommunen ska kunna erbjuda ett antal serviceinsatser utan biståndsbeslut genom att den äldre får en viss mängd tid som han eller hon kan disponera själv.	Vård- och omsorgsnämnden
20. Dagverksamheten för personer med demenssjukdom ska utöka och bli mer flexibel kring öppettider.	Vård- och omsorgsnämnden
21. Verksamheten på våra vård- och omsorgsboenden ska planeras utifrån behov av språk- och kulturinriktning. Ungefär en tredjedel av platserna på vård- och omsorgsboenden med demensinriktning ska planeras för personer med utländsk bakgrund.	Vård- och omsorgsnämnden
22. Personalens språkkunskaper ska i möjligaste mån matchas med de äldres språk inom äldreomsorgens olika verksamheter.	Vård- och omsorgsnämnden
23. Kommunen ska möjliggöra delaktighet och inflytande på vård- och omsorgsboenden. Brukarråd som forum för inflytande ska utvecklas och bli bättre inom äldreomsorgen.	Vård- och omsorgsnämnden
24. Vård- och omsorgspersonalens kompetens ska fortsätta att stärkas.	Vård- och omsorgsnämnden
25. Kommunen vill hitta sätt att utöka det nätbaserade anhörigstödet och ska arbeta för att anhörigperspektivet ska finnas med i alla verksamheter inom äldreomsorgen.	Vård- och omsorgsnämnden
26. Kommunen ska på olika sätt fortsätta arbeta för att stimulera till meningsfulla aktiviteter i de äldres vardag.	Kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden, vård- och omsorgsnämnden

Lika och olika

Dagens äldre, såsom Margit, Antti och Meryem, har många olikheter men också många saker gemensamt. De trivs i sina bostadsområden och vill helst inte flytta. Alla önskar sig gemenskap och vill bli behandlade som individer utifrån sina behov, önskemål, kulturella preferenser, religion, språk och hälsa. Alla vill förbli friska och gärna kunna bo hemma. Å andra sidan vill man inte vara ensam och isolerad. Alla vill känna sig trygga.

Och visst kan vi vara tämligen säkra på att även framtidens äldre har liknande tankar och krav – oavsett vilken bakgrund de har!

Det är en utmaning för kommunen att bemöta allt det individuella. En långsiktig plan – äldreplan – är ett viktigt steg för att klara av detta på bästa möjliga sätt.

Vill du ha mer information?

Ring

Kontaktcenter 08-530 610 00

Skicka e-post

kontaktcenter@botkyrka.se

Läs mer

www.botkyrka.se

Besök

Alby medborgarkontor

Alby Centrum, Albyvägen 2-4

Fittja medborgarkontor

Fittja Centrum, Fittjavägen 3-9

Hallunda medborgarkontor

Hallunda Centrum, Hallundaplan 1

Tullinge medborgarkontor

Tullinge Centrum, Nyängsvägen 3

Tumba medborgarkontor

Tumba torg 101 (ovanför Tumba Centrum)

3

Internbudget 2015 - Tekniska nämnden (TEF/2015:67)

Förslag till beslut

Tekniska nämnden godkänner den av tekniska förvaltningen upprättade internbudget för år 2015.

Sammanfattning

Internbudgeten är en beskrivning av den av ettårsplanen fördelade budget. Genom att organisationen tillkom 2015 återfinns de ekonomiska förutsättningarna i två ettårsplaner. En för tekniska nämnden och en för kommunstyrelsen för de delar som ingick i kommunledningsförvaltningen. Budgeten redovisar hur ramen fördelas på respektive enhet och verksamhet. Budgeten innehåller både drift och investeringar.

Som bilaga till internbudgeten finns en förteckning över budgetansvariga och beslutsattester.

Ärendet

Tekniska förvaltningen överlämnar med tjänsteskrivelse, daterad 2015-03-30, upprättad internbudget 2015 för tekniska nämnden.

2015-03-30

Dnr TEF/2015:67

Referens
Gunilla Melkersson

Mottagare
Tekniska nämnden

Internbudget 2015 - Tekniska nämnden

Förslag till beslut

Tekniska nämnden godkänner den av tekniska förvaltningen upprättade internbudget för år 2015.

Sammanfattning

Internbudgeten är en beskrivning av den av Ettårsplanen fördelade budget. Genom att organisationen tillkom 2015 återfinns de ekonomiska förutsättningarna i två Ettårsplaner. En för tekniska nämnden och en för kommunstyrelsen för de delar som ingick i kommunledningsförvaltningen. Budgeten redovisar hur ramen fördelas på respektive enhet och verksamhet. Budgeten innehåller både drift och investeringar.

Övrigt

Som bilaga till internbudgeten finns en förteckning över budgetansvariga och beslutsattestanter.

Åsa Forslund
Tf förvaltningschef

Gunilla Melkersson
Chef ekonomienheten

Tekniska nämnden

Tekniska nämnden svarar genom tekniska förvaltningen för städservice, lokalför-sörjning och fastighetsförvaltning, vatten och avlopp, teknik och logistik samt en samlad stödfunktion i ekonomi.

Verksamheterna finansieras främst genom interna intäkter. VA-verksamheten fi-nansieras genom avgifter som debiteras kommunens VA-abonnenter.

Internbudgeten i sammandrag är en sammanställning av vad nämndens verksamheter skall genomföra under året, dels i form av löpande verksamhet, dels genom särskilda satsningar. Materialet grundar sig på enheternas operativa planering och den internbudget som är en fördelning och komplettering av fullmäktigebudgeten.

Totalt har tekniska nämnden en ram där verksamheterna budgeterar ett 0-resultat. Det som ramen för 2015 innehåller är kostnader för nämnden (500 tkr) samt ett särskilt tillskott (1 200 tkr) för uppdraget ”Omvandling Tumba vård och omsorgs-boende” KS/2014:318.

Tekniska nämnden	Budget 2015
Intäkter totalt	685 066
Kostnader totalt	-686 766
Netto nämnden tkr	-1 700

Organisatorisk förändring 2015

Första januari 2015 togs tekniska förvaltningen i drift. Fastighetsenheten, VA en-heten och ekonomienheten överfördes från samhällsbyggnadsförvaltningen. Teknik och logistik verksamheten och städverksamheten fördes över från kommunled-ningsförvaltningen. Dessa enheter tillsammans med en förvaltningschef bildar tek-niska förvaltningen. Samtidigt gjordes en intern (inom tekniska förvaltningen) överföring av driftpersonal från teknik och logistik till fastighetsenheten.

Ekonomiska förutsättningar

Ett av syftena med den nya förvaltningen är att minska det interna köp och säljsy-stemet. Totalt ska tekniska nämnden bära sina egna kostnader. Endast nämndens kostnader samt speciella uppdrag kan ingå i ramen.

Tidigare vinstkrav som fanns inom kommunledningsförvaltningen upphörde dock inte. Sent i budgetprocessen (22 december) blev tekniska nämnden påförd 1 400 tkr som extra kostnad. Denna kostnad har fördelats på flera verksamheter.

Genom att en ny organisation togs i drift 2015 är jämförelser med tidigare år delvis svåra att göra.

Internbudget 2015 drift

Nedan redovisas varje verksamhet inom tekniska nämnden. Inom flera verksamheter finns en struktur med fördelat ansvar på ytterligare en nivå. Denna nivå ingår inte i denna redovisning då denna är alltför detaljerad. Denna redovisning av budget återfinns i våra stödsystem och följs upp på lägsta nivå löpande av respektive budgetansvarig.

Tekniska nämnden

Detta avser nämndorganisationens egna kostnader såsom arvoden, arbetsgivaravgifter, kurser mm.

Förvaltningschef

Budgetansvarig: Jörgen Skagerdahl

I förvaltningschefstjänsten som är ny tjänst fr. o m 2015 ingår lön, lönebikostnader och förvaltningsgemensamma kostnader för verksamhetsutveckling.

Ekonomienheten

Budgetansvarig: Gunilla Melkersson

Ekonomienheten tillhör tekniska förvaltningen. Enheten arbetar både åt tekniska och samhällsbyggnadsförvaltningen. Samhällsbyggnadsförvaltningen betalar via en overhead kostnad för dessa tjänster och blir hos ekonomienheten en intäkt. Intäkterna består även av utfördelad overhead till övriga enheter inom tekniska förvaltningen. Kostnaderna för personal och administration (som tillhör samhällsbyggnadsförvaltningen) läggs på ekonomienheten. Denna kostnad samt ekonomienhetens egna kostnader debiteras de övriga enheter inom tekniska förvaltningen.

Personal och administration enheten

Personal och administration enheten tillhör samhällsbyggnadsnämnden men ska även arbeta åt den tekniska nämnden. Tekniska förvaltningen betalar för deras tjänster samt vissa andra kostnader via en s. k over-head som debiteras enligt överenskommelse.

Ledningsnivå tekniska förvaltningen	Budget 2015	Budget 2014
Tekniska nämnden summa tkr	-500	-500
Förvaltningschef summa tkr	-2 000	0
Ekonomienheten		
Intäkter overhead fördelat på övriga verksamheter	10 320	5 730
Personalkostnader	-3 135	- 2 534
Övriga verksamhetskostnader	-803	-861
Kostnader för admin. o personal från samhällsbyggnadsförvaltningen	-4 382	0
Summa kostnader	-8 320	- 3 395
Summa netto ekonomienheten tkr	2 000	2 335

Städservice

Budgetansvarig: Åsa Forslund

Verksamheten utför städtjänster på beställning av förvaltningar i Botkyrka kommun och ansvarar för all städning inom kommunen samt att det städas enligt fastställd lägsta städstandard. Städningen utförs såväl i egen regi som av externa leverantörer. Antal tjänster är 125 personer. Tekniska nämndens bildande medger ett närmare samarbete mellan städverksamheten och fastighetsverksamheten. Det ger förbättrade förutsättningar för att utveckla hyresgästernas samlade upplevelse i kommunens lokaler, särskilt inomhusmiljön. Det gäller såväl utveckling av nya städmetoder kopplat till materialval, som att städservice kan påverka placering och omfattning på städcentraler.

Städservice arbetar målmedvetet med att ta till sig ny teknik och att utveckla de metoder som används för att leverera överenskommen kvalitet och vara kostnadseffektiva. Att hela tiden sträva efter samordningseffekter mellan olika städområden men även andra verksamheter är också en del av uppdraget.

Ansvarsområden:

- Daglig städning och kvalitetssäkring enligt lägsta städstandard
- Storstädning
- Golvvård
- Mattvätt
- Fönsterputs
- Sanering
- Upphandling och kvalitetssäkring av externa leverantörer

Städverksamheten	Budget 2015	Budget 2014
Försäljningsintäkter	57 208	55 000
Personalkostnad	-42 143	-39 505
Övriga verksamhetskostnader	-14 241	-14 094
Overhead	-824	-1 001
Summa kostnader	-57 208	-55 000
Summa netto städ tkr	0	-400

Lokalförsörjning och fastighet

Budgetansvarig: vakant

Lokalförsörjning och fastighet ansvarar för att de kommunala verksamheterna har ändamålsenliga lokaler. Det innebär lokaler som är användbar, attraktiv och medför säker verksamhetsmiljö, hög produktivitet, minsta miljö- och klimatpåverkan till optimala kostnader. Energieffektiviseringsarbetet pågår och fortsätter under perioden. Genom förbättrade rutiner och arbetssätt ska nämnden ge de kommunala verksamheterna stöd i sitt behov och arbete med verksamhetslokaler.

Fastighetsverksamheten arbetar främst inom två områden:

- Fastighetsförvaltning
- Byggnation

Enheten ansvarar för att ett effektivt förvaltningsarbete bedrivs så att fastighetsvärdet behålls. I byggherrerollen ansvarar verksamheten för att det ställs krav på att det vi bygger med ett hållbart perspektiv. Under perioden ska arbetet med underhåll av kommunens fastigheter få en ökad långsiktighet. Miljonprogramsbyggnaderna kommer att behöva både investerings- och underhållsmedel.

Den största utgiften i förvaltningsbudgeten är drift- och skötsel av fastigheter.

Väsentliga områden 2015

- Upprustning av de inventerade förskolorna.
- Kvalitetssäkra arbetsprocesser för byggnation och underhåll.
- Information och återkoppling är prioriterat i enhetens kommunikation med hyresgästerna.
- Fastighetsenheten ansvarar för tillgänglighet för invånare med funktionsnedsättningar i den inre miljön i kommunens fastigheter. Arbetet att successivt förbättra tillgängligheten för invånare med funktionsnedsättningar ska prioriteras.

Not * jämförelser mellan åren svår att göra p. g. a ändrad organisation.

Lokalförsörjning och fastighet	Budget 2015	Budget 2014
Interna hyresintäkter	367 032	352 106
Externa hyresintäkter	35 846	34 500
Övriga intäkter	12 385	4 540
Summa intäkter	415 263	391 146
Personal	-17 100	-15 968
Övergripande verksamhet *	-35 148	-18 675
Overhead	-3 600	-3 100
Drift och underhåll *	-23 980	-37 269
Energimedia	-15 815	-17 118
Planerat underhåll	-50 876	-46 115
Avhjälpande underhåll	-24 564	-26 358
Kostnadshyror	-12 859	-9 965
Kapitalkostnad	-232 521	-218 210
Summa kostnader	-416 463	-392 778
Summa netto fastighetsenheten tkr	-1 200	-1 632

VA-verksamhetens drift

Budgetansvarig: John Staberg

VA-verksamhetens budget består i stora delar av fasta kostnader som el, avskrivningar, rening av spillvatten, vattenprover och kontroller etc.

VA-verksamheten budgeteras att ha ett 0-resultat. VA- avgifterna ska täcka VA verksamhetens kostnader.

Fokus ligger som tidigare på att underhålla befintliga anläggningar samt nyinvesteringar. Arbetet med att i praktiken omsätta verksamhetens åtaganden på miljöområdet gör det nödvändigt att fasa ut icke miljövänliga produkter såsom kemikalier och fossila bränslen. Vidare fortsätter arbetet med att minska energiförbrukningen och att hitta förnyelsebar egen produktion så som solceller och minivindkraftverk.

Väsentliga områden 2015

- VA-utbyggnaden för Kagghamra, Sibble och Eldtomta i Grödinge för att skydda miljön och erbjuda bättre kvalitet för de boende.
- Utbyggnad av dagvattenhantering i Fittja och Alby för att skydda dricksvattentäckten samt följa EU ramdirektiv för vatten som skall ha uppnått god ekologisk och kemisk status år 2015.
- Upphandling av PFOS rening för Tullinge vattenverk för att kunna rena vattnet.

VA enheten	Budget 2015	Budget 2014
Brukningavgifter	100 100	98 041
Hyra antennplatser	625	650
Anslutningsavgifter	3 800	3 800
Övriga intäkter	2 780	133
Summa intäkter	107 305	102 624
Personal	-19 114	-15 280
Gemensam verksamhet	-8 856	-7 030
Overhead	-2 100	-2 100
Kapitalkostnad	-16 500	-14 500
Vattenberedning	-705	-775
Inköp av vatten	-15 000	-15 120
Vattendistribution	-5 880	-6 165
Spillvattenavledning	-5 235	-6 139
Inköp av avloppsrening	-31 000	-33 200
Dagvattenavledning	-1 150	-1 200
Dagvattenbehandling	-1 765	-1 115
Summa kostnader	-107 305	-102 624
Summa netto VA tkr	0	0

Teknik och logistik

Budgetansvarig: Peter Arnhjort

Verksamheten utför tjänster på uppdrag från beställande förvaltningar inom följande områden:

- Gata/park skötsel/underhåll
- Transportservice
- Fordonsverkstad
- Snickeri byggnation/service
- Utövar huvudmannaskap för anläggningen vid Ekvägen 30

Under den kommande 3 års-perioden står verksamheten inför en mängd pensionsavgångar varför ett övergripande mål är kompetensöverföring, kompetensutveckling samt nyrekrytering i erforderlig omfattning.

Fortsatt arbete med fokus på lägre energiförbrukning kommer att präglade 2015.

Den organisationen som trädde i kraft innebar att flera verksamheter förändrades. Bl. a har fastighetspersonal flyttats till lokalförsörjning och fastighet. Fritidspersonal flyttades till kultur och fritid. Detta gör att vissa poster * blir svåra att jämföra mellan 2014 och 2015.

Teknik och logistik	Budget 2015	Budget 2014
Intäkter Ekvägen /admin	5 020	5 035
Intäkter Gata /Park	24 350	24 200
Intäkter snickeri och mark/fastighet *	6 000	23 700
Intäkter fordon och maskin	21 170	20 520
Intäkter transportcentralen	33 250	34 450
Intäkter verkstad och tvätthall	5 180	5 480
Summa intäkter	94 970	113 385
Personal *	-25 717	-33 749
Kapitalkostnad öv. kost	-5 700	-4 500
Transportcentral öv. kost	-22 402	-24 228
Verkstad och tvätthall öv.kost	-3 698	-4 184
Fordon och maskiner	-14 179	-14 362
Gata /park öv. kost	-13 286	-15 091
Snickeri och mark/fastighet öv. Kost *	-3 008	-11 233
Öv kost Ekvägen /admin	-5 114	-3 905
Over head	-1 866	-1 370
Summa kostnader	-94 970	-112 622
Summa netto teknik och logistik tkr	0	763

Investeringsbudget 2015 enligt Ettårsplan

Investeringar (byggprojekt) för övriga nämnder uppgår i budgeten 2015 till 120 500 tkr.

Projekt, tkr	Budget 2014	Budget 2015
VA verksamheten		
Uppgradera pumpstationer	-1 500	-1 500
Reservtrycktank		-3 000
Infrastruktur, automatiska vattenmätare		-3 000
Dagvattenhantering Norra Botkyrka	-20 000	
Va anslutning Slättmalm		-5 000
Omläggning Va Malmtorpsvägen mfl i Vårsta		-16 000
Dagvattenhantering		-3 000
Skalskydd "säkerhet livsmedel"	-1 000	
Vattenreservoar	-2 000	
Mindre utbyggnad av VA-anläggningar	-2 000	-2 000
Mindre investeringar	-4 000	-5 000
Förnyelse av VA-ledningar	-12 000	-12 000
VA utbyggnad Grödinge	-15 000	-30 000
Summa investeringar VA	-57 500	-80 500
Fastighetsverksamheten		
Förvärv av bostadsrätter	-8 000	-8 000
Fastighetsnät skolor	-2 000	-1 000
Utbyte av larm	-2 000	-3 000
Anpassning ventilation	-4 000	-4 000
Tillgänglighetsanpassning	-2 500	-2 000
Brandskyddsåtgärder	-2 000	-3 000
Energisparåtgärder	-8 000	-8 000
Markinvesteringar		-2 500
Övriga fastighetsinvesteringar	-6 000	-3 000
Summa investeringar fastighet	-34 500	-34 500
Teknik och logistik och städ		
Fossilbränslefria fordon	-4 200	-5 000
Städverksamheten, inventarier		-500
Summa investeringar ToL och städ	-4 200	-5 500

Beskrivning av investeringar VA

Uppgradera pumpstationer

VA-enheten har ca: 60 st pumpstationer. Styr- och reglerutrustningen är ålderstigen och måste bytas ut var eftersom kraven ökar.

Reservtrycktank

VA-avdelningen ser att vi har behov av en mobil tryckvattenstation med reservkraftanläggning. Denna mobila tryckvattenstation behövs vid akuta händelser för att kunna förse byggnader med vatten.

Infrastruktur, automatiska vattenmätare

VA-avdelningen kommer att bygga infrastruktur för att kunna avläsa alla automatiskavattenmätare som monteras i kommunen. VA-avdelningen kommer under perioden att gå från mekaniska vattenmätare till automatiserade mätare och system som underlättar för kunden att kunna läsa av sina kostnader och följa sin vattenförbrukning.

Utbyggnad av Vatten och avlopp till Slättmalm i Vårsta

Tekniska nämnden projekterar och bygger ut vatten- och spillvatten till Kagghamra, Eldtomta och Sibble ur ett hälso- eller miljömässigt perspektiv. Botkyrka kommun har skrivit planomkostnads- och ramavtal med HSB för bostäder vid Slättmalm i Vårsta. Tekniska nämnden anser att det vore klokt att samför lägga dessa båda investeringar för att gynna exploateringen av nya bostäder i området.

VA-ledningar för Malmtorpsvägen m fl i Vårsta

Tekniska nämnden har efter upphandling sett att kostnaderna har blivit avsevärt högre än ursprungskalkylen (12 mnkr) för ledningsreoveringen varför ytterligare 16 mnkr tillförs projektet.

Dagvattenhantering

Under året 2014 har vi blivit klara med Hamringedagvattenpark och fortsätter nu att rusta upp och rena andra dagvattenutsläpp som sker i kommunen. Under 2015 kommer arbetet med att rusta upp Maden att fortsätta.

Mindre utbyggnad av VA-anläggningar

Investeringen avser mindre utbyggnader av servisledningar, främst i samband med förtätning av småhusområden och mindre industrier.

Mindre investeringar

Syftet med investeringen är att underhålla anläggningarna och förnya delar med bristande funktion.

Förnyelse av VA-ledningar

Prioriterade ledningar har tagits fram och reoveringar utförs, dels i egen regi dels genom entreprenörer, enligt fastställd ram.

Utbyggnad av Vatten och avlopp i Grödinge

Vatten- och avloppssituationen i Grödinge är idag inte tillfredställande vare sig ur ett hälso- eller miljömässigt perspektiv. Vi har handlat upp konsulter som har påbörjat med projektering och förfrågningsunderlag för Malmtorpsvägen, Poppelvägen och Videvägen i Vårsta.

Beskrivning av investeringar

Lokalförsörjning och fastighet

Förvärv av bostadsrätter

Tekniska nämnden har ett anslag om 8 miljoner kronor för inköp av lägenheter mm för socialnämndens samt vård- och omsorgsnämndens räkning.

Fastighetsnät skolor

Projektet har genomförts för trådlös förbindelse för dataöverföring i kommunens skolor och övriga lokaler. Detta för att skapa en pedagogisk miljö som är modern. Efter genomförandet behöver medel avsättas för smärre kompletteringar.

Utbyte av larm

Ett antal av kommunens larm/passeranläggningar behöver uppdateras med ny programvara och i vissa fall med ny hårdvara på grund av den förväntade livslängden är uppnådd och att det saknas reservdelar. Vi behöver påbörja ett utbyte av kortläsare då dessa inom en snar framtid kommer att sluta tillverkas. Uppskattningsvis har vi cirka 1200 kortläsare vilket skulle kosta ca 12 miljoner att byta ut.

Anpassning ventilation

Anpassning av ventilationsanläggningar pågår kontinuerligt. Bland annat ska energibesparande återvinningssystem installeras på de objekt som saknar det. Det totala behovet är åtgärder på mer än 100 objekt. För varje objekt ansöks om bidrag från Boverket för visade energibesparingar.

Tillgänglighetsanpassning

Att bygga bort hinder för att underlätta för personer med nersatt rörelse- och orienteringsförmåga fortsätter att åtgärdas. Åtgärderna avser undanröjande av hinder i Botkyrka kommuns lokaler och fastigheter dit allmänheten har tillträde. Tillgänglighetsanpassningen är en naturlig del i fastighetsförvaltningens arbete.

Systematiskt brandskyddsarbete

Förvaltningens bedömning är att krav inom området brandsäkerhet ökar. Vi vill försäkra oss om att vi har investeringsmedel för att klara åtagandet och skapa en säker miljö.

Energisparåtgärder

Nu genomförda energideklarationer av fastigheterna redovisar och fastslår behov av olika energieffektiviseringar och möjligheter att ytterligare spara energi. En genomförandeplan har tagits fram. Under året kommer åtgärderna inriktas mot energibesparande ventilation.

Markinvesteringar

Syftet med projektet är att byta ut föråldrad stolpbelysning på kommunens fastigheter. Under 2011 gjordes ett belysningsprogram för fastigheterna som uppdaterades 2013. Inventeringen av stolpbelysningen som då påbörjades visade på ett tydligt eftersatt underhåll. Projektering/planering och upphandling ska utföras under våren 2015.

Övriga fastighetsinvesteringar samt lokalanpassningar

Under året uppstår behov av mindre anpassningar av lokalerna. För att fastighetsenheten ska kunna möta verksamheternas behov av mindre anpassningar behövs investeringsmedel för delar som inte är fastighetsunderhåll.

Teknik, logistik och städverksamhet

Investeringar i miljöfordon och biogastankanläggning prioriteras inom en ram på 5 miljoner.

BOTKYRKA KOMMUN

Datum:

2015-01-01

Förvaltningschefens underskrift:

Jörgen Skagerdahl

FLÖDESSCHEMA - Inköp och faktura.

FÖRV: Tekniska förvaltningen Förvaltningens kontaktperson: Gunilla Melkersson

ENHET: alla

Ansvarskod= Referens	Beslutsattestant Mailadress	Ersättare Mailadress	Mottagningsattestant Mailadress	Ersättare Mailadress
16	gunilla.melkersson@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se		
16	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	gunilla.melkersson@botkyrka.se		
160	dan.gahnstrom@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	elisabeth.persson@botkyrka.se	
1611	john.staberg@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	ingrid.holmberg@botkyrka.se	
1612	john.staberg@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	ingrid.holmberg@botkyrka.se	
1614	john.staberg@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	ingrid.holmberg@botkyrka.se	
162	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	gunilla.melkersson@botkyrka.se	inger.larsson@botkyrka.se	
163	gunilla.melkersson@botkyrka.se	mikael.nyberg@botkyrka.se	inger.larsson@botkyrka.se	
1641	asa.forslund@botkyrka.se	anne.sakko@botkyrka.se	ingrid.holmberg@botkyrka.se	
1642	kenneth.hacklin@botkyrka.se	asa.forslund@botkyrka.se	ingrid.holmberg@botkyrka.se	

1643	anne.sakko@botkyrka.se	violeta.tasic@botkyrka.se	ingrid.holmberg@botkyrka.se	
1644	violeta.tasic@botkyrka.se	anne.sakko@botkyrka.se	ingrid.holmberg@botkyrka.se	
1645	ingela.berg-magnusson@botkyrka.se	anna.lindgren@botkyrka.se	ingrid.holmberg@botkyrka.se	
1646	anna.lindgren@botkyrka.se	ingela.berg-magnusson@botkyrka.se	ingrid.holmberg@botkyrka.se	
1651	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	isabell.fransson@botkyrka.se	
16521	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	carl.krantz@botkyrka.se	
165211	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	fredrik.ljungqvist@botkyrka.se	
165212	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	ronald.berg@botkyrka.se	
165213	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	mats.lindgren@botkyrka.se	
165214	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	
165215	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	anneli.svanold@botkyrka.se	
165216	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	henrik.paltman@botkyrka.se	
165217	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	peter.lannholm@botkyrka.se	
1661	peter.arnhjort@botkyrka.se	fredrik.samuelsson@botkyrka.se	stefan.norberg@botkyrka.se	

16611	peter.arnhjort@botkyrka.se	fredrik.samuelsson@botkyrka.se	magnus.lomell@botkyrka.se	
1662	fredrik.samuelsson@botkyrka.se	peter.arnhjort@botkyrka.se	christer.mansson@botkyrka.se	
1663	ulf.thorngren@botkyrka.se	peter.arnhjort@botkyrka.se	douglas.gustafsson@botkyrka.se	
1671	lars.cha@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	edward.henry@botkyrka.se	
1672	lars.cha@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	vesa.hallman@botkyrka.se	
1673	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	gunilla.melkersson@botkyrka.se	lars.cha@botkyrka.se	
1674	lars.cha@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	jakob.grigoriadis@botkyrka.se	
1675	lars.cha@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	kent.wallén@botkyrka.se	
1678	lars.cha@botkyrka.se	jorgen.skagerdahl@botkyrka.se	jonny.wilbacher@botkyrka.se	

4**Yttrande över förslag till flerårsplan 2016-2019
(TEF/2015:63)****Förslag till beslut**

Tekniska nämnden godkänner tekniska förvaltningens tjänsteskrivelse, daterad 2015-04-01, som yttrande över förslag till flerårsplan 2016-2019.

Sammanfattning

Tekniska nämnden svarar genom tekniska förvaltningen för städservice, lokalförsörjning och fastighet, vatten och avlopp (VA), teknik och logistik samt en samlad stödfunktion i ekonomi.

Investeringsnivån i kommunen är väldigt hög under perioden. Det eftersatta underhållet är fortfarande stort. Under perioden måste kommunen se över finansieringen för att klara dessa utmaningar. Genom att övriga nämnder inte har fått en utökad ram för hyreshöjning byggs det eftersatta underhållet på. För att inte ytterligare öka på det akuta underhållet måste en satsning göras under perioden. Under perioden bör även hyresmodellen ses över. Kommunstyrelsens förslag till flerårsplan för lokalverksamhetens egna investeringar ligger på en lägre nivå än behovet är. Förvaltningens förslag ligger på 37,5 mnkr för flerårsplanperioden. Skälet är att det fr.o.m 2015 tillkommit ett nytt projekt *markinvesteringar*.

Kommunen och nämnden har höga krav och mål vad gäller fossilbränslefri fordonsflotta. Att minska utsläppen hindras av tillgången på biogas. Detta förutsätter investeringsmedel. Vi föreslår att tekniska förvaltningen påbörjar en förstudie och utredning under hösten 2015 som underlag till beslut om att bygga ut biogastankningsmöjligheten i Tumbaområdet, med olika alternativa lösningar varav en är en egen biogastankningsstation på Ekvägsdepån.

Ärendet

Tekniska nämnden har fått förslag till flerårsplan 2016-2019 för yttrande.

Tekniska förvaltningen redogör för ärendet i tjänsteskrivelse daterad 2015-04-01.

2015-04-01

Dnr TEF/2015:63

Referens
Gunilla MelkerssonMottagare
Tekniska nämnden

Yttrande över förslag till flerårsplan 2016-2019 - Tekniska nämnden

Förslag till beslut

Tekniska nämnden godkänner tekniska förvaltningens yttrande över förslag till flerårsplan 2016-2019.

Sammanfattning

I förslaget till flerårsplan vill tekniska nämnden särskilt lyfta fram följande frågor:

Investeringsnivån i kommunen är väldigt hög under perioden. Det eftersatta underhållet är fortfarande stort. Under perioden måste kommunen se över finansieringen för att klara dessa utmaningar. Genom att övriga nämnder inte har fått en utökad ram för hyreshöjning byggs det eftersatta underhållet på. För att inte ytterligare öka på det akuta underhållet måste en satsning göras under perioden. Under perioden bör man även se över hyresmodellen. Kommunstyrelsens förslag till flerårsplan för lokalverksamhetens egna investeringar ligger på en lägre nivå än behovet är. Förvaltningens förslag ligger på 37,5 mnkr för flerårsplanperioden. Skälet är att det fr.o.m 2015 tillkommit ett nytt projekt *markinvesteringar*.

Kommunen och nämnden har höga krav och mål vad gäller fossilbränslefri fordonsflotta. Det som hindrar att minska utsläppen är tillgången på biogas. Vi lämnar här förslag på hur tillgången kan öka. Detta förutsätter investeringsmedel.

Vi förslår att tekniska förvaltningen påbörjar en förstudie och utredning under hösten 2015 som underlag till beslut om att bygga ut biogastankningsmöjligheten i Tumba området, med olika alternativa lösningar varav ett är en egen biogastankningsstation på Ekvägsdepån.

Övergripande

Tekniska nämnden svarar genom tekniska förvaltningen för städservice, lokalförsörjning och fastighet, vatten och avlopp (VA), teknik och logistik samt en samlad stödfunktion i ekonomi.

Verksamheterna finansieras främst genom interna intäkter. VA-verksamheten finansieras genom avgifter som debiteras kommunens VA-abonnenter.

2015-04-01

Dnr TEF/2015:63

Resursfördelningsmodell

Tekniska nämndens verksamheter är inte omedelbart påverkade av resursfördelningsmodellen, då större delen av nämnden är beroende av övriga nämnders ramar. Det vi kan se under perioden är att både den stora investeringsvolymen samt det stora underhållsbehovet kommer att kräva ökade finansiella resurser.

Driften

Kommunens underhållsinsatser uppgår till ca 45-50 mnkr per år. Det ska förhindra att det eftersatta underhållet ökar. För att inte bygga på det eftersatta underhållet är detta dock inte tillräckligt. Under 2013 och 2014 ökade det akuta underhållet och blev avsevärt dyrare än den budgeterade kostnaden.

Under perioden måste arbetet med underhåll av kommunens fastigheter få en ökad långsiktighet. För att klara det stora upprustningsbehovet behöver kommunen se över finansieringsform och därmed också hyresmodell. Av det eftersatta underhållet är en del reinvesteringar då byggnadsdelar måste bytas ut för att bibehålla sin funktion. Miljonprogramsbyggnaderna kommer att behöva både investerings- och underhållsmedel. Det påbörjade arbetet med inventering och prioritering av förskolor och skolor ska gå in i genomförandefasen under perioden och som underlag görs fördjupade utredningar under 2015.

Genom att övriga nämnder, framför allt utbildningsnämnden och vård och omsorgsnämnden inte fått utökade resurser för hyreshöjning, behöver kommunen prioritera bland investeringar och underhållsinsatser. Arbetet med att se över hyresmodell och prioriteringar bör starta redan under 2015 och pågå under 2016.

Investeringar

Investeringsvolymen under perioden är omfattande både inom lokalförsörjning och fastighet och vatten och avlopp.

Nedan är vatten och avlopp och lokalförsörjning och fastighets totala egna investeringar. Övriga verksamheters investeringar redovisas i flerårsplanen under respektive nämnd. Vid beslut om genomförande av de lokalförsörjnings och fastighetsinvesteringar som avser övriga nämnder överförs aktuellt belopp till tekniska nämnden.

2015-04-01

Dnr TEF/2015:63

Vatten och avlopp	Ombudgeteringar från 2014	Budget 2015	Total upplåningsbehov 2015	Total upplåningsbehov 2016	Total upplåningsbehov 2017	Total upplåningsbehov 2018	Total upplåningsbehov 2019	Beslut Total investering
Mnkr								
3900 Utbyggnad av Vatten och avlopp till Slättmalm i Vårsta		-5,0			-5,0			-5,0
3901 Skalskydd VA-anläggningar	-6,3		-2,5	-3,8				-8,0
3902 Malmtorpsvägen		-16,0	-16,0					-16,0
3903 Vattenledning Uttran-Lindhov	-19,1		-15,0	-4,1				-19,1
3904 VA utbyggnad Grödinge	-7,7	-30,0	-10,0	-60,0	-75	-10,0		-155,0
3905 Dagvattenhantering		-3,0	-3,0	-2,0	-1,5	-1,0	-1,0	-8,5
3906 Uppgradering av pumpstationer	-0,9	-1,5	-2,4	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-7,5
3907 Dagvattenhantering Norra Botkyrka	-70,7		-40,0	-110,0	-30,0			-180,0
3911 Huvudledning Tumba "Hågelby"	-23,4		0,0	-23,4				-25,0
3913 Mobil reservvattentank		-3,0	-3,0					-3,0
3914 Infrastruktur för automatiska vattenmätare		-3,0	-2,0	-3,5	-3,5	-1,0		-10,0
3919-3920 Mindre utbyggnad av VA		-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0	-10,0
3921 Mindre investeringar		-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-5,0	-25,0
3940 Reinvesteringar av VA-ledningar		-12,0	-12,0	-12,0	-14,0	-14,0	-14,0	-66,0
Utbyggnad av vatten och avlopp i Grödinge etapp 2							-30,0	-130,0
Omläggningar av VA-ledningar				-7,0	-7,0	-7,0	-7,0	-28,0
Sektionering och avstängningsventiler ventiler				-1,0	-1,0	-1,0	-1,0	-4,0
Segersjövattenverk				-5,0	-5,0			-10,0
Summa investeringar vatten och avlopp mnkr	-128,1	-80,5	-112,9	-240,3	-150,5	-42,5	-61,5	710,1

2015-04-01

Dnr TEF/2015:63

Lokalförsörjning och fastighet mnkr	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Ventilationsanpassning	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Utbyte av larm	-3,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Tillgänglighetsanpassning	-2,0	-4,0	-4,0	-4,0	-4,0
Brandskyddsåtgärder	-3,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Energisparåtgärder	-8,0	-10,0	-10,0	-10,0	-10,0
Fastighetsnät skolor	-1,0	-2,0	-2,0	-2,0	-2,0
Förvärv av bostadsrätter	-8,0	-8,0	-8,0	-8,0	-8,0
Övriga fastighetsinv.	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0	-3,0
Markinvesteringar	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5	-2,5
Summa fastighetsinv. mnkr	-34,5	-37,5	-37,5	-37,5	-37,5

Teknik och logistik samt städservice mnkr	Budget 2015	Budget 2016	Budget 2017	Budget 2018	Budget 2019
Summa mnkr	-5,5	-8,5	-6,5	-6,5	-6,5

Följande kommentar görs till investeringsramen ovan.

Vatten och avlopp

Vi ser att det är viktigt att man har en helhetsbild när man ska fatta beslut inom VA-verksamhetens område och därför har vi tillsammans med kommunledningsförvaltningen gjort om investeringstabellen, som visar den totala ekonomin för kommunens VA-verksamhet under alla år utifrån olika perspektiv.

Tabellens uppbyggnad handlar om att kunna följa kommunens kostnader och upplåning mellan de olika åren samt se den totala investeringsvolym samt kunna fatta beslut om investeringarna för VA-verksamheten uppdelat per projekt.

Lokalförsörjning och fastighet

Kommunstyrelsens förslag till flerårsplan för lokalförsörjning och fastighets investeringar ligger på en lägre nivå än behovet är. Förvaltningens förslag ligger på 37,5 mnkr under flerårsplaneperioden. Skälet är att det from 2015 tillkommit ett nytt projekt *markinvesteringar*. Syftet med projektet är att byta ut föråldrad stolpbelysning på kommunens fastigheter. Under 2011 gjordes ett belysningsprogram för fastigheterna som uppdaterades 2013. In-

2015-04-01

Dnr TEF/2015:63

venteringen av stolpbelysningen som då påbörjades visade på ett tydligt eftersatt underhåll. Projektering/planering och upphandling ska utföras under våren 2015.

Teknik och logistik samt städservice

Teknik och logistik investeringar är riktade mot fordon.
Städservice investeringar är städmaskiner och metodändringar.

Behovet av biogasanläggning

Bakgrund

Kommunstyrelsen har beslutat om att Botkyrka kommuns person och transportbilsflotta (transportbilar upp till 3,5 ton) skall vara möjliga att driva med icke fossilbränslebaserade drivmedel vid utgången av 2015.

I och med detta år, 2015, så har kommunen en helt förnyad fordonsflotta, nära nog av fossilfritt slag. Det som nu är ett hinder är tillgången på infrastruktur, tankningsanläggningar samt en stabil tillgång till biogas i tillräcklig omfattning.

Problembeskrivning

Ett för kommunen övergripande åtagande måste vara att minska utsläppen av CO₂ genom att alltid köra på det bränsle som ger lägsta utsläppen vid det fordon som är av 2-bränsle typ som att gasbilarna kör på biogas och enbart förbrukar bensin vid själva starten

Infrastrukturen för gasfordonen finns dels i Fittja, i Huddinge och dels i Södertälje medan huvuddelen av fordonen 110 st, finns i Tumba området.

Detta gör tankningen blir både tidsödande och kostsam. Ytterligare tankningsmöjlighet längs Dalvägen i Tumba måste etableras snarast. Både OKQ8 och Statoil har bensinstationer här men har inte visat något intresse av att bygga en biogastankningsstation vid sina ordinarie stationer. Som alternativ bygger kommunen en egen tankstation för biogas på Ekvägsdepån till en kostnad av 5 – 6 mnkr intill den befintliga Eco-Par dieseltankningsstationen.

Förslag till olika lösningar

Lösning 1

Ett ytterligare tankställe måste byggas, antingen på Ekvägsdepån eller vid en vanlig bensin-station inom Tumbaområdet till en kostnad av ca 5-6 mnkr. Ett flertal direkta kontakter har tagits med både OKQ8, EON och Statoil under flera år utan att få till stånd en ytterligare tankningsmöjlighet av biogas i Tumbaområdet. I relation till totala antalet biogasbilar i kommunen så tycker bensinbolagen nog inte att det är ett akut behov av en ytterligare tankningsstation.

2015-04-01

Dnr TEF/2015:63

Bokyrkas ökning var på samma sätt 525 bilar 2014 mot 427 gasbilar 2013. Framåt i tiden bedöms inte ökningen bestå om inte ytterligare tankningsmöjlighet skapas i Tumba området. Att verka för att bensinbolaget/bolagen bygger en biogastankanläggning vid Dalvägen måste ses som ett förstahandsalternativ.

Lösning 2

Ett alternativ kan vara att Botkyrka kommun bygger en egen tankningsanläggning vid Ekvägsdepån för biogas. En sådan inkl. ramper för långsam-tankning av större gasfordon är kostnads-uppskattad till ca 5,5-6 mnkr och ingår i tidigare kartläggning av merkostnaderna på 30 mkr för hela processen till målet om en fossilfri kommunal fordonsflotta till år 2015.

En minsta och av enklaste typ med s.k. dotterstation som är ett containerhus med alla nödvändiga installationer kostar ca 3 mnkr. Även en enkel dispenser med 2 st. tankningsplatser ingår (motsvarar bensinpumpen på en vanlig mack). Till denna kostnad tillkommer mobila lager i 2 st container i lastväxlarflaksutförande med en kostnad av 1,6 mkr för leverans av biogasen från Himmerfjärdens avloppsreningsverk. Varje container rymmer ca 2000 Nm³ biogas och räcker nästan för 1 veckas behov av biogas.

Andra kostnader som tillkommer är utredningskostnader med förstudie, projektering, bygglov och Mkb samt upphandling, byggledning och markarbeten beroende på exakt läge. En uppskattning är att de sistnämnda delarna hamnar på 0,8 – 1,0 mnkr. En total byggkostnad beräknas således till 5,5 – 6 mnkr. För årlig drift och serviceavtal tillkommer ca 200 tkr.

Viktigt att tillgå kompetens att dels klara av förebyggande och avhjälpande underhåll men även ha en dygnet runt jour med tillgång till servicepersonal. Även att vara huvudman/ kräver viss formell kompetens då det finns ett omfattande regelverk kring hanteringen av biogas och en biogas tankningsstation i drift.

Åsa Forslund
Tf förvaltningschef

Gunilla Melkersson
Chef ekonomienheten

Expedieras till
Kommunledningsförvaltningen
Gunilla Melkersson

2015-03-20

Referens
Annette Ödalen

Mottagare
Nämnder
Förvaltningschefer
Ekonomichefer, controller och motsvarande

Remissförslag till flerårsplan 2016-2019.

För närvarande är kommunernas ekonomiska planeringsförutsättningar mera osäkra än vanligt. När regeringen redovisar vårpropositionen och senare under hösten budgetpropositionen för 2016 kan de ekonomiska förutsättningarna komma förändras, vilket kan påverka flerårsplanen inför beslut i kommunfullmäktige i juni.

Ny resursfördelningsmodell

I flerårsplanen för 2015-2018 fick kommunledningsförvaltningen ett uppdrag att till flerårsplan 2016-2019 ta fram en ny fördelningsmodell som tar hänsyn till hur verksamheternas behov av resurser påverkas av befolkningsutvecklingen.

I förslaget till flerårsplan 2016-2019 finns en ny resursfördelningsmodell beskriven på sidorna 23-27. Dessutom finns i en bilaga beräkning av volymförändringar för respektive nämnd utifrån den nya modellen.

Budgetberedningen vill att nämnderna i sina remissvar särskilt ger en återkoppling om:

- Är det rätt åldersgrupper som har använts?
- Finns det andra faktorer som har stor påverkan på en verksamhet och som bör finnas med i resursfördelningsmodellen?
- Finns det någon verksamhet där utvecklingen är så svårbedömd att nämnden anser att den bör hanteras utanför resursfördelningsmodellen?
- Anser utbildningsnämnden att det bör ske en avräkning utifrån den faktiska befolkningsutvecklingen vad gäller barn och ungdomar i förskole- och skolåldern?

2015-03-20

Effektiviseringskrav - konsekvenser

De förslag till justeringar av nämndernas budgetramar som redovisas i flerårsplanen överstiger det sammantagna ekonomiska utrymmet vilket medför att ett effektiviseringskrav läggs på respektive nämnd.

Nämnderna ska i sina remissvar beskriva vilka konsekvenser effektiviseringskraven får för verksamheterna.

Nämndernas remissvar

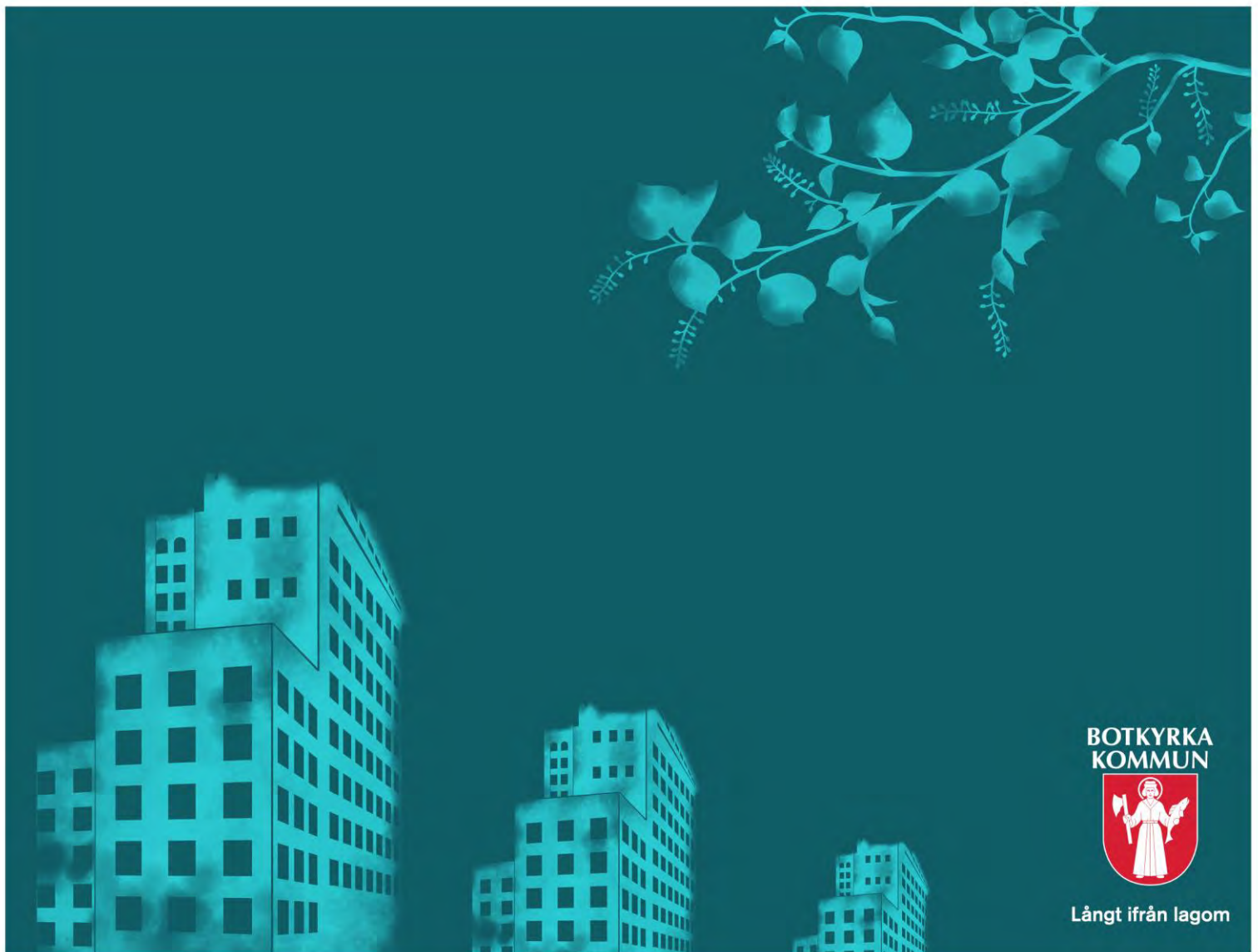
Nämndernas remissvar ska vara kommunledningsförvaltningen tillhanda senast den 24 april 2015.

Niclas Johansson
Ekonomichef

LÅNGT IFRÅN LAGOM

Remissförslag

Flerårsplan 2016–2019 - en plan för hållbar utveckling

BOTKYRKA
KOMMUN

Långt ifrån lagom

Innehåll

Flerårsplanens delar	3
Ett hållbart Botkyrka - utvecklingen i ett 30- årsperspektiv	4
Planeringsförutsättningar	7
Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter	9
Våra mål för Botkyrka under flerårsplaneperioden	10
Ekonomisk plan 2016-2019	18
Nämndernas ekonomi.....	36
Bilaga resursfördelningsmodell	51

Flerårsplanens delar

Majoritetens text beskriver den politiska majoritetens inriktning i flerårsplanen. **Kompletteras inför ks/kf beslut**

Ett hållbart Botkyrka - utvecklingen i ett 30-årsperspektiv.

Tanken med avsnittet är att lyfta blicken inför framtiden i ett längre perspektiv för att på så sätt se vad som är kommunens långsiktiga utmaningar.

Omvärldsanalysen är den årliga analysen som presenterades i november förra året och som behandlar den påverkan från omvärlden som kommunen inte kan styra över.

Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter beskriver kommunens vision, uppdrag med mera.

Våra mål för Botkyrka under flerårsplaneperioden redovisar förslag till ambitioner och mål för perioden.

Ekonomisk plan 2016-2019 innehåller förslag till driftramar för nämnderna de närmaste två åren och en inriktning för de därpå följande två åren. Avsnittet innehåller också en investeringsplan med ramar och objekt för hela flerårsplaneperioden. Avsikten är att fortsätta utvecklingen med bättre långsiktighet i förutsättningarna för nämndernas verksamheter, där viktiga vägvalsfrågor kan lyftas fram både när det gäller investeringar och i den löpande verksamheten.

Avsikten med flerårsplaneringen är att nå en metodik för bättre framförhållning och beredskap för verksamhetsförändringar som kommer att bli nödvändiga, samtidigt som mål och ambitioner på ett tydligare sätt ska samspela med de resurser som kommunen förfogar över.

Ett hållbart Botkyrka - utvecklingen i ett 30-årsperspektiv

I Botkyrka har vi bestämt oss för att vrida samhällsutvecklingen i en hållbar riktning. För att klara detta gäller det att lyfta blicken och se vad som är önskvärt i ett mycket långt perspektiv. I flerårsplanen omvandlas sedan det långa generationsperspektivet så att målen för de närmaste fyra åren ger en tydlig signal till var fokus ligger i närtid. Uppföljningen av målen ska visa på resultat – att utvecklingen faktiskt går åt rätt håll.

Att styra starka drivkrafter och bryta trender tar tid. Det är viktigt att vi i vårt arbete fokuserar på rätt saker, är konsekventa och har tålamod. För att underlätta arbetet har vi i Botkyrka pekat ut sex utmaningar som är absolut avgörande för kommunens hållbara utveckling. För att göra rätt saker på rätt plats har vi också inlett arbetet med att översätta kommunens sex hållbarhetsutmaningar till ett områdesperspektiv.

Sex avgörande utmaningar

Ett hållbart Botkyrka innebär samhällsutveckling i ett helhetsperspektiv. Kommunen anslöt sig 2004 till deklARATIONEN Ålborg+10, som innehåller åtaganden utformade för hur städer och kommuner i Europa ska utvecklas på ett hållbart sätt. I ”Ett hållbart Botkyrka” har kommunen formulerat sex avgörande utmaningar att hantera i ett generationsperspektiv.

Inom sex områden måste en nuvarande svag eller dålig utveckling först bromsas och sedan vändas till en hållbar utveckling. Den generation som föds nu måste kunna växa upp i ett Botkyrka som kännetecknas av att:

- Botkyrkaborna har arbete
- Botkyrkaborna känner sig hemma
- Botkyrka har de bästa skolorna
- Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna
- Botkyrkaborna är friska och mår bra
- Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin

Genom ”Ett hållbart Botkyrka” har Botkyrka visat vägen för andra kommuner och städer i Europa genom att vara först med att koncentrerat formulera sina långsiktiga åtaganden och översätta dem till styrande mål i flerårsplaneringen.

Botkyrkaborna har arbete

Den lokala arbetsmarknaden behöver förbättras med fler arbetstillfällena. Botkyrkaborna behöver också bli bättre rustade för att klara kraven på arbetsmarknaden. Den kompetens som Botkyrkas mångkulturella befolkning har behöver utnyttjas bättre om Stockholmsregionen även fortsättningsvis ska klara den internationella konkurrensen.

Kommunen behöver i samverkan med näringslivet klara av att söka upp arbetssökande kvinnor och män, svara för kompetensutveckling och validering av kunskap och kompetens, utveckla företagens för- måga och förutsättningar för en bredare rekrytering och slutligen sammankoppla arbetskraft med arbetsgivare.

Botkyrkaborna känner sig hemma

Storstadsregionerna växer över hela världen och Stockholms- regionen är inget undantag. Våra bostadsområden är kommundelar i Botkyrka och samtidigt stadsdelar i Stockholmsregionen. För en bra utveckling behöver fler känna att det är bättre att bo i Botkyrka än på andra platser i storstaden.

Det innebär att vi i Botkyrka måste arbeta med bostadsområdenas attraktivitet. Eftersom nästan alla intressanta tillskott av bostäder styrs till redan attraktiva områden i regionen behöver vi också lyfta diskussionen och arbeta för att fler kommuner tar sitt ansvar i ett regionalt perspektiv.

Botkyrka har de bästa skolorna

Botkyrka är sedan länge en port till Sveriges huvudstadsregion och samtidigt en port till en av Europas konkurrenskraftigaste storstads- regioner. Skolorna i Botkyrka är bra och klarar sin uppgift bättre än förväntat, men ännu räcker inte detta för att fullt ut ge likvärdiga levnadsförutsättningar för olika grupper av flickor och pojkar. Boendesegregation i kombination med ökad valfrihet och profile- ring har lett till ökad uppdelning mellan resursstarka och resurs- svaga elever.

I Botkyrka måste skolorna bli bättre på att ta tillvara de kunskaper som nyinflyttade till kommunen redan har. Vi måste samtidigt kunna utveckla elevernas svenska språk och fortsätta kunskaps- inhämtning på modersmålet.

Botkyrka bidrar inte till klimatförändringarna

Klimatförändringar har uppstått till följd av mänsklig påverkan. I första hand behöver utsläppen av koldioxid och andra växthusgaser minskas men vi behöver också förbereda oss på konsekvenser av de klimatförändringar som redan inletts.

Våren 2009 fattade kommunstyrelsen beslut om en ny klimat- strategi. I den riktas fokus de närmaste åren på att skapa en koldioxidneutral organisation. Att genomföra klimatstrategin kommer att kräva en beslutsam styrning av verksamheter inom nämnder och bolag i hela kommunkoncernen och dessutom ekonomiska resurser för omställning av bilpark med mera.

Botkyrkaborna är friska och mår bra

Vår hälsa har stor betydelse för förankring på arbetsmarknaden och för inkomster och ekonomiska resurser. Omvänt har brist på meningsfull sysselsättning, dålig ekonomi och utanförskap stor betydelse för hur vi mår både fysiskt och psykiskt. Många barn i Botkyrka växer upp under fattiga förhållanden.

Att arbeta för att barn och unga trots ekonomiskt svåra förhållanden får en bra uppväxt är därför en viktig uppgift. En av kommunens viktigaste uppgifter är att arbeta aktivt med att Botkyrkaborna har arbete. Dessutom behöver våra skolor ge unga en trygghet och goda förutsättningar att klara sig själva i framtiden. Vi måste också skapa framtidstro hos Botkyrkaborna.

Botkyrkaborna har förtroende för varandra och för demokratin

Botkyrka har växt fort och 60- och 70-talens extrema expansion sätter fortfarande spår i form av svagare sociala nätverk. För hållbar utveckling krävs det att många agerar tillsammans. Det behövs mer samarbete mellan medborgarna, mellan medborgarna och näringslivet, mellan medborgarna och kommunen och mellan kommunen och andra offentliga organ och näringsliv.

Kommunen med alla sina verksamheter har en nyckelroll och behöver bli bättre på att utnyttja sina verktyg för ökat deltagande för olika grupper av kvinnor och män och ökad samverkan. Diskrimineringen på bostadsmarknad och arbetsmarknad måste motarbetas. Våra stadsdelar behöver planeras i högre utsträckning tillsammans med medborgarna och med sikte på fler möten mellan människor.

Planeringsförutsättningar

Omvärldsanalys

I november varje år presenterar kommunledningsförvaltningen en omvärldsanalys. Syftet med analysen är att skapa en gemensam bild av de omvärldsförändringar som kommunen blir styrd av eller på ett eller annat sätt måste ta hänsyn till i sin planering. Genom att bevaka samhällsutvecklingen förbättras möjligheterna att fatta mer strategiskt långsiktiga beslut.

Med utgångspunkt från den genomförda omvärldsanalysen är medskicken kommunledningsförvaltningens samlade rekommendation inför flerårsplanen. I medskicken sammanfattar vi de viktigaste trenderna och deras konsekvenser för kommunen. Avsikten är att peka på de omvärldsfaktorer som kommunen främst behöver hantera i flerårsplan 2016-2019.

Svensk ekonomi och arbetsmarknad går bättre, men kommunens ekonomiska utveckling håller inte samma takt

Svensk ekonomi fortsätter uppåt, arbetsmarknaden förbättras gradvis och sysselsättningen ökar under flerårsplaneperioden. Men vi får räkna med en långsam uppgång och fortsatt hög arbetslöshet. Sysselsättningsökningen ger högre skatteintäkter, men de för kommunerna viktiga generella statsbidragen ökar inte eftersom statens ekonomiska utrymme är begränsat. Vi kan vänta oss fler riktade statliga satsningar med bidrag som ställer krav på givna motprestationer. Kommunernas ekonomiska förutsättningar släpar därför efter i uppgången och samma sak gäller för Botkyrka. Tuffa prioriteringar kommer att krävas i kommande flerårsplaner.

En större befolkning ökar behovet av kommunens verksamheter
Botkyrkas befolkning växer de kommande åren och barn, unga och äldre blir fler. Det betyder att kommunen behöver utöka driftsorganisationen och investera i nya lokaler och anläggningar. Växande befolkning innebär ökade intäkter, men skatteutjämningsystemet kompenserar inte fullt ut de ekonomiska effekterna av att medborgarna blir fler.

Förväntningarna på kommunens kärnverksamheter blir skarpare
De offentliga verksamheternas effektivitet kommer att vara i fortsatt fokus. Inom flera områden ställs krav på att verksamheterna blir bättre och medborgarna förväntar sig också en högre kvalitet. Det omfattar också upprustning av kommunens äldre lokaler och anläggningar. Staten ökar sin detaljstyrning med riktade satsningar där flera siktar på högre personaltäthet. Förenklat uttryckt behöver kommunen hantera ökade krav på verksamheterna från medborgarna utan att kunna tillföra mer pengar. Det skärper kraven på att använda de resurser vi redan har mer effektivt och på ett sätt som möter medborgarnas perspektiv på verksamheterna.

Sammanhållningen inom Botkyrka minskar och förtroendet för kommunen sätts på hårdare prov
Oro och katastrofer ute i världen bidrar till motsättningar också i Botkyrka. Även den hårdare debatten om invandring och extrema

grupperns aktiviteter ökar risken för konflikter i lokalsamhället. Bostadsmarknadens sätt att fungera i storstadsområdet fortsätter att skapa ekonomiska och sociala skillnader mellan bostadsområden i hela regionen, men stärker samtidigt identitet och samhörighet inom stadsdelarna. Vi får räkna med att förtroendet för kommunen som samhällsinstitution och sammanhållande kraft sätts på allt hårdare prov de kommande åren.

Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter

Vår vision är en beskrivning av en önskad framtid. Syftet med en vision är att ge energi, handlingskraft och vägleda oss när vi fattar beslut om vår framtida utveckling. Våra långsiktiga strategier och mål för flerårsplanepérioden syftar till att uppnå Botkyrkas vision: *”Framtidens Botkyrka är en inspirerande plats full av möjligheter. Genom kontraster, kreativitet och nyfikenhet skapar vi de bästa förutsättningarna för en hållbar framtid.”*

Ett starkt varumärke

Ett starkt varumärke bidrar till att skapa ett attraktivt Botkyrka. Varumärket ska också skapa stolthet, samhörighet och en tydlig profil. Vårt varumärke bygger på medborgarnas, näringslivets och medarbetarnas berättelser och drömmar om Botkyrka.

Botkyrka vill uppfattas som en kreativ upplevelsekommun med fokus på kultur, natur och idrott och som en hållbar boendekommun med närhet till naturen. En plats och organisation som lever upp till devisen ”långt ifrån lagom” – som betyder att vi är en kontrastrikt och kreativ mötesplats.

Långt ifrån lagom – en kontrastrikt och kreativ mötesplats

Det är viktigt för oss att definiera vad vår devis, långt ifrån lagom, står för. Vi sammanfattar vår definition i tre ord, en kontrastrikt, kreativ mötesplats, men den längre beskrivningen låter så här: ”Botkyrka kännetecknas av mängder av kontraster. Här finns allt från täta förortscentrum, vackra boendemiljöer med intressant arkitektur, till landsbygd med vacker natur med skog, ängar, sjöar och havskust. Här frodas entreprenörskap, små företag blandas med internationella storföretag. Här talas över 100 språk.

I Botkyrka är vi kreativa och stimulerar nyfikenhet. Botkyrka är en inspirerande och nytänkande kommun med breda och unika kultur- och upplevelsesatsningar. Här finns stolthet, ungdomlighet, eldsjäl och kraft.

I Botkyrka uppstår intressanta och oväntade möten. I Botkyrka möts olika internationella perspektiv, kulturer, språk och religioner på ett spännande sätt.”

Vår arbetsplats ska vara öppen, orädd och energisk

Internt har vi ledorden öppen, orädd och energisk som ska präglade vårt dagliga arbete och vår kultur på jobbet. Så här förklarar vi våra ledord:

- I Botkyrka har vi medborgarnas fokus – vi erbjuder god service och ett gott bemötande.
- I Botkyrka är vi öppna - vi samarbetar och bjuder in till dialog och är öppna för förändringar.
- I Botkyrka är vi orädda – vi är kreativa och har mod att pröva nya idéer.
- I Botkyrka är vi energiska – vi har kraft och kompetens att nå våra mål och visa resultat.

Våra mål för Botkyrka under flerårsplaneperioden

Hållbarhetsperspektivet ska avspeglas i kommunens alla verksamheter och därmed vara styrande för kommunen. En långsiktigt hållbar utveckling kräver att alla beslut tar hänsyn till såväl sociala behov som miljömässiga och ekonomiska förutsättningar. Verksamheten ska bidra till att förverkliga de sex hållbarhetsutmaningarna i dokumentet ”Ett hållbart Botkyrka”.

Flerårsplanens ambitioner och mål för Botkyrka som plats och samhälle utgår från sex målområden:

- Medborgarnas Botkyrka,
- Framtidens jobb,
- Välfärd med kvalitet för alla,
- Grön stad i rörelse,
- Kultur och kreativitet ger kraft
- En effektiv och kreativ kommunal organisation.

Inom respektive målområde anges ett antal mål samt indikatorer. I uppföljningen ska samtliga individbaserade indikatorer anges per kommunedel med kön som övergripande indelningsgrund.

Nämnderna ska i sina ettårsplaner ange hur de bidrar till att uppnå flerårsplanens mål genom att ange sina åtaganden gentemot de angivna målen och indikatorerna. De ska även ange sina egna nämndmål kopplade till flerårsplanens mål.

Kommunens verksamheter kan inte ses isolerade från varandra. De måste samverka och förstärka varandra. Samtliga de mål som flerårsplanen ställer upp syftar till att förverkliga Botkyrka kommuns vision.

Målområde - Medborgarnas Botkyrka

Demokratin är grunden och utgångspunkten för all kommunal verksamhet. Kommunen är medborgarnas verktyg för att ta ett gemensamt ansvar för gemensamma angelägenheter i lokalsamhället. Engagerade, informerade och aktiva kommuninvånare, med lika rättigheter och möjligheter att bidra till samhällsbygget, är en förutsättning för en långsiktigt hållbar utveckling.

Men skillnaderna i inflytande och levnadsvillkor är stora och diskriminering inskränker människors rättigheter. Det begränsar demokratin. Därför är det ett centralt kommunalt uppdrag att verka för jämlikhet, jämställdhet mellan kvinnor och män och lika rättigheter och möjligheter för alla.

Den representativa demokratin lägger ytterst den politiska makten i folkets händer. Genom sitt deltagande i valen tar medborgarna ansvar för sitt samhälle. Därför är ett högt valdeltagande både en mätare av demokratin förankring och ett värde i sig självt. Men den representativa demokratin kräver också ett ständigt pågående offentligt samtal och ett myller av arenor för dialog och påverkan på samhällsutvecklingen. Genom kultur, föreningsliv och folkbildning hålls demokratin levande.

Botkyrka är ett interkulturellt samhälle rikt på erfarenheter och kunskaper. Vår kulturella och språkliga mångfald är en oerhörd tillgång i en alltmer gränslös värld – en tillgång som bara delvis är utnyttjad. Det handlar om att skapa förutsättningar för att individer och grupper inte bara ska samexistera, utan också samspela för att nå gemensamma mål. Så kan vi skapa en positiv spiral som ger kommunens invånare ökad framtidstro, fler arbetstillfällen och bättre levnadsvillkor.

Mål 1. Botkyrkaborna är mer delaktiga i samhällsutvecklingen.

Indikatorer

- Andelen invånare som upplever att de kan vara med och påverka i kommunala frågor som intresserar dem
- Invånare som har vänner i en annan kommun

Mål 2. Botkyrkaborna har mer jämställda¹ och jämlika förutsättningar och möjligheter.

Indikatorer

- Invånare som upplever att de utsätts för diskriminering
- Ekonomisk utsatthet bland barn (Rädda barnen)
- Andel invånare som upplever att kommunens anställda ger dem ett bra bemötande

¹ I uppföljningen av samtliga individbaserade indikatorer redovisas per område med kön som övergripande indelingsgrund – ger sammantaget en bild av utvecklingen när det gäller jämställda och jämlika levnadsvillkor

- Uppmätt tillgänglighet till den fysiska miljön i de lokaler där kommunen bedriver verksamhet
- Andel mål och åtaganden med jämställdhetsperspektiv per nämnd, samt andel indikatorer och nyckeltal per nämnd som följs upp med kön som övergripande indelningsgrund

Mål 3. Botkyrkaborna är friskare och mår bättre

Indikatorer

- Ohälsotalet
- Självskattad hälsa
- Livslängd

Berörda nämnder:

Målområde - Medborgarnas Botkyrka - samtliga

Mål 1 - samtliga

Mål 2 – samtliga

Mål 3 – samtliga

Målområde - Framtidens jobb

Botkyrka är en kommun som växer och utvecklas. Här finns språkkunskaper och internationella erfarenheter som är ovärderliga för näringslivet i en globaliserad ekonomi. Vi befinner oss i en expansiv storstadsregion med allt vad det innebär av dynamik och nytänkande, men också påfrestningar på människor och miljö.

Allas möjlighet till arbete och egen försörjning är avgörande för att åstadkomma en samhällsutveckling som kännetecknas av demokrati, social sammanhållning och långsiktig hållbarhet. Arbetslösheten måste pressas tillbaka.

Klimathotet och nödvändigheten av en långsiktigt hållbar samhällsutveckling ställer allt högre krav på energisnålt boende, klimatsmarta transporter och genomtänkt samhällsplanering. Det är investeringar som ger utveckling och arbetstillfällen. Botkyrka ska gå i spetsen och ge utrymme för grön teknik och gröna arbeten.

I den regionala kärnan Flemingsberg växer ett av norra Europas viktigaste centra för högre utbildning, medicinsk forskning och bioteknik fram. Botkyrka ska vara en aktiv partner i utvecklingsarbetet.

Botkyrkas strategiska satsning på de kreativa näringarna binder samman kultur, utbildning och näringsliv. Kreativitet och entreprenörskap skapar nya arbeten, nya möjligheter och nya tankar. Botkyrka ska vara en intressant plats för nya företag.

Mål 4. Fler Botkyrkabor kan försörja sig på eget arbete eller företagande.

Indikatorer

- Förvärvsfrekvensen i Botkyrka
- Sammanräknad förvärvsinkomst
- Andel ungdomar 16-24 år som arbetar eller studerar

Mål 5. Botkyrka attraherar fler företag, särskilt inom miljö, hälsa och kreativa näringar.

Indikatorer

- Antal tillkommande företag
- Antal arbetstillfällen i kommunen
- Antal företag inom berörda branscher
- Antal sysselsatta (dagbefolkning) inom berörda branscher
- Andel företag som uppger att de fått ett gott bemötande från kommunen

Berörda nämnder:

Målområde – Framtidens jobb - samtliga

Mål 4 - Kommunstyrelsen, Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, socialnämnden.

Mål 5 – Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden, Upplev Botkyrka AB

Målområde - Välfärd med kvalitet för alla

Genom kommunen organiserar och betalar Botkyrkaborna en stor del av den gemensamma välfärden. Utbildning, fritidsverksamhet och kultur, vård, omsorg och social trygghet, samhällsplanering och miljöskydd, vägar och vatten osv. är nödvändiga delar av den samhällsservice som ett modernt samhälle kräver och medborgarna förväntar sig. Verksamheten ska organiseras så att vi når högsta möjliga kvalitet för alla och så att fördelningen styrs solidariskt av behoven.

Utbildning – från förskola, via grundskola och gymnasium till högskola och vuxenutbildning – är en mänsklig rättighet och en förutsättning för samhällsutvecklingen. Alla Botkyrkas barn och ungdomar har rätt att kräva en utbildning som ger dem de kunskaper och färdigheter de behöver och som ger dem valmöjligheter både vad gäller arbete och fortsatta studier.

Botkyrkabor av alla åldrar ska ha goda förutsättningar att med kultur, idrott, föreningsliv och samhällsengagemang ha ett aktivt och utvecklande liv. Våra medborgare ska ha möjlighet att kunna förverkliga sina drömmar och ambitioner oavsett ålder eller fysiska förutsättningar

Trygghet är att veta att det finns ett skyddsnät om något händer och att man får den hjälp man behöver när de egna krafterna avtar. Trygghet ger frihet och kraft att delta i samhällslivet fullt ut. Vi ska ha en vård och omsorg som utgår

från behoven och respekterar individen. Kommunen ska ge människor möjlighet att komma tillbaka till hälsa, arbete och ett gott liv.

Mål 6. Kunskapsresultaten förbättras och skillnader beroende på kön och social bakgrund minskar.

Indikatorer

- Andel av kommunens grundskoleungdomar med behörighet till gymnasieskolan
- Andel av kommunens gymnasieungdomar som fullföljt sin gymnasieutbildning vid 20 års ålder.
- Andel av kommunens gymnasieungdomar som övergått till högskolestudier inom 3 år.

Mål 7. Botkyrkas äldre lever ett mer aktivt liv och får den vård och omsorg de behöver.

Indikatorer

- Andel invånarna över 65 år som upplever att det är tryggt att åldras i Botkyrka
- Andel 80+ som klarar sig utan hemtjänst eller särskilt boende

Berörda nämnder:

Målområde – Välfärd med kvalitet för alla - samtliga

Mål 6 – Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, socialnämnden

Mål 7 – Kommunstyrelsen, Vård och omsorgsnämnden,

Samhällsbyggnadsnämnden, Tekniska nämnden, Kultur- och fritidsnämnden.

Målområde - Grön stad i rörelse

Botkyrka har goda förutsättningar att bygga den moderna, gröna staden där miljöer med boende, offentliga rum och verksamheter ger utrymme för kreativitet och utveckling samtidigt som våra naturområden värnas och görs tillgängliga för fler. En hållbar utveckling förutsätter rörelse och förändring. Attraktiva och tillgängliga offentliga miljöer bidrar till en bättre folkhälsa.

Vi måste säkra en ekologiskt hållbar utveckling som minskar miljöbelastningen och gynnar biologisk mångfald. Botkyrka ska bli fossilbränslefritt och klimatneutralt. Med den utgångspunkten ska vi utveckla levande stadsdelar och ge Botkyrkaborna förutsättningar att göra klimatsmarta val. Energisparande och hållbara transportsystem ska stimuleras.

Genom strategiska utvecklingsprogram i varje stadsdel, som innefattar såväl sociala som fysiska faktorer, engageras medborgarna i samhällsutvecklingen och kommundelarnas förutsättningar tas tillvara. Vi ska verka för en varierad struktur, såväl inom stadsdelarna som i kommunen som helhet, och för närmare kontakter mellan kommunens alla delar.

Mål 8. Fler företag och hushåll är fossilbränslefria och energieffektiva.

Indikatorer

- Utsläpp av koldioxid per invånare
- Totala elinköp i Botkyrka per invånare

Mål 9. I Botkyrka byggs fler attraktiva bostäder för ökad variation och mer levande stadsmiljöer.

Indikatorer

- Antal färdigställda nya bostäder i Botkyrka
- Andel invånare som uppger att de kan rekommendera en vän att flytta till sitt bostadsområde
- Andel invånare som upplever att det är tryggt i deras närområde

Berörda nämnder:

Målområde – Grön stad i rörelse - samtliga

Mål 8 – Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden

Mål 9 - Kommunstyrelsen, Samhällsbyggnadsnämnden, Utbildningsnämnden, Kultur- och fritidsnämnden, Socialnämnden, Botkyrkabyggen

Målområde - Kultur och kreativitet ger kraft

Botkyrka ger kulturen utrymme. Kulturen är ett redskap för kreativitet, kommunikation och personlig utveckling. Kultur bidrar till att skapa identitet och hemkänsla. Den främjar demokrati och delaktighet, entreprenörskap och näringslivsutveckling. Den sociala ekonomin är ett viktigt verktyg.

Föreningslivet och folkbildningen spelar en särskilt viktig roll för utvecklandet av ett starkt, interkulturellt samhälle där alla invånares förmågor tas till vara. Att ge goda förutsättningar för kultur- och föreningslivet är därför en viktig kommunal uppgift.

Mål 10. Kommunen stimulerar kreativitet och entreprenörskap.

Indikatorer

- Andel invånare som upplever att kommunen satsar på kreativitet och entreprenörskap.

Mål 11: Fler Botkyrkabor har möjlighet att uppleva och skapa kultur.

Indikatorer

- Andel invånare som är nöjda med möjligheterna att ta del av kulturutbud och/ eller att själv vara med
- Andel invånare som deltagit i kulturaktiviteter i Botkyrka

Berörda nämnder:

Målområde – Kultur och kreativitet ger kraft - samtliga

Mål 10 – samtliga, exkl socialnämnden

Mål 11 – samtliga, exkl socialnämnden

Målområde - En effektiv och kreativ kommunal organisation

Kommunens förvaltningar och verksamheter är inga självändamål utan Botkyrkabornas redskap för att organisera sina gemensamma angelägenheter. Den kommunala verksamheten ska bedrivas effektivt så att vi på både kort och lång sikt uppnår bästa möjliga kvalitet med tillgängliga resurser. Resurser ska fördelas efter behov.

Kommunen ska vara en föredömlig arbetsgivare som erbjuder goda villkor och tar tillvara personalens kunskaper och kreativitet. Organisation och metoder, grundade på vetenskap och beprövad erfarenhet, ska kontinuerligt kunna anpassas till samhällsutvecklingen och förändrade uppgifter. Kommunen ska erbjuda heltidsanställning till alla som önskar det. Antalet timanställningar och andra visstidsanställningar ska minimeras.

För att behålla handlingsfriheten är det nödvändigt att kommunens ekonomi är stabil, under kontroll och långsiktigt balanserad.

Kommuninvånarna ska få ett bra bemötande i kontakten med de anställda i kommunen. Alla ska bemötas med respekt, få sakkunnig information, stöd och hjälp. Ingen ska särbehandlas eller diskrimineras.

För att vi ska kunna fullgöra våra uppgifter på ett bra sätt måste kommunens anställda i allmänhet och cheferna i synnerhet, spegla befolkningssammansättningen.

Mål 12: Effektiv organisation med ökad kvalitet och rätt kompetens.

Indikatorer

- Andel invånare som anser att kommunens anställda ger dem bra bemötande
- Anställda upplever att de har inflytande över sitt arbete
- Sjukfrånvaro för kommunens anställda

- Andel chefer med utländsk bakgrund
- Andel deltidsanställda som önskar arbeta heltid
- Andel medarbetare som har tillsvidareanställning
- Resultat av skatteintäkterna

Mål 13. Klimatneutral kommunal organisation senast 2020

Indikatorer

- Kommunens inköp av fossilbränsle
- Andel fordon för fossilbränslefria bränslen
- Bilpoolsandel av det totala antalet körda kilometer i tjänsten i kommunen
- Energiförbrukning per kvadratmeter i kommunens fastigheter och anläggningar

Berörda nämnder:

Målområde – En effektiv och kreativ kommunal organisation - samtliga

Mål 12 – samtliga

Mål 13 - samtliga

Ekonomisk plan 2016–2019

Beskrivningen av de ekonomiska förutsättningarna inför flerårsplaneperioden är i detta remissförslag mer kortfattad än normalt. Tanken är att istället lägga extra tonvikt i remissförslaget på beskrivningen av förslag som budgetberedningen särskilt önskar nämndernas synpunkter på, framförallt förslaget till ny resursfördelningsmodell. Dessutom innehåller förslaget betydande effektiviseringskrav, vilket det är viktigt att nämnderna beskriver konsekvenserna av.

Som vanligt finns förslag till driframar för nämnderna de två första åren av perioden. På längre sikt är de ekonomiska prognoserna mer att betrakta som framskrivningar. De sista två åren av perioden bör därför mer betraktas som räkneexempel vad gäller såväl kommunens resultat som utrymmet för nämndernas rammar. Däremot sträcker sig investeringsbudgeten över hela flerårsplaneperioden.

Utgångsläget – en lång period med starka resultat bröts 2014

Under åren 2010-2013 uppgick kommunens årliga resultat till 150-200 miljoner kronor. Det är mycket starka resultat som dessutom med marginal översteg genomsnittet för kommunsektorn, räknat i t.ex. kronor per invånare.

Under 2012 och 2013 erhöll alla kommuner stora återbetalningar av tidigare inbetalda premier från AFA Försäkring. Det är en viktig förklaring till de starka resultaten dessa år. För år 2013 tillkommer för Botkyrkas del mycket stora överskott för nämnderna. Årets resultat för Botkyrka 2013 uppgick till 194 miljoner.

Kommunens resultat uppgick förra året endast till 38 miljoner kronor. Det är ändå bättre än budgeterat, vilket förklaras av att nämnderna redovisar ett överskott på sammantaget ca 30 miljoner. Nämndernas överskott har ändå minskat med 34 miljoner jämfört med 2013 vilket är en förklaring till resultatförsämringen. En annan är att kommunerna inte erhållit en motsvarande återbetalning från AFA försäkring 2014. Andra specifika förklaringar för Botkyrka rör också intäktssidan. Förändringarna i det kommunala utjämningsystemet som genomfördes 2014 innebär minskade intäkter med 22,5 miljoner detta år. Nästan lika mycket minskar intäkterna från den särskilda kompensationen för snabb befolkningstillväxt till följd av att befolkningsökningen bromsade in under 2013.

Även det genomsnittliga resultatet för kommunsektorn försämrades 2014. Dock inte alls i samma omfattning som i Botkyrka. För första gången på många år redovisar kommunen 2014 ett resultat i kronor per invånare som är sämre än genomsnittet för övriga kommuner.

Låg skuldsättning, men stort upprustningsbehov

En viktig del av utgångsläget är den finansiella situationen. Trots att kommunen till skillnad från flera andra kommuner själv äger merparten av anläggningarna och verksamhetslokalerna är låneskulden låg, om man exkluderar vidareutlåningen till de kommunala

bolagen. Vid årsskiftet uppgick den del av upplåningen som avser den kommunala verksamheten till cirka 140 miljoner kronor. Det är en jämförelsevis låg upplåning.

Det är dock viktigt att påpeka att resultaten inte varit tillräckliga för att finansiera investeringarna med egna medel under senare år, trots mycket starka resultat. Genom de goda resultaten har upplåningen visserligen ökat mindre än befarat, men det är ändå så att investeringstakten inte har kunnat finansieras fullt ut av avskrivningar och årets resultat. Med andra ord innebär inte de starka resultaten att kommunen sparar i ladorna. Överskotten går till att finansiera kommunens investeringsutgifter.

Problemet är att vi nu står inför stora upprustningsbehov. Det akuta, icke planerade underhållet har de senaste två åren spräckt budgeten och uppgått till belopp som bara är marginellt mindre än det planerade underhållet. Det är en effekt av kommunens kraftiga utbyggnad under 70-talet. De äldre lokalerna och anläggningarna är i dåligt skick och underhållsinsatserna har historiskt varit otillräckliga. Det kommer under en tid att krävas stora reinvesteringar i kommunala verksamhetslokaler och anläggningar. Investeringsbudgeten i denna flerårsplan är därför rekordhög. Det är också den stora ekonomiska utmaningen för framtiden. Investeringar som vi inte kan finansiera med egna medel kommer att öka kommunens kapitalkostnader och tränga undan andra verksamhetsresurser, alldeles oavsett om vi i utgångsläget har låga skulder eller inte.

Intäkterna under flerårsplaneprodukten – konjunkturförbättring, men ändå svag intäktsutveckling

2014 blev ett år där tillväxten tog lite bättre fart. BNP ökade med cirka 2 procent. Sysselsättningen ökade också i förhållandevis snabb takt. Men arbetslösheten har hittills bitit sig fast på en hög nivå eftersom antalet personer i arbetskraften också har ökat i nästan samma takt som sysselsättningen.

Under åren sedan finanskrisen har sysselsättningen utvecklats förvånansvärt bra i förhållande till produktionen (dvs BNP-utvecklingen). Utan denna utveckling hade situationen på arbetsmarknaden varit betydligt sämre. Men det finns också en baksida. Reviderade beräkningar från Statistiska centralbyrån, SCB, visar att produktiviteten i princip har varit oförändrad sedan 2007, dvs. sysselsättning och produktion har ökat i samma takt. Det är en mycket ovanlig utveckling som gör sysselsättningsutvecklingen framöver mycket svårbedömd. Det är inte osannolikt att tillväxten kan ta fart och produktionen öka utan någon större uppgång i sysselsättningen. Mot denna bakgrund kan SKL:s bedömning nedan anses vara ganska optimistiskt. Sysselsättningen bedöms öka i snabb takt även i år och nästa år, vilket också innebär att arbetslösheten sjunker kraftigt.

Tabell 1 Nyckeltal för svensk ekonomi, SKL febr (procentuell förändring)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
BNP	1,3	1,9	2,9	3,2	2,3	1,9
Sysselsättning, timmar	0,4	1,7	1,3	1,6	0,7	0,4
Öppen arbetslöshet, nivå	8,0	7,9	7,4	6,6	6,5	6,5
Timlön	2,5	2,8	3,0	3,2	3,4	3,5
Konsumentpriser, KPIX	0,5	0,2	0,4	1,4	1,7	1,9

Som framgår av tabell 1 väntas tillväxten ta ordentlig fart 2015. Även om det till en del förklaras av en bättre utveckling i vår omvärld är det framförallt en snabb ökning av hushållens konsumtion tillsammans med ökade investeringar som ligger bakom utvecklingen. Hushållens genomsnittliga sparkvot är rekordhög i ett historiskt perspektiv. En betydande del av årets inkomst sparas varje år, även om paradoxen är att hushållens skulder samtidigt ökar till följd av stigande bostadspriser. Men det finns ändå utrymme för en ökad konsumtion. Även det extrema ränteläget kan bidra till så väl ökad konsumtion som ökade investeringar.

Den förväntade sysselsättningsuppgången innebär också en snabbare skatteunderlagsökning från 2015. Effekten av sysselsättningsökningen på skatteunderlaget är dubbel. Dels ger sysselsättningen ökat skatteunderlag i sig, dels leder uppgången på arbetsmarknaden som framgår av tabell 1 till högre löneökningar. Det senare innebär även att lönerna för kommunanställda förväntas öka i snabbare takt, vilket reducerar den reala ökningen av skatteunderlaget.

Tabell 2 Skatteunderlagstillväxt 2013–2018, SKL febr (procentuell ökning)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Prognos febr 2015	3,4	3,2	5,1	5,1	4,5	4,3
Prognos april 2014	3,5	3,4	4,7	5,3	4,9	

År 2015 och 2016 är två år med stark tillväxt i kommunernas skatteintäkter och även 2017 och 2018 ökar skatteunderlaget i god takt. Skatteunderlaget ökar väsentligt snabbare än löne- och prisökningarna som framgår av tabell 1. Den samhällsekonomiska utvecklingen bidrar därför positivt till de ekonomiska förutsättningarna de närmaste åren.

Men det finns också faktorer som motverkar den relativt gynnsamma utvecklingen av samhällsekonomin i SKL:s prognos:

- *Rekordstor befolkningsökning.* Förra året hade Sverige den största folkökning som någonsin uppmätts. Befolkningen ökade med ca 102 500 personer. Ökningen av skatteunderlag och skatteintäkter ska därför också räcka till verksamhet för den ökade befolkningen.
- *Oförändrade generella statsbidrag.* De generella statsbidragen utgör en så pass stor del av finansieringen att utvecklingen har stor betydelse för kommunernas

- ekonomiska förutsättningar. Oförändrade statsbidrag urholkar kommunernas intäkter när priser och löner stiger.
- *Förändringar i det kommunala utjämningsystemet.* 2014 infördes förändringar i det kommunala utjämningsystemet som missgynnar Botkyrka. Intäkterna minskar med ytterligare 22,5 miljoner 2015 och med ytterligare 14 miljoner 2016.

Svag ökning av verksamhetsutrymmet

Trots att tillväxten väntas ta fart ökar verksamhetsutrymmet med endast 59 respektive 50 miljoner kronor 2016 respektive 2017. Med verksamhetsutrymme menas hur mycket verksamheternas kostnader kan öka vid oförändrat resultat, utöver den kostnadsökning som följer av pris- och löneökningar. Ökar kostnaderna mer än utrymmet försämras resultatet, ökar kostnaderna mindre än utrymmet stärks istället resultatet. Dessutom är i utgångsläget det budgeterade resultatet för 2015 relativt svagt. Resultatet uppgår till 58 miljoner kronor, motsvarande 1,3 procent av skatter och generella statsbidrag.

De sista åren av perioden ska mer betraktas som räkneexempel. Men som framgår av tabell 3 finns det för närvarande inget som säger att vi befinner oss i en tillfällig ekonomisk svacka som innebär att vi kan skjuta nödvändiga anpassningar till det ekonomiska läget på framtiden.

Ökningen av verksamhetsutrymmet de närmaste åren är väsentligt mindre än den historiska ökningen av verksamhetens kostnader i kommunen. Orsaken är som framgått ovan att oförändrade generella statsbidrag till kommunsektorn urholkar intäkterna när priser och löner stiger, samt att kommunens intäkter från det kommunala utjämningsystemet till följd av förändringarna fortsätter att minska.

Tabell 3 Ökat verksamhetsutrymme 2016-2019 (mnkr) ²

	2016	2017	2018	2019
Ökade skatteintäkter	+163	+209	+213	+204
Pris- och löneökningar	-123	-140	-155	-155
Övrigt (avskrivningar, finansnetto m.m.)	+19	-19	-27	-16
Ökat verksamhetsutrymme	+59	+50	+31	+33

Under rubriken övrigt i tabellen återfinns bland annat en årlig minskning av utrymmet på cirka 20 miljoner per år som förklaras av ökade avskrivningar och försämrat finansnetto till följd av den höga investeringsnivån. Under 2016 ger dock posten övrigt ett delvis missvisande positivt bidrag till verksamhetsutrymmet. Det beror på

²Siffrorna i tabell 3 överensstämmer inte helt med resultaträkning och driftsammanställning. Det beror på att skatteväxlingen för övertagandet av viss lss-verksamhet inte är medräknad eftersom denna inte påverkar det egentliga utrymmet.

att jämförelsen görs mot ettårsplanen som byggde på regeringens förslag till budgetproposition inklusive höjda arbetsgivaravgifter. Vissa korrigeringar av interna poster har också gjorts utifrån bokslutet för 2014, bland annat avseende differensen mellan faktiska och kalkylerade arbetsgivaravgifter. Dessutom är prognosen för räntan på pensionskulden kraftigt sänkt för år 2016.

Verksamhetsutrymmets ökning är långt ifrån tillräcklig för att klara de behovsökningar som följer av framförallt befolkningsutvecklingen (se nedan). Det innebär att de ekonomiska förutsättningarna är fortsatt svåra. Om nämnderna ska ges rimlig kompensation för stigande löner och priser samt ökade volymer kommer det att krävas effektiviseringar för att inte resultatet ska försämrats.

Effekten av pris- och löneökningarna i tabellen ovan är baserade på SKL:s prognoser (se tabell 1) för löneökningarna på arbetsmarknaden i stort samt över prisökningarna (exkl. effekten av ränteförändringar - KPIX).

Befolkningsökningen har bromsat in, men fortsatt snabb behovstillväxt

Under 2014 ökade antalet invånare i Botkyrka med 1321 personer, motsvarande 1,5 procent, vilket är ungefär samma ökning som 2013. Ökningstakten har avtagit jämfört med åren 2011 och 2012. Dessa två år hade kommunen dock de två största befolkningsökningarna sedan slutet av 70-talet. Särskilt snabbt ökade befolkningen även förra året i de äldre åldersgrupperna och i grundskoleåldrarna.

I tabell 4 redovisas kommunens befolkningsprognos från i maj 2014. I prognosen beräknas befolkningen öka med cirka 1600 invånare per år under flerårsplaneperioden, dvs. i något snabbare takt än under 2014. Även under prognosperioden är det de äldre och grundskolebarnen som ökar i snabbast takt. Att det är just dessa åldersgrupper innebär också att behoven av skola och äldreomsorg fortsätter att öka i snabb takt.

I det förslag till ny resursfördelningsmodell som beskrivs nedan utgår uppräknigen av nämndernas ramar utifrån befolkningsutvecklingen i tabell 4. Inför fastställandet av flerårsplanen kommer en ny befolkningsprognos att tas fram som bygger på befolkningsutfallet vid årsskiftet. Detta kan innebära vissa korrigeringar av prognosen.

Tabell 4 Befolkningsprognos 2014-2019

Ålder	2014	2015	2016	2017	2018	2019
0	1 295	1 325	1 345	1 365	1 385	1 400
1–5	6 415	6 535	6 615	6 795	6 910	7 035
6–15	11 520	11 890	12 190	12 435	12 690	12 895
16–18	3 340	3 295	3 385	3 420	3 565	3 680
19–64	54 470	55 315	56 125	56 985	57 860	58 790
65–79	9 715	9 940	10 080	10 220	10 260	10 345
80–w	2 400	2 475	2 565	2 675	2 820	2 960
Summa	89 155	90 765	92 315	93 890	95 490	97 105

För prognosen över kommunens intäkter från inkomstskatt och statsbidrag är befolkningsökningen central. I denna prognos har vi valt att räkna med en ökning på 1200 personer per år, d.v.s något mindre än i befolkningsprognosen ovan. Antagandet görs för att minska risken för nedjusteringar av intäkterna inför ettårsplanen. Men det är alltså inte helt konsekvent med befolkningsprognosen ovan.

Nämndernas ramar – ny resursfördelningsmodell från 2016

Fullmäktiges beslut om nämndernas ekonomiska ramar är ett av de allra mest centrala politiska besluten. Det utgår från en rad överväganden kring verksamheternas behov, utvecklingen i omvärlden och kommunens prioriteringar för framtiden. I denna flerårsplaneremiss tar rambesluten sin utgångspunkt i ett förslag till ny resursfördelningsmodell. Det är av stor vikt att nämnderna lämnar synpunkter på detta förslag i sina remissvar. Nedan framgår några frågor som budgetberedningen särskilt önskar svar på från nämnderna.

Detaljerade beräkningar per nämnd framgår av bilaga. Förvaltningarna har också fått beräkningarna i excel för att bättre kunna följa och kontrollera beräkningarna.

Syfte och avgränsningar

Syftet med en resursfördelningsmodell är att objektivt försöka jämföra förutsättningarna i förhållande till föregående års budget. Hur mycket mer eller mindre resurser krävs för att verksamheten på grund av framförallt befolkningsförändringar ska ha samma förutsättningar som föregående år? Det ger ett utgångsläge inför ställningstaganden om ett verksamhetsområde bör ha mer eller mindre resurser (per brukare) än föregående år.

En resursfördelningsmodell är ett underlag för det politiska beslutet om nämndernas ramar. Det ersätter på inget sätt de politiska avvägningarna. En tydlig och accepterad resursfördelningsmodell kan istället bidra till att tydliggöra vad som är de politiska prioriteringarna i ramtilldelningen. Ett starkt motiv för en resursfördelningsmodell är transparens. Även medborgarna bör ha en möjlighet att ta del av hur och på vilka grunder resurserna fördelas i kommunen. Det blir även en tydligare koppling mellan invånare/brukare och verksamhetens resurser, vilket ökar fokus på medborgarna istället för på den kommunala organisationen. En resursfördelningsmodell kan även bidra till en mindre detaljfokuserad ramdiskussion och istället ge mer utrymme för långsiktiga och strategiska överväganden.

Individuella och kollektiva tjänster

Kommunala tjänster kan grovt delas in i individuella och kollektiva tjänster. Individuella tjänster är tjänster som bara en person åt gången kan konsumera. Skola, vård och omsorg betraktas som individuella tjänster. Kollektiva tjänster kan däremot konsumeras av en person utan att nyttan begränsas för andra. I praktiken är det inte

riktigt så enkelt. Exempel på kollektiva tjänster är vägar, bibliotek och administration. Även för kollektiva tjänster finns begränsningar och därmed behov av ökade resurser om allt för många konsumerar dessa tjänster. Till sist blir det helt enkelt för trångt på befintliga vägar.

Resursfördelningsmodellen bygger på befolkningsutvecklingen. Men befolkningsutvecklingen föreslås få olika genomslag för individuella och kollektiva tjänster. För individuella tjänster föreslås befolkningsutvecklingen få fullt genomslag i beräkningen. Kopplingen mellan fler barn i skolan eller fler äldre i äldreomsorgen och behovet av resurser är stark. För kollektiva tjänster är kopplingen mellan fler invånare och resursbehoven inte lika direkta och framförallt mer långsiktiga. En kommun med stor befolkning har visserligen högre kostnader för vägar, bibliotek och administration än en kommun med en liten befolkning. Men det är i normalfallet rimligt att räkna med ett mer begränsat genomslag på kostnaderna av befolkningsutvecklingen. I förslaget har vi därför räknat med att befolkningsutvecklingen slår igenom till 50 procent.

De individuella tjänsterna har olika karaktär. Alla barn ska gå i skolan och hur befolkningsutvecklingen påverkar behoven av kommunens skolverksamhet är därför ganska uppenbart. Även för äldreomsorg går det relativt bra att förutsäga behovsutvecklingen utifrån utvecklingen av antalet äldre, trots att det inte ens är en majoritet av de allra äldsta som har kommunal äldreomsorg. Däremot riktar sig t.ex. verksamhet för funktionsnedsatta eller barn- och ungdomsvård inom socialtjänsten till en begränsad del av befolkningen. Befolkningsutvecklingen har betydelse för behoven, men även andra faktorer spelar in. Modellens förslag om att skriva fram även dessa verksamheter med befolkningsutvecklingen innebär ett antagande om att oförändrad andel av relevant åldersgrupp tar del av verksamheten. Över tid är det därför särskilt viktigt att följa utvecklingen inom dessa områden.

Modellen i korthet

Nästan alla kommunens verksamheter föreslås ingå i den nya fördelningsmodellen. De nämnder som till största delen har verksamheter som bedöms vara individuella tjänster är arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden, utbildningsnämnden, socialnämnden och vård- och omsorgsnämnden. Inom socialnämnden bedöms öppen förskola vara en kollektiv tjänst. Inom socialnämnden kommer dessutom ekonomiskt bistånd att hanteras i särskild ordning då det främst är andra faktorer som påverkar kostnadsutvecklingen. De nämnder som har verksamheter som i huvudsak bedöms vara kollektiva tjänster är kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden, tekniska nämnden, miljö- och hälsoskyddsnämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

För samtliga nämnder hanteras nämndkostnader och gemensamma verksamheter, till exempel administration, som kollektiva tjänster. För samtliga kollektiva tjänster föreslås effekterna av befolkningsförändringen bara få slå igenom till 50 procent. För de individuella tjänsterna slår effekterna igenom fullt ut.

Den föreslagna resursfördelningsmodellen utgår från respektive nämnds budgetram 2015. De prioriteringar som kommunfullmäktige hittills har gjort i budgeten ligger därmed fast.

De två grundstenar som fördelningsmodellen bygger på är budget 2015 samt en kommungemensam befolkningsprognos.

Respektive nämnds budgetram 2015 delas in i delverksamheter. Till varje delverksamhet kopplas sedan en åldersgrupp som till övervägande del representerar de invånare som konsumerar verksamhetens tjänster. Det kan finnas invånare som använder sig av en verksamhet som både är yngre och äldre än den angivna åldersgruppen. Kostnaden för dessa invånare finns dock med i nämndens totala budget för 2015 och ingår därmed i basen även åren framåt.

Ett exempel är äldreomsorg där modellen bygger på tre åldersgrupper över 65 år. Det finns idag kommuninvånare som är yngre än 65 år och som får insatser inom äldreomsorgen. Kostnaden för dessa invånare ingår i vård- och omsorgsnämndens budget 2015 som fördelas efter antalet invånare i åldersgrupperna över 65 år. Så länge andelen invånare yngre än 65 år som har insatser inte ökar i förhållande till antalet invånare över 65 år så får nämnden medel för dessa invånare även i den nya modellen.

Nedan redovisas ett exempel på hur resursfördelningsmodellen är uppbyggd.

Nämnd: Utbildningsnämnden

Basår 2015

Invånare	Åldersgrupp	Antal
	1-5 år	6 475
	6-10 år	6 075
	7-12 år	7 133

Budget, tkr	KF Bu-ram	Justeringar	Just. Bu-ram
Förskola 1-5 år	-618 641		-618 641
Fritidshem 6-10 år	-63 789		-63 789
Grundskola 7-12 år	-55 205		-55 205

Budget per invånare, kr

Förskola 1-5 år	-95 543,01	-95 543,01
Fritidshem 6-10 år	-10 500,25	-10 500,25
Grundskola 7-12 år	-91 436,84	-91 436,84

Genom att dela budgeten för en verksamhet med antalet invånare i aktuell åldersgrupp får man fram budget i kronor per invånare för 2015.

Underlag till flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019	
	1-5 år	6 575	6 705	6 853	6 973	
	6-10 år	6 228	6 328	6 420	6 535	
	7-12 år	7 300	7 455	7 593	7 698	
Volymökning/-minskning		2016	2017	2018	2019	
	1-5 år	100	130	148	120	
	6-10 år	153	100	92	115	
	7-12 år	167	155	138	105	
Budget	Effekt av befolkn. förändr	2016	2017	2018	2019	
	1-5 år	1	-9 554	-12 421	-14 140	-11 465
	6-10 år	1	-1 607	-1 050	-966	-1 208
	7-12 år	1	-15 270	-14 173	-12 618	-9 601

Förslag till budgetjustering beräknas genom att ta befolknings-/volymförändringen aktuellt år multiplicerat med budget per invånare 2015 i aktuell åldersgrupp. Är det en verksamhet som bedöms som kollektiv tjänst slår effekten igenom till 50 procent.

Exempel 1-5 år 2016: 100 invånare*95 543,01 kr = 9 554 tkr.
Summan kommer att räknas upp för pris- och löneökningar.

Utfall av modellen

Nedan redovisas en sammanställning på hur befolkningsförändringen påverkar respektive nämnds budgetram för åren 2016-2019. Beräkningarna är i 2015 års budgetnivå. Volymberäkningarna kommer att räknas upp för pris- och löneökningar. Vi kommer att använda Sveriges Kommuner och Landstings kommunala prisindex som är 2,7 procent 2016 vilket motsvarar cirka 2,5 miljoner kronor per år.

Sammanställning av volymberäkning som underlag till flerårsplan 2016-2019				
2015 års budgetnivå				
(tkr)	2016	2017	2018	2019
Kommunstyrelsen	-2 364	-2 402	-2 441	-2 464
Samhällsbyggnadsnämnden	-1 262	-1 282	-1 303	-1 315
Tekniska nämnden				
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-106	-125	-144	-160
Kultur- och fritidsnämnden	-2 228	-2 093	-2 375	-2 532
Arbetsmarknads- och vuxen- utbildningsnämnden	-3 257	-3 262	-3 672	-3 777
Utbildningsnämnden	-46 514	-49 217	-51 108	-48 915

Socialnämnden	-6 183	-6 597	-6 809	-6 767
Vård- och omsorgsnämnden	-22 875	-22 513	-27 929	-27 194
Kommunens revisorer				
Summa volymer	-84 790	-87 491	-95 781	-93 122

Beräkning per nämnd finns i bilaga.

Modellen ska ses som ett underlag för att räkna fram effekter av befolkningsförändringen för respektive nämnd. Nämnderna kommer att få en budgetram (netto) från kommunfullmäktige. Nämnderna ansvarar för fördelning av budget till respektive verksamhet och har rätt att omfördela resurser mellan verksamheterna.

Det är viktigt att tydliggöra att en resursfördelningsmodell bara är ett underlag inför det politiska beslutet om nämndernas ramar. För att tydliggöra politikens roll ska inte politiska prioriteringar ingå i en resursfördelningsmodell.

Medskick till nämndernas remissvar

Utifrån förslaget till ny resursfördelningsmodell önskar budgetberedningen särskilt nämndens återkoppling kring dessa frågor:

-Är det rätt åldersgrupper som har använts?

-Finns det andra faktorer som har stor påverkan på en verksamhet och som bör finnas med i resursfördelningsmodellen?

-Finns det någon verksamhet där utvecklingen är så svårbedömd att nämnden anser att den bör hanteras utanför resursfördelningsmodellen?

-Anser utbildningsnämnden att det bör ske en avräkning utifrån den faktiska befolkningsutvecklingen vad gäller barn och ungdomar i förskole- och skolåldern?

Övriga ramjusteringar 2016 och 2017

Utöver ramförändringar utifrån resursfördelningsmodellen innehåller remissförslaget vissa andra ramjusteringar som följer av tidigare fattade beslut, framförallt vad gäller investeringar. Dessa framgår av nämndavsnitten i denna flerårsplan. Remissförslaget innehåller inga ambitionshöjningar eller andra politiska prioriteringar. Däremot medför de ekonomiska förutsättningarna effektiviseringskrav (se nedan).

Sammantaget uppgår dessa övriga ramjusteringar till 26,7 miljoner 2016 och 31,9 miljoner 2017. Merparten, 20 miljoner per år, utgörs av ökade lokalkostnader för utbildningsnämnden mot bakgrund av omfattande reinvesteringar i framförallt äldre förskolor. Beloppet är schablonmässigt beräknat och läggs till kommunstyrelsens förfogande. Nämnden får begära medel från kommunstyrelsen när de

renoverade lokalerna tas i bruk och hyreskostnaden ökar. Den ökade hyreskostnaden ska dock reduceras utifrån en bedömning av minskade energikostnader.

Bland övriga ramjusteringar återfinns bland annat kompensation till kultur- och fritidsnämnden 2017 för kostnadsökningar till följd av Tullinge idéhus och Tumba bibliotek.

Fortsatta effektiviseringar nödvändiga för att upprätthålla resultatnivån

Summan av de befolkningsbaserade ramökningarna i resursfördelningsmodellen och övriga ramjusteringar ovan uppgår till 112 miljoner kronor 2016 och 120 miljoner 2017. Det är väsentligt mer än det verksamhetsutrymme som redovisats ovan. Det krävs därför effektiviseringskrav om inte resultatet ska försämrats dramatiskt. Det finns inte heller längre något särskilt utrymme för lägre resultat eftersom resultatnivån redan i utgångsläget, dvs. i ettårsplanen för 2015, är relativt låg.

I beräkningarna har vi schablonmässigt utgått från ett balanskravsresultat på 50 miljoner kronor varje år. Det innebär ändå ett något lägre resultat än 2015, vilket mildrar effektiviseringskravet 2016. I beräkningarna har effektiviseringskravet i detta remissförslag fördelats lika på nämnderna utifrån storleken på ramen. År 2016 uppgår kravet till 46 miljoner, motsvarande ca 1 procent av ramen. År 2017 uppgår effektiviseringskravet till 72 miljoner. Nämnderna ska i sina remissvar beskriva konsekvenserna av effektiviseringskraven för sin verksamhet.

Det är också viktigt att framhålla den osäkerhet som fortfarande råder kring statens budget. Förhoppningsvis klarnar bilden i samband med årets vårproposition. Det kan innebära visa förändringar av de ekonomiska förutsättningarna 2016, även om det troligen främst berör riktade statsbidrag till verksamheten.

Tabell 5 Kommunens resultat mm 2016-2019 (mnkr)

	2016	2017	2018	2019
Budgeterat resultat föregående år	58	50	50	50
Verksamhetsutrymme	+59	+50	+31	+33
Resursfördelningsmodell	-85	-88	-95	-96
Övrigt	-27	-32	?	?
Effektiviseringskrav	+46	+72	+64	+63
Resultatförändring	-8	0	0	0
Balanskravsresultat, 50 mnkr	50	50	50	50

Även om det ligger långt fram i tiden är situationen med nuvarande förutsättningar för de sista två åren av perioden ännu något tuffare än för 2016 och 2017.

God ekonomisk hushållning – varför räcker det inte med ett nollresultat?

Det kommunala balanskravet innebär att kommunerna måste budgetera och också nå ett positivt ekonomiskt resultat. Lagstiftningen innehåller också skrivningar om att en kommun ska ha god ekonomisk hushållning vilket i praktiken innebär väsentligt högre resultatkrav. God ekonomisk hushållning kan beskrivas som att varje generation ska finansiera den kommunala verksamhet som de beslutar om och tar del av. Finansieringen ska således inte skjutas på framtiden.

Som grovt riktmärke brukar det anges att ett resultat motsvarande två procent av kommunens intäkter av skatter och statsbidrag är förenligt med god ekonomisk hushållning. Det brukar dock också framhållas att god ekonomisk hushållning kan innebära olika resultatnivåer i olika kommuner. Avgörande betydelse för behovet av ett positivt resultat är kommunens investeringsbehov och möjligheten till egenfinansiering av investeringarna. Det är således det långsiktiga investeringsbehovet för den skattefinansierade kommunala verksamheten som vi bör ta hänsyn till när vi diskuterar vad som är en långsiktigt hållbar resultatnivå för Botkyrka kommun.

Finansiella mål för flerårsplanperioden

Som beskrivits ovan behövs ett finansiellt mål för det årliga ekonomiska resultatet som tar hänsyn till kommunens investeringsbehov. Ju mer investeringar desto högre resultatmål. I nuvarande flerårsplan är resultatmålet uttryckt som att vi under perioden ska sträva efter att nå ett resultat som ligger mellan 2 och 3 procent av kommunens skatteintäkter. Detta är en bedömning som vi för framtiden behöver analysera ytterligare genom en mer långsiktig bild av kommunens upprustnings- och nyinvesteringsbehov. Utöver resultatmålet bör även något eller några ytterligare mål läggas fast kopplade till investeringar och kommunens upplåning.

De finansiella målen bör ha ett långsiktigt perspektiv kopplat till god ekonomisk hushållning. Det är inte orimligt att låta t.ex. resultatmålen variera mellan åren eftersom de ekonomiska förutsättningarna ser olika ut olika år. Att vara allt för rigid med att varje år uppnå ett visst resultat kan innebära onödigt ryckiga förutsättningar för verksamheterna. Det är åtminstone i teorin bättre om resultaten överstiger det långsiktiga målet under goda år och att resultaten tillåts vara lägre än målet under år med sämre ekonomiska förutsättningar. Problemet är dock att man inte alltid vet vad som är ett bra eller dåligt år i ett längre perspektiv. Det kan också vara svårt att budgetera stora överskott i goda tider.

Som framgick av tabell 5 är det ekonomiska läget tufft de närmaste åren. Det skulle krävas mycket stora effektiviseringskrav på nämnderna för att nå resultatnivåer mellan 2 och 3 procent. Mot den

bakgrunden har resultatmålet för 2016 och 2017 fastställts till *1,1 respektive 1,0 procent av intäkterna från skatter och statsbidrag, motsvarande 50 miljoner kronor för respektive år.*

Det är en resultatnivå som inte är långsiktigt hållbar mot bakgrund av den höga investeringsnivån. Eventuella förbättringar av de ekonomiska förutsättningarna inför 2016 och 2017 måste därför i största möjliga utsträckning användas för att stärka det ekonomiska resultatet.

År 2018 och 2019 har vi räknat med oförändrad resultatnivå, räknat i procent av skatter och statsbidrag. Även om dessa år i nuläget främst ska betraktas som räkneexempel behöver vi utgå från ett resultat för att kunna uppskatta upplåningsbehovet för perioden (se nedan).

Självfinansieringsgraden av kommunens investeringar bör under flerårsplanperioden sammantaget uppgå till minst 50 procent.

Låga resultat medverkar till ökad upplåning

Utrymmet för hur mycket investeringar som kan finansieras utan ökad upplåning bestäms av storleken på årets avskrivningar och resultatet. Långsiktigt bör en kommun sträva efter att investeringarna finansieras med egna medel. Att under en lång period kontinuerligt öka låneskulden är inte ekonomiskt hållbart. Under särskilt investeringstunga perioder kan det vara rimligt att en del av finansieringen sker via ökad upplåning. Detta förutsätter dock att det finns möjligheter att öka kostnaderna för räntor och avskrivningar på bekostnad av övriga driftkostnader. Annars kan kommunen hamna i en ond spiral med sjunkande resultat och som en konsekvens av detta ännu mindre utrymme för egenfinansiering av investeringar.

Vid det senaste årsskiftet uppgick kommunens egen låneskuld (totala lån minus vidareutlåning) endast till 140 miljoner kronor. Trots en relativt hög investeringsnivå under flera år har kommunen genom goda resultat under de senaste åren kunna hålla nere upplåningen.

Vi är nu inne i en period med historiskt mycket höga investeringsnivåer. Detta hänger samman med att vi har ett stort upprustningsbehov av våra lokaler som byggdes under kommunens starka expansion under 1970-talet. Dessutom växer befolkningen relativt snabbt, vilket förstärker behovet av kommunala investeringar. Ska vi förhindra att hamna i den onda spiral som vi beskrivit ovan behöver vi antingen hålla upp resultaten eller försöka begränsa investeringsambitionerna. I annat fall riskerar de ökade kostnaderna för räntor och avskrivningar att ta en allt större del av kommunens framtida verksamhetsutrymme.

Tabell 6 Utrymme för investeringar utan ökad upplåning 2016–2019 (mnkr)

	2016	2017	2018	2019
Avskrivningar	249	260	270	280
Beräknat resultat	50	50	50	50
Utrymme investeringar	299	310	320	330

Flerårsplanens driftbudget ger sammantaget ett utrymme för att finansiera investeringar på 1 260 miljoner kronor för åren 2016 till 2019 under förutsättning att resultatet uppgår till 50 miljoner per år.

Investeringsramar för 2016–2019

I investeringsplanen har vi i de flesta fall lagt ut större investeringar som enskilda objekt. Planen anger därmed ramarna för nämnderna för de olika investeringsobjekten. Men i vissa delar har nämnderna möjlighet att själva göra prioriteringar inom sin totalram. Det senare gäller framför allt tekniska nämnden och samhällsbyggnadsnämnden.

Tekniska förvaltningens inventering av fastighetsbeståndet har hittills i första hand omfattat förskolans lokaler. För att ha en beredskap för det omfattande upprustningsbehovet har 150 miljoner kronor per år avsatts åren 2016-2019.

Därutöver har ytterligare 100 miljoner per år avsatts för större investeringsbehov där det i vissa fall finns alternativa lösningar eller där investeringsbeloppen är oklara. Bland ”större investeringar” ryms Falkbergsskolan, Björkhagaskolan, Allegårdens upprustning, ny skola i Hallunda (Borg/Brunna) och kommunalhuset.

När det gäller Tumba äldreboende så planeras en upprustning och omstrukturering. Avsikten är att minska antalet platser på detta äldreboende och i stället bygga två nya äldreboenden som kan ersätta drygt 100 av nuvarande 165 boendeplatser. I samband med detta kommer också förutsättningarna för en ny finansieringsmodell att prövas som innebär att någon utomstående förvärvar nuvarande fastighet och även bygger de två nya boendena. Med hänsyn till att kommunen inte själv avser göra investeringen finns dessa objekt inte medtagna i investeringsplanen.

Rikstens skola nummer 2 finns 2017-2018 i flerårsplan. Rikstens förskola nummer 4 och 5 ligger 2016 respektive 2019.

Tabell 7 Investeringar 2016 -2019 (mnkr)

	2016	2017	2018	2019
Investeringar	706	737	619	521

Sammantaget uppgår de beräknade investeringarna i flerårsplanen till nästan 2,6 miljarder kronor. Dessutom uppgår 2015 års investeringsbudget till 950 miljoner. Detta är investeringsnivåer som kommunen inte har varit i närheten av tidigare. Det finns dessutom

anledning att tro att det kan tillkomma ytterligare behov av investeringsmedel under periodens sista år.

Upplåningen kommer att öka i snabb takt fram till 2019

Som tidigare påpekats har vi under de senaste åren haft en relativt hög nivå på kommunens investeringar. Trots att resultaten under dessa år legat över det långsiktiga målet om ett resultat mellan 2 och 3 procent, har detta inte räckt för att finansiera samtliga investeringar. Men fortfarande är kommunens skuldsättning låg.

Kommunens står nu inför en exceptionell period med mycket stora upprustningar av kommunens äldre fastighetsbestånd samtidigt som det också krävs nyinvesteringar i såväl förskolor och skolor som boenden. Inklusivt årets investeringsbudget så uppgår investeringarna fram till och med 2019 till 3,5 miljarder kronor. Det innebär i genomsnitt 700 miljoner per år.

Tabell 8 Ökad upplåning (mnkr)

	2015	2016	2017	2018	2019
Investeringsutrymme	297	299	310	320	330
Investeringsbudget	950	706	737	619	521
Ökad upplåning	653	407	427	299	191

Under perioden 2015-2019 uppgår investeringsutrymmet, dvs. den del av investeringarna som kan finansieras med egna medel, till cirka 1,5 miljarder kronor. Det innebär ett upplåningsbehov för perioden på närmare 2 miljarder.

Det bör påpekas att investeringsbudgeten inte är en likviditetsbudget. Det vill säga att ett visst objekt återfinns i investeringsbudgeten för ett visst år innebär inte att alla utgifter alltid hamnar på detta år. Det finns stora eftersläpningar, inte minst eftersom många stora projekt är fleråriga. Det innebär att det finns förskjutningar vad gäller upplåningsbehovet, men det påverkar inte det faktum att kommunens låneskuld kommer att öka kraftigt och att det samma gäller avskrivningar och räntekostnader.

När det gäller de ökade räntekostnaderna ska också framhållas att en mindre del av dessa kommer att täckas genom ökade intäkter. Till exempel kommer avskrivningar och räntekostnader som uppstår med anledning av investeringar inom kommunens va-verksamhet att täckas genom va-avgifter. Detta gäller även till en del investeringar i olika typer av boenden och fastigheter där kommunen kan ta ut hyror från externa hyresgäster.

Resultaträkning

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Nämndernas verksamhet	-4 591,9	-4 785,6	-4 975,9	-5 162,2	-5371,3
Interna och gemensamma poster	300,1	334,9	335,9	328,9	328,9
Avskrivningar	-239,0	-249,0	-260,0	-270,0	-280,0
S:a verksamhetens nettokostnad	-4 530,8	4 699,7	-4 900,0	-5 103,3	-5301,2
Skattenetto	4 552,6	4 718,7	4 929,6	5 142,0	5 345,9
Finansiella kostnader	-68,5	-76,0	-91,0	-104,0	-114,0
Finansiella intäkter	80,0	81,0	82,0	83,0	84,0
Res. efter skatt och finansnetto	33,3	24,0	20,6	17,7	14,6
Pensionskostnader från avsättning	25,0	26,0	29,4	32,3	35,4
Balanskravsresultat	58,3	50,0	50,0	50,0	50,0
Utrymme för investeringar	297,3	299,0	310,0	320,0	330,0
Utlagd ökning driftkostnader	-196,6	-193,7	-190,3	-186,3	-187,9
Resultat i % av skatteintäkter	0,7	0,5	0,4	0,3	0,3
Balanskravsresultat i %	1,3	1,1	1,0	1,0	0,9
Resultat = 2,5 procent	113,8	118,0	123,2	128,6	133,6

Skatteintäktsberäkning

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Skatteintäkter	3 100,1	3 285,6	3 433,4	3 581,1	3 724,3
Slutavräkningar	14,4				
Inkomstutjämningsbidrag	1 030,4	1 085,2	1 152,8	1 227,5	1 305,3
Kostnadsutjämningsbidrag	177,5	188,9	197,3	206,3	215,4
Befolkningsförändringar	19,9	13,4	12,9	12,5	12,5
Införandebidrag	25,0				
Strukturbidrag	9,2	9,4	9,5	9,7	9,8
Regleringsbidrag/ avgift	16,2	-24,1	-47,2	-66,4	-92,8
Utjämningsbidrag LSS	32,5	31,7	32,1	32,6	33,1
Ny inkomstutjämningsbidrag		9,0	9,0	9,0	9,0
Skatteväxling LSS		3,3	3,3	3,3	3,3
Fastighetsavgift	127,4	126,4	126,4	126,4	126,4
Summa	4 552,6	4 718,7	4 929,6	5 141,7	5 345,9
Ökning per år		166,1	209,8	213,5	203,9

Driftsammandrag

Miljoner kronor	Budget 2015	Ram 2016				Summa 2016
		Löner/priser	Volym-uppräknning	Verksamh förändr	Effektivisering	
Kommunstyrelsen	-286,9	-7,8	-2,4	5,1	2,8	-289,2
Exploateringsverksamhet	10,0					10,0
Samhällsbyggnadsnämnd	-147,7	-3,2	-1,3	-0,8	1,5	-151,5
Teknisk nämnd	-1,7					-1,7
Miljö- och hälsoskydds-nämnd	-11,6	-0,4	-0,1		0,1	-12,0
Kultur- och fritidsnämnd	-218,6	-4,6	-2,2	-3,0	2,2	-226,2
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnd	-218,3	-6,3	-3,4		2,2	-225,8
Utbildningsnämnd	-2 223,5	-59,4	-47,8		22,5	-2 308,2
Socialnämnd	-534,6	-14,9	-6,3	-8,0	5,4	-558,4
Vård- och omsorgsnämnd	-939,8	-26,6	-23,5	-3,3	9,5	-983,7
Revision	-3,9	-0,1				-4,0
Prisuppräknning volymer			-2,3			
Volymreserv	-5,0					-5,0
Effektiviseringar	9,7					9,7
KS/KF förfogande	-20,0					-20,0
Särskilda ändamål, lokaler UN				-19,6		-19,6
Summa totalt	-4 591,9	-123,3	-87,0	-29,6	46,2	4 785,6

Investeringssammandrag

Miljoner kronor	Budget	Förslag	Förslag	Förslag	Förslag
	2015	2016	2017	2018	2019
Kommunstyrelsen	-43,2	-35,2	-10,3	-10,3	-10,3
Samhällsbyggnadsnämnd	-35,0	-34,5	-34,5	-34,5	-34,5
Teknisk nämnd	-120,5	-109,5	-76,5	-76,5	-76,5
Kultur- och fritidsnämnd	-115,1	-24,9	-14,1	-24,5	-1,5
Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnd	-5,0	-32,7	-2,7	-32,7	-2,7
Utbildningsnämnd	-334,5	-147,5	-210,0	-151,0	-138,0
Socialnämnd	-4,0	-28,0	-4,0	-16,0	-4,0
Vård- och omsorgsnämnd	-52,2	-44,0	-135,0	-24,0	-4,0
Avsatt för övriga större investeringar	-140,0	-100,0	-100,0	-100,0	-100,0
Upprustning av skolor och förskolor	-100,0	-150,0	-150,0	-150,0	-150,0
Summa totalt	-949,5	-706,3	-737,1	-619,5	-521,5

Interna och gemensamma poster

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
Kapitaltjänst	347,0	362,0	377,0	392,0	412,0
Pensionsutbetalningar	-75,0	-79,0	-84,0	-89,0	-94,0
Fastighetsskatt	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5	-1,5
Försäkringar	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5	-3,5
Ersättning, fastighet	2,9	2,9	2,9	2,9	2,9
Överskott arbetsgivaravgift	147,5	176,0	179,0	182,0	187,0
Återbetalning från AFA mm					
Semesterlöneskuld					
Timplöner mm					
Övriga finansiella poster					
Pensionskostnad	-137,3	-146,0	-158,0	-178,0	-198,0
Schablonbidrag	20,0	24,0	24,0	24,0	24,0
Summa	300,1	334,9	335,9	328,9	328,9

Finansiella poster

Miljoner kronor	Budget 2015	Förslag 2016	Beräkn 2017	Beräkn 2018	Beräkn 2019
<i>Finansiella kostnader</i>					
Räntor lån	-72,5	-79,0	-87,0	-96,0	-106,0
Avgår ränta under byggtid	11,0	11,0	11,0	11,0	11,0
Räntor pensionsskuld	-7,0	-8,0	-15,0	-19,0	-19,0
Uppräkning pensionsskuld					
Realiserad kursförlust					
Orealiserad kursförlust					
Bankavgifter					
Summa finansiella kostnader	-68,5	-76,0	-91,0	-104,0	-114,0
<i>Finansiella intäkter</i>					
Aktieutdelning, egna bolag	6,0	6,0	6,0	6,0	6,0
Borgensavgifter	14,0	15,0	16,0	17,0	18,0
Realiserad kursvinst					
Återförd nedskrivning, placerade medel					
Fondutdelning, placerade medel					
Ränteintäkter	60,0	60,0	60,0	60,0	60,0
Summa finansiella intäkter	80,0	81,0	82,0	83,0	84,0
Finansnetto	11,5	5,0	-9,0	-21,0	-30,0

Nämndernas ekonomi

Kommunstyrelsen

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-270,2	-276,9	-279,2	-286,4
Nettoinvesteringar	-15,5	-43,2	-35,2	-10,3

Verksamhetsområde

Kommunstyrelsen är kommunens högsta verkställande organ. Den bereder ärenden till kommunfullmäktige och föreslår beslut. Kommunstyrelsen ansvarar för att leda och följa upp kommunens övergripande styrning av verksamheten och ekonomin. Den har också ansvar för att samordna, styra, utveckla och följa upp både kommunövergripande strategiska processer och stödprocesser.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-2,4	-2,4
Avtackning och introduktion ny mandatperiod	0,3*	
Samordnade varutransporter	0,5*	
Utredning kommunhusets framtid	1,0*	
Dokument- och ärendehanteringssystem	0,5*	
Beslutsstödssystem	0,5*	
Omstrukturering, ny förvaltning	2,4*	
Bemanning- och schemaläggningssystem	1,9	
Bemanning- och schemaläggningssystem	-2,0	
Effektiveringskrav	2,8	4,3
Summa	-2,3	-7,2

Kommentar driftramar:

Poster markerade med * uppgår till 5,2 miljoner kronor och är återläggning av tillfälliga tillskott för 2015. 2015 fick kommunstyrelsen 1,9 miljoner för engångskostnader för införandet och delårsdrift av ett systemstöd för bemanning och schemaläggning. Den årliga kostnaden efter införandet är beräknad till 2,0 miljoner kronor per år. Netto innebär det en ramökning med 0,1 miljon.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
IT investeringar	6,0	6,0	6,0	6,0
IT investeringar IT stöd	3,0	2,5	2,5	2,5
Kommunportal	1,5	1,5	1,5	1,5
Ärende och dokumenthanteringssystem	5,0			
IT verktyg kompetenskrav	0,8			
Hågelby	17,5			
Inventarier och ombyggnader	0,3	0,3	0,3	0,3
Kommunarkivet	0,5			
Medborgarkontor, skrivbord	0,6			
Kommunhus (KS)				
Summa	35,2	10,3	10,3	10,3

Kommentarer investeringsram:

Investeringar IT och IT-stöd: Fortsatt utveckling av kommunens inre och yttre IT-miljö. D.v.s. att möta utmaningar och förväntningar från medborgare och medarbetare så att kommunen så långt möjligt kan följa med en förväntad fortsatt snabb IT-utveckling i omvärlden och kunna anpassa vår egen IT-miljö i takt med omvärldsförändringarna. Inför genomförandet av IT-investeringar, ska de olika projekten tas upp som anmälningsärenden i kommunstyrelsen.

Kommunportalen: Kontinuerlig vidareutveckling av kommunens webbar.

Ärende- och dokumenthanteringssystem: Upphandling av ett nytt ärende- och dokumenthanteringssystem som också omfattar möjligheter att skapa e-arkiv. Sammantaget uppgår investeringsnivån till 9,5 miljoner, 4,5 miljoner kronor finns upptaget 2015.

IT-verktyg som möjliggör för kommunens ledare att ha uppsikt bland annat över lagstyrda kompetenskrav hos medarbetarna.

Hågelby: Investeringsutgiften avser restaurering av centrala Hågelby. För 2015 finns 22,5 miljoner kronor avsatt och sammantaget uppgår investeringsvolymen till 40 miljoner kronor.

Inventarier och ombyggnader: Medel för inventarier och mindre ombyggnader.

Kommunarkivet: Akuta klimat- och arbetsmiljöförbättringar i kommunarkivet för att leva upp till gällande regler.

Medborgarkontor inventarier: Höj- och sänkbara bord för att ge fler besökare tillgång till datorerna på medborgarkontoren.

Kommunhus: Ett eventuellt nytt kommunhus är under utredning. För att ha beredskap har medel avsatts till kommunstyrelsens förfogande under flerårsplaneperioden.

Samhällsbyggnadsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-138,8	-147,7	-151,5	-154,3
Nettoinvesteringar	-47,2	-35,0	-34,5	-34,5

Verksamhetsområde

Samhällsbyggnadsnämnden svarar genom samhällsbyggnadsförvaltningen för kommunens förvaltning och underhåll av gator, parker och mark, samt förädling och förvaltning av kommunens markinnehav. Inom nämndens verksamhetsområde ingår enheterna gata och park, plan- och bygglov, mark och exploatering och kart- och mätenheten. Även förvaltningens gemensamma förvaltningsledning och stödfunktioner ligger organisatoriskt under samhällsbyggnadsnämnden.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-1,3	-1,3
Pris- och löneuppräkning	-3,2	-3,8
Tjänster MEX, helårseffekt	-0,8	
Effektiviseringskrav	1,5	2,3
Summa	-3,8	-2,8

Kommentar driftram:

För helårseffekter avseende tjänster inom mark- och exploateringsverksamheten tillkommer 0,8 miljoner.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Tullinge idéhus, mark utanför plan	3,5			
Ram, övrigt samhällsbyggnadsnämnden	31,0	34,5	34,5	34,5
Summa	34,5	34,5	34,5	34,5

Kommentarer investeringar:

Samhällsbyggnadsnämndens ram uppgår till 34,5 miljoner per år under perioden.

Tekniska nämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-10,7	-1,7	-1,7	-1,7
Nettoinvesteringar	-199,2	-120,5	-109,5	-76,5

Verksamhetsområde

Tekniska nämnden svarar genom samhällsbyggnadsförvaltningen för kommunens fastighetsförvaltning samt vatten- och avloppshantering. Kommunens lokaler finansieras huvudsakligen genom interna och externa hyror. VA-verksamheten finansieras genom avgifter som debiteras kommunens VA-abonnenter.

Ekonomiska förutsättningar

Kommentar driffram:

Såväl VA-verksamheten som lokalhanteringen förutsätts kunna finansieras genom intäkter och därmed täcka sina kostnader fullt ut. De kostnader som inte täcks med intäkter utgörs av nämndkostnader och kostnader för projektledning av nya äldreboenden i Tumba och i Vårsta.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Fastighetsinvesteringar	36,0	35,0	35,0	35,0
Teknik, logistik och städ	8,5	6,5	6,5	6,5
VA investeringar	65,0	35,0	35,0	35,0
Summa	109,5	76,5	76,5	76,5

Kommentarer investeringar:

Nämnden prioriterar sina investeringar inom ramar för fastigheter, teknik, logistik och städ respektive för VA.

Övriga nämnders investeringar redovisas under respektive nämnd. Vid beslut om genomförande överförs aktuellt belopp till tekniska nämnden.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-10,2	-11,6	-12,0	-12,4
Nettoinvesteringar				

Verksamhetsområde

Miljö- och hälsoskyddsnämndens kärnverksamhet består av tillsyn och offentlig kontroll enligt lagar och förordningar inom områdena miljö, natur, hälsoskydd, livsmedel, dricksvatten samt folköl-, tobak och nikotinläkemedel. Intentionerna i de olika lagstiftningarna är att i första hand förebygga ohälsa och att skydda naturen och miljön.

Nämnden har också ett ansvar för att skapa förutsättningar för en hållbar utveckling, arbeta för att bidra till att de nationella miljö kvalitetsmålen uppfylls samt att kartlägga miljö tillståndet i kommunen. Av de 16 miljömålen prioriteras arbetet mot målen:

- Begränsad klimatpåverkan
- Frisk luft
- Levande sjöar och vattendrag
- Giftfri miljö
- God bebyggd miljö
- Ingen övergödning
- Ett rikt växt- och djurliv

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-0,1	-0,1
Pris- och löneuppräknig	-0,4	-0,5
Effektiviseringskrav	0,1	0,2
Summa	-0,4	-0,4

Kommentar driftramar:

Kultur- och fritidsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-206,7	-218,6	-226,2	-242,1
Nettoinvesteringar	-6,0	-115,1	-24,9	-14,1

Verksamhetsområde

Kultur- och fritidsnämnden har till uppgift att främja kulturlivet och fritidsverksamheten i kommunen. Barn och unga är en prioriterad målgrupp. Att barn och unga i Botkyrka ska ha möjlighet till en varierad fritid som de kan påverka är centralt. Våra verksamheter ska stärka ungas trygghet, självständighet och positiva utveckling. Verksamheterna ska uppmuntra till att pröva nya saker och ge goda möjligheter till fysiska, sociala och kulturella utmaningar. Barn och ungdomar ska vara stolta över att bo i Botkyrka.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-2,2	-2,1
Konstgräs, Brantbrink och Kårsby, helårseffekt	-1,0	
Tullinge idéhus		-8,0
Tumba bibliotek	-2,0	-3,9
Pris- och löneuppräkningskrav	-4,6	-5,3
Effektiviseringskrav	2,2	3,4
Summa	-7,6	-15,9

Kommentar driftramar:

Drift av Tullinge Idéhus är beräknad från början av 2017 med 8 miljoner.

Hyses- och driftkostnader för nya bibliotekslokaler i Tumba centrum beräknas under loppet av 2016-2017 totalt innebära en kostnadsökning med 5,9 miljoner.

Helårseffekter 2016 för driften av konstgräsplaner i Brantbrink och Kårsby beräknas till 1 miljon.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Diverse investeringar	1,6	1,5	1,5	1,5
Tumba bibliotek	17,1			
Bibliotek o konsthall, Fittja			2,3	
Tumba idéhus, inventarier	6,2			

Konstgräs, Storstreten	5,0			
Brunna, utveckling	7,6			
Tullinge, 11 mannplan mm			20,7	
Summa	24,9	14,1	24,5	1,5

Kommentarer investeringsram:

För inventarier och anpassning av bibliotekslokalerna i Tumba beräknas 17,1 miljoner. Inventarier för Tullinge Idéhus ingår 2016 med 6,2 miljoner.

Utbyte av konstgräset i Storstreten beräknas 2017 till en kostnad om 5 miljoner. För utveckling av Brunna IP beräknas en investering om 7,6 miljoner 2017.

För inventarier och lokalanpassningar för en mötesplats med bibliotek och konsthall i Fittja centrum avsätts 2,3 miljoner 2018.

För att anlägga en konstgräsplan inklusive servicebyggnader i anslutning till Tullinge gymnasium avsätts 20,7 miljoner 2017.

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-205,7	-218,3	-225,8	-232,9
Nettoinvesteringar	-4,0	-5,0	-32,7	-2,7

Verksamhetsområde

Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämndens uppgift är att vara huvudman för vuxenutbildningen inkluderande svenska för invandrare samt yrkeshögskoleutbildningar, kvalificerade yrkesutbildningar, annan eftergymnasial utbildning och för anläggningen Xenter. Nämnden har även ansvar för kommunens arbetsmarknadsåtgärder samt för samhällsorientering enligt lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare. Nämnden är också utförare av daglig verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa personer med funktionsnedsättning och av vissa insatser på uppdrag av utbildningsnämnden.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-3,4	-3,3
Pris- och löneuppräknig	-6,3	-7,2
Effektiviseringskrav	2,2	3,4
Summa	-7,5	-7,1

Kommentar driftramar:

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Inventarier mm	1,5	1,5	1,5	1,5
Xenter ny teknik	1,2	1,2	1,2	1,2
Resurscenter ist f Näktergalen	30,0			
Resurscenter, Fittja			30,0	
Summa	32,7	2,7	32,7	2,7

Kommentarer investeringsram:

För inventarier, anpassningar mm avsätts 1,5 miljoner per år för nämndens egen prioritering och för ny teknik på Xenter avsätts 1,2 miljoner kronor

För resurscenter som ska ersätta Näktergalen 2016 och för ett nytt resurscenter i Fittja 2018 till följd av ökat antal deltagare avsätts 30 miljoner kronor för respektive projekt.

Utbildningsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-2 116,1	-2 223,5	-2 308,2	-2 391,1
Nettoinvesteringar	-18,6	-15,5	-147,5	-210,0

Verksamhetsområde

Utbildningsnämnden ansvarar för förskola, förskoleklass, skolbarnsomsorg, grundskola, särskola och för gymnasieskola. I ansvarsområdet ingår även gymnasiesärskola och det kommunala uppföljningsansvaret.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-47,8	-50,6
Pris- och löneuppräknig	-59,4	-67,2
Löneöversyn 2015		
Effektiviseringskrav	22,5	34,9
Summa	-84,7	-82,9

Kommentar driftramar:

Till kommunstyrelsen förfogande budgeteras cirka 20 miljoner kronor 2016 och 2017 för ökade lokalkostnader i samband med reinvesteringar i skolor och förskolor. Nämnden får begära medel från kommunstyrelsens förfogande när de renoverade lokalerna tas i bruk och hyreskostnaden ökar. Den ökade hyreskostnaden ska dock reduceras utifrån en bedömning av minskade energikostnader.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Förskolor Alby/ Fittja upprustning (KS)				
Paviljonger Alby, inventarier	2,0			
Förskolan Tranan, inventarier	6,0			
Fittja förskole- och skolanpassning (KS)				
Träningsårskola (KS)				
Paviljonger Hallunda/ Norsborg				

(KS)					
Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019	
Skola F-9 Hallunda/Norsborg (KS)					
Hammerstaskolan, tillbyggnad (KS)					
Granen, inventarier	3,0				
Prästviken		42,0			
Prästviken, inventarier		3,0			
Vega, inventarier	3,0				
Rikstens förskola nr 4	42,0				
Rikstens förskola nr 4, invent.		3,0			
Rikstens förskola nr 5				42,0	
Sörgården, inventarier	5,0				
Rikstens skola, etapp 2, invent	7,0				
Rikstens skola nr 2		68,0	68,0		
Rikstens skola nr 2, invent				7,0	
Falkbergsskolan, upprustning (KS)					
Förskolor Tumba, upprustning (KS)					
Björkhaga skola (KS)					
Ny förskola efter Kärrspiran 1 och 2 (KS)					
Anpassning av Älvan till skola				10,0	
Anpassning av Kärrspiran till skola			10,0	3,0	
Förskola Vårsta		56,0			
Förskola Vårsta, inventarier		4,0			
Sandstugan, förskola	42,0				
Sandstugan, inventarier		3,0			
Rödstu Hage, förskola				42,0	
Slättmalm, förskola			42,0		
Slättmalm, förskola, inventarier				3,0	
Tumba gymnasium, Skyttbrink	6,0				
Inventarier	2,0	2,0	2,0	2,0	
Lokalanpassningar, arbetsmiljö	5,0	5,0	5,0	5,0	
Gymnasieskolan, inventarier	3,0	3,0	3,0	3,0	
Övervakningskameror	1,0	1,0	1,0	1,0	
Ombyggnader, kök	20,0	20,0	20,0	20,0	
Summa	147,5	210,0	151,0	138,0	

Kommentarer investeringsram:

Flerårsplanen innehåller medel för nya förskolor som Prästviken, Riksten, Vårsta, Sandstugan samt Rödstu Hage.

För etapp 2 av Rikstens skola avsätts medel 2017 och 2018 samt för inventarier 2019.

Till kommunstyrelsens förfogande har investeringsmedel avsatts för upprustning av befintliga förskolor. Medel har även avsatts för upprustning av Falkbergsskolan, Björkhaga skola, en tillbyggand av Hammerstaskolan samt en ny skola i Hallunda/ Norsborg.

För ombyggnad av kök i förskolor och skolor avsätts 20 miljoner kronor per år under planperioden.

I övrigt innehåller investeringsplanen inventarier till förskolor och skolor samt anpassnings- och arbetsmiljöåtgärder.

Socialnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-542,8	-534,6	-558,4	-573,7
Nettoinvesteringar	-0,4	-4,0	-28,0	-4,0

Verksamhetsområde

Socialnämnden ansvarar för att fullgöra kommunens uppgifter inom individ- och familjeomsorg inklusive ansvaret för personer med psykisk funktionsnedsättning. Socialnämnden ansvarar också för de öppna förskolorna som bedrivs i Alby, Hallunda, Fittja, Storsvreten och Tullinge. Socialförvaltningen har processansvaret och samordningsansvar för folkhälsoarbetet inklusive det alkohol- och drogförebyggande arbetet.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-6,3	-6,7
Ekonomiskt bistånd	-8,0	
Pris- och löneuppräkningskrav	-14,9	-17,0
Effektiviseringskrav	5,4	8,4
Summa	-23,8	-15,3

Kommentar driftramar:

Socialnämnden tillförs 8 miljoner kronor för ekonomiskt bistånd. Kostnaderna för det ekonomiska biståndet har ökat under flera år, vilket nämnden inte fullt ut kompenserats för. Underskottet mot budget 2014 uppgår till 10 miljoner kronor. I den föreslagna resursfördelningsmodellen ingår inte det ekonomiska biståndet då det främst är andra faktorer än befolkningsutvecklingen som påverkar kostnadsutvecklingen.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Arbetsmiljö och tillgänglighet	2,0	2,0	2,0	2,0
Larm o inventarier, boende	2,0	2,0	2,0	2,0
Ersättning Silverkronan	12,0			
Boende, komplexa vårdbehov	12,0		12,0	
Summa	28,0	4,0	16,0	4,0

Kommentarer investeringsram:

För inventarier och mindre lokalanpassningar avsätts 2 miljoner kronor per år. För larm och inventarier till boenden och lägenheter avsätts 2 miljoner kronor per år.

För ersättningsboende för den nerlagda hemlöshetsavdelningen på Silverkronan avsätts 12 miljoner kronor.

För att skapa två boenden för personer med komplexa vårdbehov avsätts 12 miljoner kronor 2016 och 2018.

Vård- och omsorgsnämnden

Miljoner kronor	Bokslut 2014	Budget 2015	Förslag 2016	Förslag 2017
Driftkostnader netto	-909,8	-939,8	-983,7	-1 022,2
Nettoinvesteringar	-13,4	-4,2	-44,0	-135,0

Verksamhetsområde

Vård- och omsorgsnämndens ansvarsområde omfattar omsorg för äldre och funktionsnedsatta. Verksamheten äldreomsorg rymmer kommunens samlade utbud av service, vård och omsorg i eget boende (hemtjänst) och särskilda boendeformer för äldre.

Omsorg om personer med funktionsnedsättning omfattar verksamheter och insatser enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Inom verksamheten finns boende med särskild service, personlig assistans, ledsagning och avlösning.

Kommunen har en sammanhållen utrednings- och bedömningsgrupp, bedömarenheten. Inom nämndens ansvarsområde finns kommunens medicinskt ansvariga sjuksköterska (MAS), sjuksköterskeenhet och rehabenhet inkluderande bostadsanpassning.

Ekonomiska förutsättningar

Förändring driftram, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017
Volymförändring utifrån befolkningsprognos	-23,5	-23,1
Pris- och löneuppräknig	-26,6	-30,1
Hälso- och sjukvård i LSS boende	-3,3	
Effektiviseringskrav	9,5	14,7
Summa	-43,9	-38,5

Kommentar driftramar:

Från och med 2016 övergår ansvaret för hälso- och sjukvården i LSS boenden från Stockholm läns landsting till kommunerna. Finansiering sker genom en skatteväxling mellan landstinget och länets kommuner på 2 öre vilket för Botkyrka kommun motsvarar 3,3 miljoner kronor.

Vård- och omsorgsnämndens budgettram justeras med motsvarande summa.

Investeringsprojekt, miljoner kronor	Förslag 2016	Förslag 2017	Förslag 2018	Förslag 2019
Gruppboende, OFPN	20,0		20,0	
Gruppboende, ersättning	20,0			
Servicebostäder LSS		6,0		
Vård- och omsorgsboende		125,0		
Inventarier, mindre ombyggnader	4,0	4,0	4,0	4,0
Allegården (KS)				
Vård- o omsorgsboende, ersättning Tumba				
Summa	44,0	135,0	24,0	4,0

Kommentarer investeringsram:

Flerårsplanen innehåller tre nya gruppboendestäder för personer med funktionsnedsättning 2016 och 2017 varav två är nya och en ersätter en befintlig enhet som inte är fullvärdig. Dessutom innehåller planen nya servicebostäder 2017.

Ett nytt vård- och omsorgsboende planeras till 2017.

Till kommunstyrelsens förfogande har investeringsmedel avsatts för upprustning/ombyggnation av Allegården.

Vård- och omsorgsnämnden har i framåtsikten tagit upp ytterligare ett vård- och omsorgsboende för äldre och nya servicebostäder för personer med funktionsnedsättning 2019 som i nuvarande förslag till flerårsplan ligger utanför planperioden.

För att hålla beredskap för projektering, köp av lägenheter eller möjliga objekt för enklare boendelösningar finns medel avsatta hos tekniska nämnden. Medlen ska användas för vård- och omsorgsnämndens och socialnämndens behov.

Bilaga resursfördelningsmodell

Nämnd: Kommunstyrelsen

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	0 år-w	90765		
		Justeringar		
		KF	under	Just.
Budget, tkr		budgetram	året/TB	Budgetram
		-276 904		-276 904
Budget per invånare, kr		-3 050,78	0,00	-3 050,78

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
Volymökning/-minskning	0 år-w	1550	1575	1600	1615
Budget	Effekt av befolkningsförändring	2016	2017	2018	2019
Budget volymförändring, tkr	0,5	-2 364	-2 402	-2 441	-2 464
Summa volymförändring		-2 364	-2 402	-2 441	-2 464
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-64	-67	-69	-72

Nämnd: Samhällsbyggnadsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	0 år-w	90765		
		Justeringar		
Budget, tkr		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
Gata/ parkenheten		-120 049		-120 049
Stadsbyggnadsenheten		-7 542		-7 542
Kart- och mätenheten		-5 625		-5 625
Nämnd och gemensam verksamhet		-14 590		-14 590
				-147 806
Budget per invånare, kr				
Gata/ parkenheten		-1 322,64	0,00	-1 322,64
Stadsbyggnadsenheten		-83,09	0,00	-83,09
Kart- och mätenheten		-61,97	0,00	-61,97
Nämnd och gemensam verksamhet		-160,74	0,00	-160,74

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
Volymökning/ -minskning		1550	1575	1600	1615
Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Gata/ parkenehten	0,5	-1 025	-1 042	-1 058	-1 068
Stadsbyggnadseneheten	0,5	-64	-65	-66	-67
Kart- och mätenehten	0,5	-48	-49	-50	-50
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-125	-127	-129	-130
Summa volymförändring		-1 262	-1 282	-1 303	-1 315
Lön- och prisuppräknig, volymmer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-34	-36	-37	-38

Nämnd: Miljö- och hälsoskyddsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
Invånare	0 år-w	90765		
	6-15 år	11890		
Miljö- och hälsoskydd	0 år-w	-983		-983
Livsmedel	0 år-w	-400		-400
Natur- och miljöanalys	0 år-w	-3 910		-3 910
Naturskola	6-15 år	-1 700		-1 700
Nämnd och gemensam verksamhet	0 år-w	-4 606		-4 606
				-11 599
Budget per invånare, kr				
Miljö- och hälsoskydd		-10,83	0,00	-10,83
Livsmedel		-4,41	0,00	-4,41
Natur- och miljöanalys		-43,08	0,00	-43,08
Naturskola		-142,98	0,00	-142,98
Nämnd och gemensam verksamhet		-50,75	0,00	-50,75

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
	6-15 år	12190	12435	12690	12895
Volymökning/-minskning	0 år-w	1550	1575	1600	1615
	6-15 år	300	545	800	1005

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Miljö- och hälsoskydd	0,5	-8	-9	-9	-9
Livsmedel	0,5	-3	-3	-4	-4
Natur- och miljöanalys	0,5	-33	-34	-34	-35
Naturskola	0,5	-21	-39	-57	-72
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-39	-40	-41	-41
Summa volymförändring		-106	-125	-144	-160
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-3	-3	-4	-5

Nämnd: Kultur- och fritidsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	0 år-w	90765
	6-19 år	16345
	10-20 år	12625

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgettram	under året/TB	Just. Budgettram
Idrott- och anläggningar	6-19 år	-82 774	-1 000	-83 774
Fritidsverksamhet	10-20 år	-38 391		-38 391
Föreningsverksamhet	6-19 år	-15 305		-15 305
Kultur	6-19 år	-35 756		-35 756
Bibliotek	0-W år	-34 663		-34 663
Nämnd och gemensam verksamhet	0-W år	-11 713		-11 713
				-219 602

Budget per invånare, kr			
Idrott- och anläggningar		-5 125,36	-5 125,36
Fritidsverksamhet		-3 040,87	-3 040,87
Föreningsverksamhet		-936,37	-936,37
Kultur		-2 187,58	-2 187,58
Bibliotek		-381,90	-381,90
Nämnd och gemensam verksamhet		-129,05	-129,05

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0 år-w	92315	93890	95490	97105
	6-19 år	16710	17035	17390	17795
	10-20 år	12840	13070	13400	13695
Volymökning/-minskning	0 år-w	1550	1575	1600	1615
	6-19 år	365	325	355	405
	10-20 år	215	230	330	295

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Idrott- och anläggningar	0,5	-935	-833	-910	-1 038
Fritidsverksamhet	0,5	-327	-350	-502	-449
Föreningsverksamhet	0,5	-171	-152	-166	-190
Kultur	0,5	-399	-355	-388	-443
Bibliotek	0,5	-296	-301	-306	-308
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-100	-102	-103	-104
Summa volymförändring		-2 228	-2 093	-2 375	-2 532
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-60	-58	-67	-73

Nämnd: Arbetsmarknads- och vuxenutbildningsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare	19-64	55315
	16-18	3295

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgettram	under året/TB	Just. Budgettram
Vuxenutbildning, SFI	19-64 år	-37 250		-37 250
Vuxenutbildning, grundläggande	19-64 år	-7 717		-7 717
Vuxenutbildning, lärvux	19-64 år	-2 629		-2 629
Vuxenutbildning, gymnasial	19-64 år	-9 330		-9 330
Vägledning och kompetens	19-64 år	-39 578		-39 578
Feriepraktik/ sommarjobb	16-18 år	-10 650		-10 650
Daglig verksamhet	19-64 år	-81 798	-500	-82 298
Xenter	19-64 år	-18 027		-18 027
Nämnd och gemensam verksamhet	9-64 år	-11 413		-11 413
				-218 892

Budget per invånare, kr

Vuxenutbildning, SFI	-673,42	-673,42
Vuxenutbildning, grundläggande	-139,51	-139,51
Vuxenutbildning, lärvux	-47,53	-47,53
Vuxenutbildning, gymnasial	-168,67	-168,67
Vägledning och kompetens	-715,50	-715,50
Feriepraktik/ sommarjobb	-3 232,17	-3 232,17
Daglig verksamhet	-1 487,81	-1 487,81
Xenter	-325,90	-325,90
Nämnd och gemensam verksamhet	-206,33	-206,33

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	19-64	56125	56985	57860	58790
	16-18	3385	3420	3565	3680
Volymökning/-minskning	19-64	810	860	875	930
	19-65	90	35	145	115

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
<i>Budget volymförändring, tkr</i>					
Vuxenutbildning, SFI	1	-545	-579	-589	-626
Vuxenutbildning, grundläggande	1	-113	-120	-122	-130
Vuxenutbildning, lärvux	1	-38	-41	-42	-44
Vuxenutbildning, gymnasial	1	-137	-145	-148	-157
Vägledning och kompetens	1	-580	-615	-626	-665
Feriepraktik/ sommarjobb	1	-291	-113	-469	-372
Daglig verksamhet	1	-1 205	-1 280	-1 302	-1 384
Xenter	1	-264	-280	-285	-303
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-84	-89	-90	-96
Summa volymförändring		-3 257	-3 262	-3 672	-3 777
Lön- och prisuppräknig, volymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-88	-90	-104	-110

Nämnd: Utbildningsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Basår 2015		2014/2015
Invånare	1-5 år	6475
	6-10 år	6075
	6 år	1278
	7-12 år	7133
	13-15 år	3295
	16-18 år	3318
	1-18 år	21499

		Justeringar		
		KF	under	Just.
Budget, tkr		budgettram	året/TB	Budgettram
Förskola	1-5 år	-618 641		-618 641
Fritidshem	6-10 år	-63 789		-63 789
Grundskola, 6 år	6 år	-55 205		-55 205
Grundskola, 7-12 år	7-12 år	-652 219		-652 219
Grundskola, 13-15 år	13-15 år	-362 281		-362 281
Gymnasieskola	16-18 år	-371 006		-371 006
Nämnd och gemensam verksamhet	1-18 år	-100 351		-100 351
				-2 223 492

Budget per invånare, kr

Förskola	-95 543,01	-95 543,01
Fritidshem	-10 500,25	-10 500,25
Grundskola, 6 år	-43 196,40	-43 196,40
Grundskola, 7-12 år	-91 436,84	-91 436,84
	-109	-109
Grundskola, 13-15 år	948,71	948,71
	-111	-111
Gymnasieskola	816,15	816,15
Nämnd och gemensam verksamhet	-4 667,71	-4 667,71

Flerårsplan

Invånare		2015/2016	2016/2017	2017/2018	2018/2019
	1-5 år	6575	6705	6853	6973
	6-10 år	6228	6328	6420	6535
	6 år	1305	1298	1300	1343
	7-12 år	7300	7455	7593	7698
	13-15 år	3435	3560	3670	3753
	16-18 år	3340	3403	3493	3623
	1-18 år	21955	22421	22909	23390
Volymökning / -minskning					
	1-5 år	100	130	148	120
	6-10 år	153	100	92	115
	6 år	27	-7	2	43
	7-12 år	167	155	138	105
	13-15 år	140	125	110	83
	16-18 år	22	63	90	130
	1-18 år	456	466	488	481

Budget		Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
Budget volymförändring, tkr						
Förskola	1		-9 554	-12 421	-14 140	-11 465
Fritidshem	1		-1 607	-1 050	-966	-1 208
Grundskola, 6 år	1		-1 166	302	-86	-1 857
Grundskola, 7-12 år	1		-15 270	-14 173	-12 618	-9 601
Grundskola, 13-15 år	1		-15 393	-13 744	-12 094	-9 126
Gymnasieskola	1		-2 460	-7 044	-10 063	-14 536
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5		-1 064	-1 088	-1 139	-1 123
Summa volymförändring			-46 514	-49 217	-51 108	-48 915
Lön- och prisuppräknig, volymer			0,027	0,027	0,027	0,027
			-1 256	-1 363	-1 451	-1 431

**Nämnd:
Socialnämnden**

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare

0-5 år	7860
0-20 år	25445
21 år -W	65320
0 år -W	90766

		Justeringar		
		KF	under	Just.
Budget, tkr		budgetram	året/TB	Budgetram
Ekonomiskt bistånd flyktingar	21 år -W	-2 444		-2 444
Öppen förskola	0-5 år	-5 698		-5 698
Barn och ungdomar	0-20 år	-190 009		-190 009
Vuxna exklusive missbruksvård	21 år - W	-94 262	-3 400	-97 662
Vuxna missbrukare	21 år - W	-42 854		-42 854
Ekonomiskt bistånd	21 år - W			0
Nämnd och gemensam verksamhet	0 år-W	-53 598		-53 598
				-392 265

Budget per invånare, kr

Ekonomiskt bistånd flyktingar	-37,42	-37,42
Öppen förskola	-724,94	-724,94
Barn och ungdomar	-7 467,44	-7 467,44
Vuxna exklusive missbruksvård	-1 495,13	-1 495,13
Vuxna missbrukare	-656,06	-656,06
Ekonomiskt bistånd	0,00	0,00
Nämnd och gemensam verksamhet	-590,51	-590,51

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
	0-5 år	7960	8160	8295	8435
	0-20 år	25880	26375	26905	27415
	21 år -W	66435	67515	68580	69690
	0 år -W	92317	93891	95488	97107
Volymökning/-minskning	0-5 år	100	200	135	140
	0-20 år	435	495	530	510
	21 år -W	1115	1080	1065	1110
	0 år -W	1551	1574	1597	1619

Effekt av befolkningsförändring		2016	2017	2018	2019
Budget					

Budget volymförändring, tkr

Ekonomiskt bistånd flyktingar	1	-42	-40	-40	-42
Öppen förskola	0,5	-36	-72	-49	-51
Barn och ungdomar	1	-3 248	-3 696	-3 958	-3 808
Vuxna exklusive missbruksvård	1	-1 667	-1 615	-1 592	-1 660
Vuxna missbrukare	1	-732	-709	-699	-728
Ekonomiskt bistånd	1	0	0	0	0
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-458	-465	-472	-478

Summa volymförändring		-6 183	-6 597	-6 809	-6 767
------------------------------	--	---------------	---------------	---------------	---------------

Lön- och prisuppräkningsvolymer		0,027	0,027	0,027	0,027
		-167	-183	-193	-197

Särskild bedömning:	Budget 2015
Ekonomiskt bistånd	-145810

Nämnd: Vård- och omsorgsnämnden

Fördelningsmodell- volymförändring budget 2016-2019

Basår 2015

Invånare		
	65-79 år	9940
	80-89 år	2125
	90 år-W	350
	0-17 år	21930
	18-64 år	56420
	0 år-w	90766

Budget, tkr		Justeringar		
		KF budgetram	under året/TB	Just. Budgetram
Äldreomsorg, 65-79 år	65-79 år	-177 738		-177 738
Äldreomsorg, 80-89 år	80-89 år	-244 548		-244 548
Äldreomsorg, 90 år och äldre	90 år-W	-101 210		-101 210
Funktionshinderområdet, BoU	0-17 år	-80 267		-80 267
Funktionshinderområdet, vuxna	18-64 år	-295 300		-295 300
Nämnd och gemensam verksamhet	0år-w	-40 720		-40 720
				-939 783

Budget per invånare, kr

Äldreomsorg, 65-79 år	-17 881,09	-17 881,09
	-115	-115
Äldreomsorg, 80-89 år	081,41	081,41
	-289	-289
Äldreomsorg, 90 år och äldre	171,43	171,43
Funktionshinderområdet, BoU	-3 660,15	-3 660,15
Funktionshinderområdet, vuxna	-5 233,96	-5 233,96
Nämnd och gemensam verksamhet	-448,63	-448,63

Flerårsplan

Invånare		2016	2017	2018	2019
65-79 år		10080	10220	10260	10345
80-89 år		2195	2300	2425	2550
90 år-W		370	375	395	410
0-17 år		22390	22920	23360	23830
18-64 år		57280	58080	59050	59980
0 år-w		92317	93891	95488	97107

Volymökning/-minskning	65-79 år	140	140	40	85
	80-89 år	70	105	125	125
	90 år-W	20	5	20	15
	0-17 år	460	530	440	470
	18-64 år	860	800	970	930
	0 år-w	1551	1574	1597	1619

Budget	Effekt av befolknings förändring	2016	2017	2018	2019
--------	--	------	------	------	------

Budget volymförändring, tkr

Äldreomsorg, 65-79 år	1	-2 503	-2 503	-715	-1 520
Äldreomsorg, 80-89 år	1	-8 056	-12 084	-14 385	-14 385
Äldreomsorg, 90 år och äldre	1	-5 783	-1 446	-5 783	-4 338
Funktionshinderområdet, BoU	1	-1 684	-1 940	-1 610	-1 720
Funktionshinderområdet, vuxna	1	-4 501	-4 187	-5 077	-4 868
Nämnd och gemensam verksamhet	0,5	-348	-353	-358	-363

Summa volymförändring		-22 875	-22 513	-27 929	-27 194
------------------------------	--	----------------	----------------	----------------	----------------

Lön- och prisuppräkningsvolymer

	0,027	0,027	0,027	0,027
	-618	-625	-788	-789

6

Anmälningssärenden (TEF/2015:57, TEF/2015:56, TEF/2015:52, TEF/2015:46, TEF/2015:29)

Förslag till beslut

Tekniska nämnden har tagit del av anmälda handlingar.

Handlingar

Kommunstyrelsens protokollsutdrag 2015-03-02, § 55, projektplan för Södertörns nyckeltal.

Tekniska förvaltningens årsrapport för 2014, daterad 2015-03-02, Tullinge vattenverk och Botkyrkas distributionsnät för dricksvatten.

Tekniska förvaltningens miljörapport för avloppsvatten 2014, daterad 2015-03-19.

Tekniska förvaltningens tjänsteskrivelse, reviderad 2015-03-16, slutredovisning av investeringsprojekt - Nyängsgården, etapp 1.

Internkontrollplan 2015, bilaga reviderad 2015-03-16.

§ 55**Projektplan för Södertörns nyckeltal (KS/2015:116)****Beslut**

Kommunstyrelsen godkänner projektplan för arbetet med 2014 års nyckeltal i Södertörnskommunerna.

Ärendet

Södertörnskommunerna har sedan mitten av 1990-talet bedrivit ett gemensamt arbete med att ta fram jämförande nyckeltal för kommunernas verksamheter. Arbetet har efterhand utvecklats till att omfatta fler verksamhetsområden och fått ökad inriktning mot att jämföra kvalitet och service snarare än bara kostnader.

Huvudsyftet med arbetet är att för kommunernas politiska ledningar ge en översiktlig bild av dels service- och kostnadsförhållanden jämfört med övriga Södertörnskommuner, dels utvecklingen över tiden inom den egna kommunen inom väsentliga verksamhetsområden till vägledning för prioriteringar, översyner etc.

Kommunstyrelsen i respektive kommun fastställer projektplanen.

Resultatet av arbetet presenteras under en konferens den 8 oktober 2015. Botkyrka är denna gång värd för konferensen.

Kommunledningsförvaltningen redogör för ärendet i en tjänsteskrivelse 2015-02-09.

2015-03-02

Dnr KS/2015:116

Expedieras till:
Samtliga nämnder
Haninge kommun
Huddinge kommun
Nynäshamns kommun
Salems kommun
Södertälje kommun
Tyresö kommun
Ekonomichef Niclas Johansson, kommunledningsförvaltningen

Referens
Anneth Eliasson
VA-avdelningen
Botkyrka kommunMottagare
Anna-Lena Storfeldt
Miljöenheten
Botkyrka kommun

Årsrapport för 2014

Tullinge vattenverk och Botkyrkas distributionsnät för dricksvatten

1. Inledning

I enlighet med miljöenhetens beslut 2003-04-25 ska VA-verksamheten varje år lämna in en årsrapport för verksamheten vid Tullinge vattenverk.

Tullinge vattenverk är ett grundvattenverk som normalt sett försörjer Tullinges drygt 17 000 invånare med dricksvatten. Verksamheten är enligt miljöbalken klassad i prövningsnivå C, Vattenverk för mer än 5 000 personer med SNI-kod 41.0.

Alla vattenverk och distributionsanläggningar ska godkännas och registreras enligt Livsmedelsverkets föreskrifter om livsmedelshygien LIVSFS 2005:20. Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutade under 2009 att godkänna Tullinge vattenverk som livsmedelsanläggning (Dnr: 2009-000260). Anläggningen godkändes därmed för beredning och distribution av dricksvatten.

Verksamheten är anmäld enligt miljöbalken till miljöenheten. Enligt miljöenhetens beslut krävs i nuläget inget kontrollprogram. Men verksamheten följer Förordningen om verksamhetsutövarens egenkontroll (SFS 1998:901).

2. Egenkontroll

Egenkontroll vid produktion och distribution av dricksvatten regleras i Livsmedelsverkets föreskrifter om dricksvatten SLVFS 2001:30. VA-enhetens egenkontrollprogram för dricksvatten (reviderat 2015-01-19) beskriver hur verksamheten ska kunna tillhandahålla ett dricksvatten av god kvalitet. I programmet berättas bland annat om provtagningsrutiner, driftövervakning, larmsystem, skyddsområden för dricksvattentäcker, distribution och produktion. För en närmare beskrivning hänvisas till kontrollprogrammet samt VA-verksamhetens driftpärmar.

2015-03-02

3. Kontrollpunkter

VA-verksamheten tar prov på råvatten och dricksvatten enligt ett fastslaget provtagningsprogram. Om ett prov får en anmärkning undersöks orsaken till det avvikande provet.

Varje år genomförs en kemikalieinventering på vattenverket. Kemikalieförteckningen finns som bilaga 1.

4. Drift och produktion under 2014

Tullinge vattenverk har varit avstängt under hela 2014 på grund av att en förhöjd halt av det miljöfarliga ämnet PFOS finns både i dricksvattnet och i vattentäkten.

I slutet av juli 2011 fick VA-enheten kännedom om att PFOS detekterats i dricksvatten från Tullinge vattenverk. Dricksvatten hos kunder, vatten från vattenverket och grundvatten i vattentäkten analyserades och eftersom svenska gränsvärden saknas stängdes vattenverket av den 13 oktober 2011 i väntan på utredning.

Tillsammans med Försvarsmakten pågår en utredning om hur vi ska gå tillväga för att rena vattnet i Tullinge.

4.1 Säkerhetsarbete

Ett omfattande arbete har gjorts under de senaste åren för att våra dricksvattenanläggningar ska uppnå en hög säkerhetsmässig standard. Följande gjordes under 2014

- Alla avloppspumpstationer som har haft slitna dörrar har bytts ut och stärkts upp.
- Kommun har fått ny larm & passersystems entreprenör (Mysec). Genomgång och rutiner har lagts upp för hur vi arbetar på VA-avdelningen.
- Genomgång av VA-avdelningens larm anläggningar har gjorts under 2014 och åtgärder som krävdes har utförts. Detta ingår i vårt kontinuerliga arbete för att säkerhetsställa en hög säkerhet.
- VA-avdelningen har målet att låsa alla brandposter/spolposter i kommunen och låsningarna har inhandlats och ska under 2015 placeras ut.

2015-03-02

4.2 Andra arbeten som gjorts under 2014

- Eftersom VA-avdelningen ska låsa alla brandposter/spolposter behövs det tappställen där vatten kan hämtas för sandsopningsbilar och liknande. Vi har därför investerat i ett sådant system.
- VA-avdelningen har gått över från mekaniska vattenmätare till fjärravlästa vattenmätare. Mätarna har börjat installeras under hösten 2013. Det återstår dock en hel del arbete innan allt är automatiserat. Under 2014 har planering av att automatisera vattenavläsningen i området Vårsta utförts.
- Under 2014 har VA-avdelningen även fortsatt med att bli energieffektivare då man har införskaffat nya pumpar till diverse stationer för att sänka energikostnaden.

4.3 Dricksvattendistribution

Tullinge vattenverk

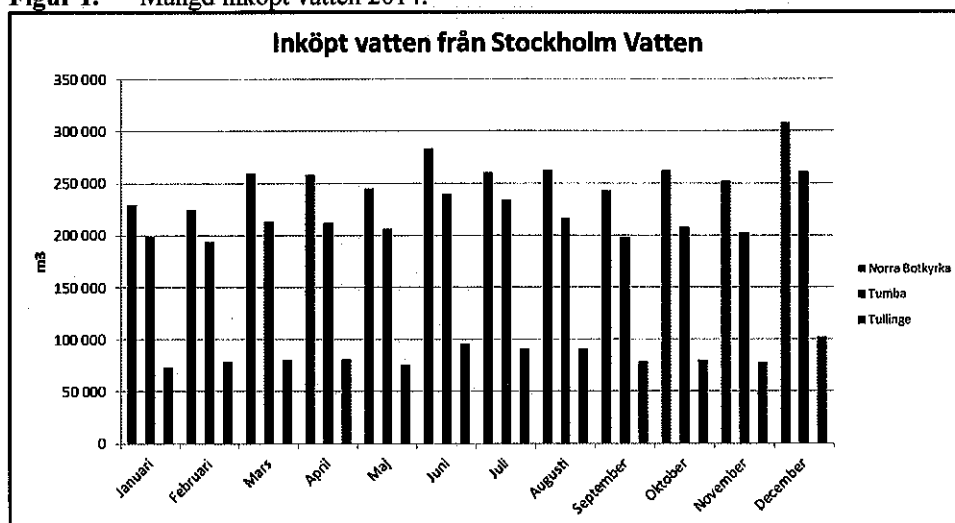
Under 2014 har inget vatten levererats från Tullinge vattenverk. I stället har Tullinge fått vatten från Stockholm Vattens vattenverk i Norsborg, som nu försörjer hela kommunen med dricksvatten.

Norsborgs vattenverk -inköpt vatten

VA-avdelningen ansvarar för dricksvattendistributionen i Botkyrkas kommunalt anslutna områden. Distributionsområdena delas in i Tumba/Grödinge, Norra Botkyrka samt Tullinge.

Mängden inköpt vatten under 2014 redovisas i Figur 1.

Figur 1. Mängd inköpt vatten 2014.

2015-03-02

Den totala vattendistributionen mellan 2009 och 2014 redovisas i Tabell 1 nedan.

Tabell 1. Total distribution av dricksvatten.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Norsborgs vattenverk	5 900 000	5 990 000	5 830 000	6 421 000	6 604 486	6 676 975
Tullinge vattenverk	1 000 000	852 000	586 000	0	0	0
Totalt	6 910 000	6 840 000	6 416 000	6 421 000	6 604 486	6 676 975

4.4 Vattenkvalitet

Klagomål

14 klagomål togs emot 2014.

Några klagomål rörde färgat vatten (brunt eller gult) och dessa problem kunde avhjälpas genom att ledningarna utanför fastigheten spolades.

Andra klagomål har handlat om att vattnet smakar konstigt eller beskrivs som unket. Oftast försvinner detta utan åtgärd och abonnenterna är nöjda igen. Ibland har vi spolat ledningarna även vid dessa klagomål och om problemen håller i sig en längre tid tar vi vattenprov. Inga vattenprov har dock visat på avvikelser när klagomålen har varit av typen "vattnet smakar konstigt". En förklaring till att vattnet smakar eller luktar illa kan vara att det i Tullinge fortfarande kan ske reaktioner i ledningarna då biohuden reagerar med vattnet från Norsborgs vattenverk.

Ordinarie vattenprover

Under år 2014 togs 201 ordinarie vattenprover. 5 av de ordinarie proverna fick bedömningen *tjänligt med anmärkning*. De var anmärkning på aluminium, järn samt odlingsbara mikroorganismer. På ett par av proven blev det även upprepade anmärkningar men efter att vi spolat ledningarna på dessa och övriga ställen gick halterna ner till normala värden igen på samtliga 5 prov som tidigare hade fått tjänligt med anmärkning.

Tabell 2. Vattenkvalitet och klagomål.

Nyckeltal	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antal ordinarie vattenprover	235	229	221	216	197	201
- varav tjänliga med anmärkning	8	5	2	9	7	5
- med upprepad hälsomässig anmärkning	1	0	0	0	0	0
Antal klagomål på dricksvattnet	< 25	>50	34	24	24	14

4.5 Energi- och drivmedelsanvändning på Tullinge vattenverk

Eftersom Tullinge vattenverk är avstängt går det åt mindre energi där än normalt. För distributionsnätet är det framförallt tryckstegringsstationerna som drar mycket energi.

Vid vattenverket finns ett reservkraftaggregat som drivs av diesel. Reservkraftaggregatet har under året körts vid ett par tillfällen i samband med service. Dessutom provkörs aggregatet varje månad ca 30 min.

Tabell 3. Energiåtgång (kWh)

	2010	2011	2012	2013	2014
Vattenverk i Tullinge	800 999	601 005	221 898	185 952	241 453
Segersjö ⁽¹⁾	10 000	9 028	9 744	14 016	14 377
Värmekablar ⁽²⁾	90 294	94 335	89 159	101 144	44 009
Mätkammare	5 351	5 567	8 083	5 357	5 053
Tryckstegringsstation	444 345	451 387	441 846	534 475	546 982
Tunnel ⁽²⁾	3 924	5 702	3 613	4 198	4 583
Vattentorn	14 987	16 250	15 357	14 133	20 899
Total energiåtgång	1 369 900 ⁽³⁾	1 183 274 ⁽⁴⁾	789 700	859 275	877 356

- (1) Den totalt uppmätta energiåtgången i Segersjö inkluderar energianvändningen på den närbelägna pumpstationen. 1/5 av den uppmätta energiåtgången antas vara relaterad till uppvärmningen av Segersjö vattenverk.
- (2) Energiåtgången är beräknad utifrån att 50 % av den totala energiåtgången från tunnlar/värmekablar antas vara dricksvattenrelaterat.
- (3) I årsrapporten för 2010 var den totala elåtgången angiven som 1 824 061 kWh. Här är det korrigerat till summan av ovanstående värden.
- (4) I årsrapporten för 2011 var den totala elåtgången angiven som 1 218 562 kWh, ett värde beräknat på andra rådata än de som finns i denna tabell. Här är det korrigerat till summan av ovanstående värden.

2015-03-02

5. Kontrollresultat under året

Under året har inga klagomål framkommit på verksamheten (t ex buller) vid Tullinge vattenverk.

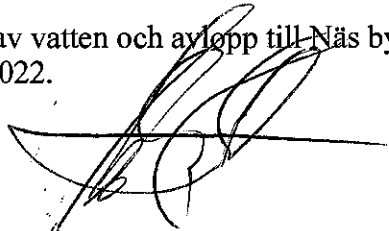
Efter genomgång av kemikalielista på Tullinge vattenverk togs två miljöfarliga kemikalier bort.

6. Övriga upplysningar

Det nya bostadsområdet Riksten kommer i framtiden innebära en ökning i vattendistributionsmängden allt eftersom inflyttning sker i området.

Utbyggnaden av vatten och avlopp till Kagghamra, Sibble och Grödinge kyrkby beräknas pågå mellan 2014 och 2018.

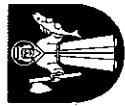
Utbyggnaden av vatten och avlopp till Näs by och Gettryggen beräknas pågå mellan 2019-2022.

John Staberg, VA-chef
Tekniska förvaltningen, Botkyrka kommun

Bilagor

Bilaga 1: Kemikalielista Tullinge vattenverk

2015-03-02

Bilaga 1. Kemikalieförteckning, inventering januari 2015

Mängd	Namn	Leverantör	Användning	Arsförbr.	Farokod	Riskfraser
2 l	Alkylatbensin	Aspen	Bensin för 2-taktsmotor		Xn, F	
6 l	Bensin	Aspen	Bensin för 4-taktsmotor		XN, F	
4 l	Bensin	OKQ8	Till gräsklippare			
0,5 l	Förtunning	Alcro	Rengöring		Xn, F	
8 l	Alifatnaftan	Alcro	Rengöring		Xn	
2 l	Färg utomhus	Alcro	Målning		Xi	
2 l	Färg utomhus	Nordsjö	Målning		Xi	
2 l	Färg inomhus	Nordsjö	Målning			
4 l	Färg inomhus	Alcro	Målning, väggfärg			
3 l	Färg utomhus	Falu rödfärg	Målning			
3 l	Färg inomhus	Flügger	Målning			
13 l	Rödfärg utomhus	Alcro	Målning utomhus		X1	
1 l	Roskyddsfärg	Nordsjö	Målning/Rostskydd		Xn, F	
1 st	Master markör	Spraymaster AB	Markeringsfärg		brandfarlig	
6 l	Motorolja	Olika leverantörer	Till gräsklippare + bil.			
2 st	Kullagerfett	Arcanol	Smörjning av pumpar			
1 st	Krypsmörjmedel	Texet	Smörjmedel			
5 l	Golv rengöringsmedel	Nilfisk S-Clean	Göra rent golv			
1 st	Takmassa	ICO	Underhåll av papptak		Xn, F	
20 l	Alkaliskt rengöringsmedel	Cewetan	Borttagning av kalk.		C, Xn	
2 st	Fönsterputs	Ajax	Rengöring av fönster.			
2,5 l	Polishborttagningsmedel	Jontec	Rengöring av golv		C	

Tekniska förvaltningen

Post Botkyrka kommun, 147 85 TUMBA · Besök Munkhättevägen 45 · Kontaktcenter 08-530 610 00

E-post anneth.eliasson@botkyrka.seOrg.nr 212000-2882 · Bankgiro 624-1061 · Fax 08-530 616 66 · Webb www.botkyrka.se

2015-03-02

	Golvpollish	Electrolux	Fina golv		
5 l	Kalkborttagningsmedel	Nitor	Borttagning av kalk.		
1 st	Rödsprit	Alfort & Cronholm	Rengöring		Xi
400 ml	Handdiskmedel	Yes	Diskning		F
0,5 l	Delfin Grovrent	Alcro	Rengöringsmedel		
3 l	Delfin Allrent	Alcro	Rengöringsmedel		
5 st	Smörjmedel	WD-40	Smörja kärvande metal		R12, R 66
1 l	Fosforsyra 10 %	Christian Berner AB	Rengöring av uv-ljus		
50 kg	Citric acid Monohydrate	Swed Handling	Rengöring av uv-ljus		
102 l	Natriumhypoklorit	Swed Handling	Rengöring/desinficering		C, N
2 m ³	Diesel	Shell citydiesel	Till Reservkraft		
1,5 pkt	Ascorbic acid	Hach	Manganprov i vatten		
2 pkt	Ferover Iron reagent	Hach	Jämprov i vatten		Xn
1 pkt	DPD Total Chlorine reagent	Hach	Klorprov i vatten		
2 pkt	PAN indicator	Hach	Manganprov i vatten		T
					R22, R37/38
					R61, R31

Referens
Anneth Eliasson
VA-avdelningen
Botkyrka kommun

Mottagare
Ulrika Elveskog
Miljöenheten
Botkyrka kommun

Miljörapport för avloppsvatten 2014

Verksamhetsbeskrivning

VA-avdelningens viktigaste mål är att inom dricksvattenområdet ha god säkerhet på anläggningarna och leverera vatten av god kvalitet till medborgaren samt omhänderta spillvatten och dagvatten utan att påverka miljön negativt.

Organisation

Under 2014 slutade en person på VA-avdelningen. Sex personer nyanställdes. VA-drifts enhetschef slutade. Från 2015-01-01 tillhör VA-avdelningen den nya Tekniska förvaltningen.

Verksamhetsområden

Östliden i Tullinge har färdigställts. Riksten ökar i storlek.

Ledningsnät

Spillvattennätet är 322 km långt varav 54 km är trycksatt. Ledningsnätets medelålder uppskattas till 45-55 år och utbredningen framgår av bilaga 1.

SPILLVATTENLEDNINGSNÄTET	Enhet
Spillvattenledningar (självfall + tryck)	322 km
Självfall	268 km
Tryckavlopp	54 km
Separerade system *	100 %
Medelålder (uppskattad)	45-55 år

* Endast enstaka fastigheters dagvatten är anslutet till spillvattensystemet.

2015-03-19

TEF/2015:56

Projekt

Dagvatten Norra Botkyrka är ett stort projekt som går ut på att ta hand om dagvattnet som rinner av hårdgjorda ytor i stora delar av norra Botkyrka och rena det innan det rinner ut i Albysjön. Samtidigt som vattnet renas ska också dagvattenanläggningarna vara estetiskt tilltalande och bidra till en spännande utemiljö.

Utbyggnad av vatten och avlopp till Grödinge har startat. Vi ska lägga en ny huvudvattenledning som ska försörja Kagghamra och Sibble med vatten och första etappen av detta stora VA-projekt börjar i Malmtorp. Befintliga vatten- och avloppsledningar och serviser i Malmtorp är från 1960-talet och dessa kommer att renoveras i samband med att utbyggnaden till Grödinge startar.

Saneringsplan och åtgärdsplan

För VA-verksamheten upprättas varje år en förnyelseplan där långsiktiga strategier sätts upp och det närmaste årets åtgärder prioriteras. Planerade ledningsrenoveringar finns redovisade i bilaga 1.

Tillstånd eller dispens enligt miljölagstiftningen

Spillvattennätet i Botkyrka kommun är anslutet till Himmerfjärdsverket som har tillstånd från Koncessionsnämnden och Miljödomstolen för sin verksamhet. I januari 2005 meddelade Miljödomstolen vid Stockholms Tingsrätt att Länsstyrelsens beslut om tillståndsplikt för kommunens spillvattennät hade upphävts.

Kontrollprogram

Det finns inget av miljö- och hälsoskyddsnämnden fastställt kontrollprogram för ledningsnätet. Vi har rutiner, driftinstruktioner och ett underhållsschema som fastställer omfattningen av tillsynen på ledningsnätet och i pumpstationerna, samt vilka åtgärder som skall vidtas, t.ex. underhållsspolning, polypigg och rensning av galler. För att mer långsiktigt kunna kontrollera konditionen på spillvattenledningsnätet är ambitionen att ledningarna ska filmas med ca 5-10 års intervall.

Beaktande av hänsynsregler

Bästa möjliga teknik (BAT)

BAT har tillämpats till exempel när nya bilar köpts in till VA-verksamheten. Vi har gått över till biologisk diesel. Inför 2015 utreder vi möjligheten till miljövänligt bränsle för övriga maskiner och reservkraft.

Hushållning med råvaror och energi

Vi arbetar med att minska energiåtgången på alla pumpstationer så mycket som möjligt. Elarmaturer i pumpstationerna har börjat bytas ut för att få ner energiförbrukningen. Under 2015 ska vi testa med solpaneler på en avloppspumpstation för att se ifall vi kan minska

2015-03-19

TEF/2015:56

energiåtgången ytterligare. Om resultatet är positivt kommer vi att förse fler stationer med solpaneler.

Under 2014 gick det åt 292 MWh för att pumpa spillvatten.

Ansvar för att avhjälpa skada

Om verksamheten orsakar skada eller olägenhet för miljön utreds ansvaret bland berörda parter och eventuellt tillsammans med försäkringsbolag. Under 2014 har vi inte haft några nya ärenden.

Felkopplingar

Under 2014 har 2 felkopplingar upptäckts.

Drift- och produktionsförhållanden samt kontrollresultat under året

Avledandet av spillvatten kan störas om vi får hydrauliska överbelastningar, stopp i ledningarna eller strömavbrott. Vid dessa tillfällen kan bräddning från våra pumpstationer ske till närliggande recipient. I bilaga 2 redovisas våra pumpstationer och i vilken recipient de bräddar.

Stopp och avloppsläckage

Vi har haft 18 stopp i spillvattenledningsnätet under 2014. Dominerande är stopp med orsaken främmande föremål, fett och rötter. Avloppsstoppen och avloppsläckorna finns redovisade i bilaga 3.

Inläckage

Inläckaget på ledningsnätet i kommunen håller sig på en fortsatt låg nivå. Vi filmar för att kartlägga ledningarnas skick och upptäcka läckor. Under 2014 har vi filmat 20 km spillvattenledningar och 11 km dagvattenledningar. 11 läckor har upptäckts.

Renovering och nyläggning

Renoveringsåtgärder för att förbättra ledningsnätet pågår fortlöpande. Under året har 2,5 km spill och 1,3 km dagvattenledningar renoverats.

Pumpstationer

Pumpstation Hagmarksvägen 26A har totalrenoverats (pumpar, rörgalleri, styr och regler).

Pumpstation Vreta gårdsväg 82A har renoverats gällande styr och regler.

Pumpstation Vasavägen 27A har totalrenoverats (pumpar, ny sump, rörgalleri, styr och regler).

Pollex har varit och kört polly-pigg på ett antal av våra tryckledningar ifrån pumpstationerna.

2015-03-19

TEF/2015:56

Utsläpp till vatten

Vi hade tre bräddningar under 2014.

1. Eldtomta 7 pumpstation 2014-01-15 avloppsstopp i inkommande ledning till stationen. Sugbil beställdes och åtgärdade stoppet.

2. Enbyvägen 10A, Bryggarvägen 5a, Hagmarksvägen 26 A, Enskiftesvägen 47a, Tunabergsvägen 1a, Källarhagen 20, Tullingstrand 30 samt Vreta gårdsväg 82a 2014-08-03 som berodde på regn och åska som orsakade ökning av dagvatten i avloppsstationerna samt att vissa anläggningar blev strömlösa under delar av dagen. När strömmen kom tillbaka löste sig problemet.

3. Vreta gårds väg pumpstation 2014-11-07, 2 tim. Driftstopp på avloppspumpar. Sugbil samt reparation av pump löste problemet.

Bräddrapporter bilaga 4

Nya abonnenter

Under 2014 har 63 nya abonnenter anslutit sig till kommunens VA-nät. De flesta nya abonnenterna bor i norra Tullinge och i Riksten. Nyanslutningar för 2014 finns redovisade i bilaga 5.

Uppströmsarbete

VA-avdelningen tog över ansvaret för att sköta uppströmsarbetet från Syvab, som tidigare anlitas för att göra detta. Under 2014 har följande gjorts:

- VA-avdelningen fortsätter samarbetet med Syvab för att få fler skolelever till reningsverket på studiebesök. VA-avdelningen betalar bussresan som beställs automatiskt när studiebesöket bokas på Syvabs webbplats. Satsningen har lett till en ökning av antalet besök.
- Besök i industriområdet Bovallen tillsammans med miljöenheten. Information till verksamhetsutövarna där samt allmän översyn av området.
- Genomgång av tvätteriernas kemikalielistor.
- Information till allmänheten genom annons i tidningen Nyinflyttad.
Den gjordes tillsammans med Syvab och handlade om vad som inte får spolas ned i toaletten.
- Projekt ihop med Crane för att utreda vad fibrerna i deras process innehåller.
- Tagit fram förteckning över verksamheter som kan tänkas använda konstnärsfärger med Kadmium. Har påbörjat utskick av folder angående kadmium till dessa verksamheter.

2015-03-19

TEF/2015:56

Bilagor

Bilaga 1: Planerade renoveringar 2015

Bilaga 2: Pumpstationer och bräddningsrecipenter

Bilaga 3: Avloppstopp 2014 inklusive karta

Bilaga 4: Bräddningsrapport

Bilaga 5: Nyanslutningar till spillvattennätet

2015-03-19

TEF/2015:56

Bilaga 1. Planerade renoveringar 2015

Projekt	Ledningsslag	Dimension	Material	Längd	Typ av fel	Metod
Tullingebergsvägen	Vatten	150/225	GRJ/BTG	250/170	Rörbrott/Sprickor	Spräckning
Bahrmansväg	Spill/vatten	225/150	BTG/GRJ	500	Svackor/sprickor	Spräckning
Skogshemsvägen	Vatten	200	SGJ	400	Frätskador	Relining
Tullingestränd	Spillvatten	225	BTG	100	Ytskador	Relining
Sommarvägen	Spillvatten	150	BTG	225	Rötter och inläckage	Relining
Kärrvägen	Vatten	170	GRJ	500	Svackor	Spräckning
Grensväg och Strålesväg	Vatten/Spill	118/225	SGJ/BTG	270	Det mesta	Spräckning
Sylvandersväg	Vatten/Spill	118/225	SGJ	280	Svackor	Spräckning
Mellanbergsvägen	Spillvatten	225	BTG	200	Frätskador	Relining
Crusebjörnsväg	Spillvatten	225	BTG	200	Svackor	Relining
Prinsensväg/Dalvägen	Vatten	315	PE	370	NYLÄGGNING	Schakt
Bryggarvägen	Vatten	500	Stål	600	Läckor	Relining

2015-03-19

TEF/2015:56

Bilaga 2. Pumpstationer och bräddningsrecipienter

Bräddpunkter för pumpstationer						
ExtenID	Intern ID		Bräddpunkt	Industrianslutning	Antal pumpar	Recipient
SPU26063	SPU Bronsgjutarvägen 74A	1	Bronsgjutarvägen	Nej	2	Mälaren
SPU21370	SPU Hallunda gårdsväg 106A	2	Hallunda Gårdsväg	Nej	2	Mälaren
SPU21415	SPU Tegelängsvägen 10A	3	Tegelängsvägen	Nej	2	Mälaren
SPU21643	SPU Slagstavvägen 2A	4	Slagstavvägen	Plantagen, Slagsta motell	2	Mälaren
SPU56009	SPU Tegelbruksvägen 11	5	Tegelbruksvägen	Fjärrvärme, obs, saab mfl	2	Albysjön
SPU41878	SPU Segersbyvägen 15A	6	Kumla Gårdsväg	Bauhaus, Biltema	2	Albysjön
SPU41948	SPU Enbyvägen 10A	7	Enbyvägen	Nej	2	Aspen via dike
SPU27270	SPU Norsborgsvägen 1D	8	Sankt Botvidsväg	Nej	2	Aspen
SPU71219	SPU Södra Parkhemsvägen 2A	9	Södra Parkhemsvägen	Nej	2	Tullingesjön
SPU71310	SPU Nyängsvägen 22A	10	Nyängsvägen	Nej	2	Tullingesjön
SPU73756	SPU Tullinge strand 68A	11	Källvägen	Nej	2	Tullingesjön
SPU61417	SPU Hamringevägen 36A	12	Hamringevägen	Nej	2	Tullingesjön
SPU91040	SPU Bryggarvägen 5A	13	Huddingevägen	Köpcentrum	2	Tumba ån
SPU61143	SPU Hagmarksvägen 26A	14	Hagmarksvägen	Nej	2	Tumba ån
SPU62747	SPU Tunabergsvägen 1A	15	Tuna Gårdsväg	Brandst, vägst, bageri mm	2	Aspen
SPU93881	SPU Lida 1A	16	Lida	Nej	2	Getaren via stenkista
SPU62892	SPU Vreta gårds väg 82A	17	Vretagårdsvägen	Nej	2	Tumba ån
SPU1405	SPU Vasavägen 27A	18	Vasavägen	Nej	2	Kvarnsjön
SPU2368	SPU Täppstigen 13A	19	Täppstigen	Nej	2	Utterkalven ?
SPU1419	SPU Vattravägen 5A	20	Vattravägen I	Nej	2	Utterkalven
SPU3675	SPU Vattravägen 19B	21	Vattravägen II	Nej	2	Utterkalven / Uttran
SPU62297	SPU Hågelby 6A	22	Hågelby Gård	Nej	2	Aspen
SPU52395	SPU Albyvägen 40C	23	Albyvägen	Ja	2	Albysjön
SPU4316	SPU Hästmossevägen 15A	24	Hästmossevägen	Ja	2	Trollsjön
SPU83966	SPU Skyttbrinksvägen 11A	25	Skyttbrinksvägen	Ja	2	Tullingesjön
SPU72968	SPU Örnbergsvägen 48B	26	Örnbergsvägen	Nej	2	Tullingesjön
SPU4156	SPU Solvägen 3A	27	Solvägen	Nej	2	Tullingesjön
SPU32403	SPU Malmsjö 6A	28	Malmsjö Gård	Nej	2	Malmsjön

2015-03-19				TEF/2015:56		
SPU32048	SPU Källarhagen 20	29	Källarhagen	Nej	2	Kaggfjärden
SPU32062	SPU Eldtomta 7	30	Eldtomta	Nej	2	Kaggfjärden via dike
SPU4715	SPU Annelötsvägen 61A	31	Annelöt / Sibble strand	Nej	2	Kaggfjärden
SPU91056	SPU Bryggarvägen 9A	32	Huddingevägen AMU	Nej	2	Tumba ån
SPU62643	SPU Hamringevägen 38B	33	Vita villorna	Nej	2	Hamringe pumpstation
SPU93879	SPU Älgvägen 5A	34	Älgvägen	Nej	2	Kassmyrasjön
SPU31414	SPU Finkmossvägen 142A	35	Bovallen	Ja	2	Trollsjön via dike
SPU34262	SPU Nolinge 6	36	Gölan / Smällan	Nej	2	Saknar bräddmöjlighet
SPU34217	SPU Rosenhill 13A	37	Rosenhill	Ja	2	Saknar bräddmöjlighet
SPU93880	SPU K P Arnoldssons väg 49A	38	K P Arnoldssonsväg	Nej	2	Saknar bräddmöjlighet
SPU93885	SPU Sankt Botvids väg 68A	39	Sankt Botvids 2	Nej	1	Aspen
SPU93887	SPU Tullinge strand 30C	40	Tullingestränd	Nej	2	Tullingesjön
SPU93888	SPU Sankt Botvids väg 31A	41	Sankt Botvids väg 31A	Nej	2	Aspen
SPU93889	SPU Tullingebergsvägen 1E	42	Tullingebergsvägen	Nej	2	Dike vid tullingebergsvägen
SPU93890	SPU Riksten	43		Nej	2	Dagvattendamm+Bysjön
SPU52601	SPU Enskiftesvägen 47A	44	Enskiftesvägen	Nej	2	Albysjön

2015-03-19

TEF/2015:56

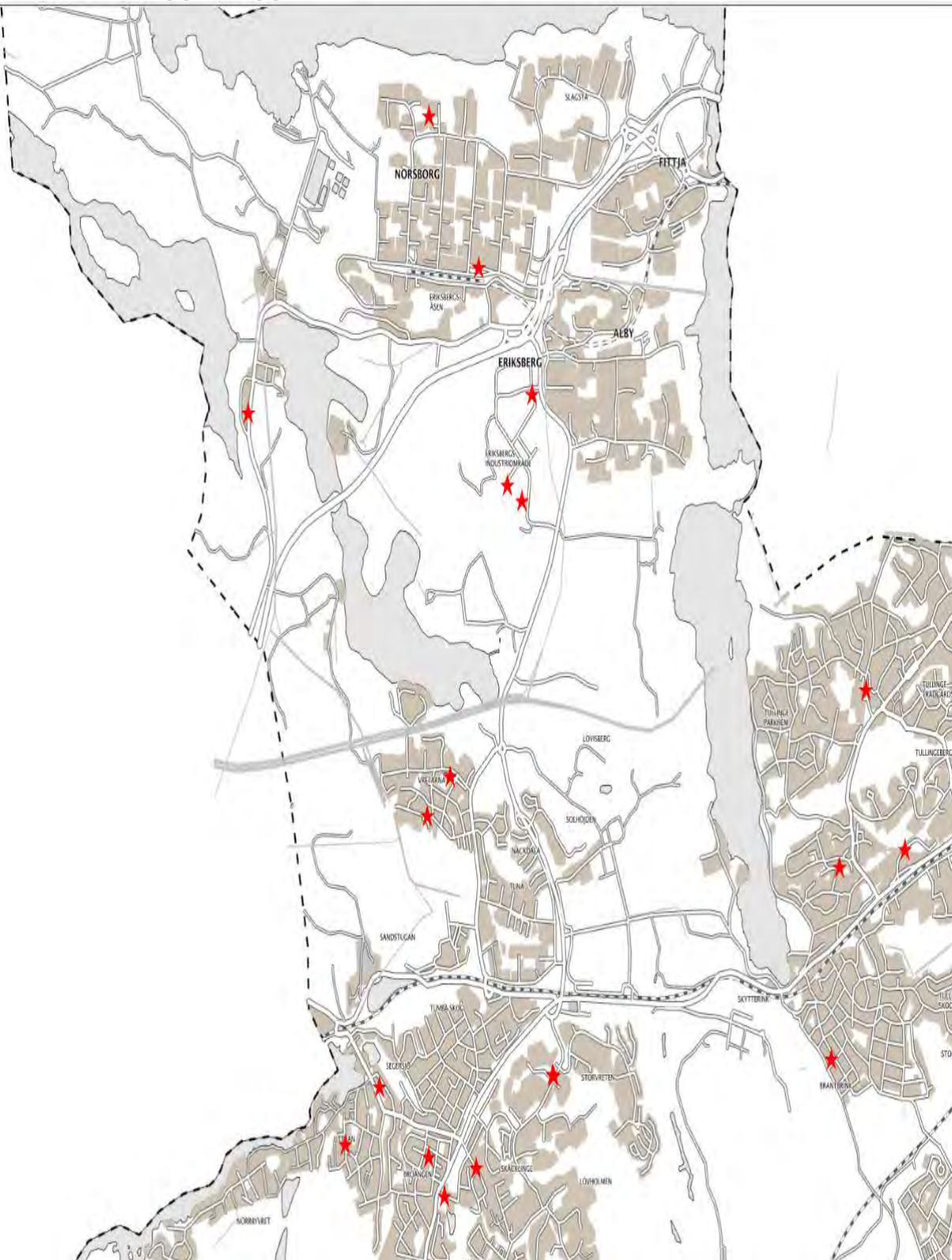
Bilaga 3. Avloppsstopp 2014

NR	RUBRIK	Typ av fel	DATUM
2226	LUGNETS VÄG 17	Avloppstopp, - Fettavsättning	2014-12-21
2223	SEGBERSBYVÄGEN 13	Avloppstopp, Fettavsättning	2014-10-13
2224	ALVÄGEN 13	Avloppstopp, Avloppstopp	2014-10-08
2220	PASSVÄGEN	Avloppstopp, - Fettpåbyggnad	2014-07-21
2219	HALLUNDAPLAN 5	Avloppstopp, Fettavsättning	2014-07-14
2218	VRETAVÄGEN 17	Avloppstopp, Okänd orsak	2014-06-15
2217	EKLIDEN 1 10	Avloppstopp, Rötter	2014-05-08
2216	BJÖRKVÄGEN 8	Avloppstopp, Avloppstopp	2014-04-30
2215	NIBBLEBACKEN 44	Avloppstopp, Avloppstopp	2014-04-22
2211	PASSVÄGEN	Avloppstopp, Avloppstopp	2014-04-10
2209	DJUPVIKSVÄGEN 19	Avloppstopp, Sediment	2014-04-01
2208	NYÄNGSVÄGEN 49	Avloppstopp, Fettavsättning	2014-03-29
2203	LINDHOVSVÄGEN 40	Avloppstopp, Avloppstopp	2014-03-17
2200	LÄRLINGEN 3	Driftproblem, Fettavsättning	2014-02-25
2198	ÅSVÄGEN 4	Avloppstopp, - Avloppstopp	2014-02-23
2197	ENGWALLS VÄG 6	Avloppstopp, Främmande föremål	2014-02-15
2193	GESÄLLVÄGEN 6	Avloppstopp, Avloppstopp	2014-02-04
2187	BROÄNGSVÄGEN 13A	Avloppstopp, - Rötter	2014-01-24
2184	RIKSTENSVÄGEN 21	Avloppstopp, Sediment	2014-01-08

2015-03-19

TEF/2015:56

Karta över avloppsstopp 2014

Anmälan om bräddning

Till: Miljöenheten **Från:**
Fax: 08-530 61180 **Telefon:**
E-post: miljo@botkyrka.se **Fax:**
 E-post:

Planerad bräddning Oförutsedd bräddning

Plats **Vretagårdsväg pumpstation**

Recipient Tumba Ån

Datum och tid **7/11-2014**

Orsak [Driftstopp på avloppspumpar i ca 2 timmar.](#)

Uppskattad **3m³**
mängd brädd-
vatten

Åtgärder Sugbil + reparation av pumpar

Kommentarer

Uppgiftslämnare **Thomas Andersson & Atle Gottenborg**

Anmälan om bräddning

Till: Miljöenheten **Från:** Christopher Helle
Fax: 08-530 61180 **Telefon:** 072-233 74 40
E-post: miljo@botkyrka.se **Fax:**
E-post: Christopher.helle@botkyrka.se

Planerad bräddning Oförutsedd bräddning

Plats	Enbyvägen 10A Bryggarvägen 5A Hagmarksvägen 26A Enskiftesvägen 47A Tunabergsvägen 1A Källarhagen 20 Tullingestränd 30C Vreta gårdsväg 82A
Recipient	Aspen (Enbyvägen 10A) Tumba Ån (Bryggarvägen 5A) Tumba Ån (Hagmarksvägen 26A) Albysjön (Enskiftesvägen 47A) Aspen (Tunabergsvägen 1A) Kaggfjärden (Källarhagen 20) Tullinge Sjön (Tullingestränd 30C) Tumba Ån (Vreta gårdsväg 82A)
Datum och tid	2014-08-03
Orsak	Regn och åska orsakade ökning av dagvatten i avloppspumpstationerna samt att vissa anläggningar blev strömlösa under delar av dagen.
Uppskattad mängd bräddvatten	Enbyvägen 10A (5m³) Bryggarvägen 5A (10 m³) Hagmarksvägen 26A (10 m³) Enskiftesvägen 47A (5 m³) Tunabergsvägen 1A (5 m³) Källarhagen 20 (20 m³) Tullingestränd 30C (25 m³) Vreta gårdsväg 82A (20 m³)
Åtgärder	När strömmen kom tillbaka så löste sig problemen.
Kommentarer	
Uppgiftslämnare	Christopher Helle & Göran Jansson

Skickas/mailas till
Lisa Barthon
VA-enheten
Botkyrka kommun
lisa.barthon@botkyrka.se

Skickas/mailas till
Miljöenheten
Botkyrka kommun
miljo@botkyrka.se

Anmälan om bräddning

☐ Planerad bräddning	☒ Oförutsedd bräddning
Plats Eldtomta 7 Pumpstation	
Recipient Kaggfjärden via dike	
Datum 2014-01-15	Tid 07:35-08:25
Orsak Avloppsstopp i inkommande ledning till stationen.	
Uppskattat mängd bräddvatten (m ³) 8	
Åtgärder Sugbil beställdes och har åtgärdat avloppsstoppet.	
Kommentarer Den mängd som bräddades kommer inte nå recipienten då det kommer förmultna i diket.	
Namn, uppgiftslämnare Christopher Helle	

Bilaga 5. Nyanslutningar 2014

ANLÄGGNINGSNR	ADRESS	POSTNR	ORT	KOMMUNDEL
1111200018	PORSVÄGEN 3 A	14637	TULLINGE	Tullinge Södra
1111200026	TUMBA TORG 107	14730	TUMBA	Tumba Södra
1111200034	SKOGSHEMSVÄGEN 13	14636	TULLINGE	Tullinge Södra
1111200042	FRILUFTSVÄGEN 93	14634	TULLINGE	Riksten
1111200059	FRILUFTSVÄGEN 97	14634	TULLINGE	Riksten
1111200067	FRILUFTSVÄGEN 109	14634	TULLINGE	Riksten
1111200075	HANVEDENS ALLÉ 58	14634	TULLINGE	Riksten
1111200083	HANVEDENS ALLÉ 60	14634	TULLINGE	Riksten
1111200091	HANVEDENS ALLÉ 62	14634	TULLINGE	Riksten
1111200109	FRILUFTSVÄGEN 95	14634	TULLINGE	Riksten
1111200117	FRILUFTSVÄGEN 111	14634	TULLINGE	Riksten
1111200125	STRÖVARVÄGEN 44	14634	TULLINGE	Riksten
1111200133	STRÖVARVÄGEN 46	14634	TULLINGE	Riksten
1111200141	STRÖVARVÄGEN 48	14634	TULLINGE	Riksten
1111200190	GÖSTA FROHMS VÄG 29	14634	TULLINGE	Riksten
1111200208	VANDRARVÄGEN 8	14634	TULLINGE	Riksten
1111200224	LUF SARSTIGEN 3	14634	TULLINGE	Riksten
1111200232	ROSENDALSVÄGEN 16	14763	UTTRAN	Uttran
1111200240	VIAD 42	14792	GRÖDINGE	Grödinge
1111200257	PLANETBACKEN 132	14746	TUMBA	Tumba Norra
1111200265	GÖSTA FROHMS VÄG 27	14634	TULLINGE	Riksten
1111200273	VANDRARVÄGEN 6	14634	TULLINGE	Riksten
1111200281	NORAS VÄG 18 A	14570	NORSBORG	Norsborg
1111200323	FRILUFTSVÄGEN 113	14634	TULLINGE	Riksten
1111200398	KATRINEBERG SVÄGEN 107 -111	14638	TULLINGE	Tullinge Norra
1111200414	VRETA GÅRDS VÄG 18	14744	TUMBA	Tumba Norra
1111200422	FRILUFTSVÄGEN 27	14634	TULLINGE	Riksten
1111200430	MYNTVÄGEN 18 -24	14785	TUMBA	Tumba Norra
1111200448	HANVEDENS ALLÉ 73	14634	TULLINGE	Riksten
1111200455	HANVEDENS ALLÉ 75	14634	TULLINGE	Riksten
1111200463	LUF SARSTIGEN 5	14634	TULLINGE	Riksten
1111200471	VANDRARVÄGEN 4	14634	TULLINGE	Riksten
1111200489	GÅRDSVÄGEN 10 C	14640	TULLINGE	Tullinge Norra
1111200505	GÅRDSVÄGEN 10 D	14640	TULLINGE	Tullinge Norra
1111200513	FRILUFTSVÄGEN 29	14634	TULLINGE	Riksten
1111200539	FRILUFTSVÄGEN 31	14634	TULLINGE	Riksten
1111200596	MALMBACKAVÄGEN 8	14771	GRÖDINGE	Vårsta
1111200604	ALFRED NOBELS ALLÉ 150	14648	TULLINGE	Tullinge Norra
1111200612	HANVEDENS ALLÉ 80	14634	TULLINGE	Riksten

1111200638	HANVEDENS ALLÉ 79	14634	TULLINGE	Riksten
1111200646	BANSLÄTTSVÄGEN 12	14637	TULLINGE	Tullinge Södra
1111200661	SKOGSMULLES VÄG 20	14634	TULLINGE	Riksten
1111200679	SÅGSTUGUVÄGEN 16 A	14638	TULLINGE	Tullinge Södra
1111200687	SKOGSMULLES VÄG 22	14634	TULLINGE	Riksten
1111200703	NÄVERSTIGEN 2	14752	TUMBA	Tumba Södra
1111200711	SANDSTUGUVÄGEN 45	14760	UTTRAN	Uttran
1111200729	KANSLIVÄGEN 19 -27	14634	TULLINGE	Riksten
1111200737	HÄSTMOSSEVÄGEN 27	14771	GRÖDINGE	Vårsta
1111200745	SKOGSMULLES VÄG 24	14634	TULLINGE	Riksten
1111200752	TUNA GÅRDSVÄG 14	147 43	TUMBA	Tumba Södra
1111200760	SKOGSMULLES VÄG 26	14634	TULLINGE	Riksten
1111200786	RÅDJURSVÄGEN 40	14734	TUMBA	Tumba Södra
1111200794	FLYGARVÄGEN 2	14634	TULLINGE	Riksten
1111200828	NORRA PARKHEMSVÄGEN 99	14652	TULLINGE	Tullinge Norra
1111200836	SKOGSMULLES VÄG 28	14634	TULLINGE	Riksten
1111200844	GÅRDSVÄGEN 10 A	14640	TULLINGE	Tullinge Norra
1111200851	SKOGSMULLES VÄG 30	14634	TULLINGE	Riksten
1111200935	GÅRDSVÄGEN 10 B	14640	TULLINGE	Tullinge Norra
1111200943	RÅDJURSVÄGEN 36	14734	TUMBA	Tumba Södra
1111200950	HANVEDENS ALLÉ 78	14634	TULLINGE	Riksten
1111200968	HANVEDENS ALLÉ 76	14634	TULLINGE	Riksten
1111200984	EKORRVÄGEN 15 A	14637	TULLINGE	Tullinge Södra
1111200992	RÅDJURSVÄGEN 48	14734	TUMBA	Tumba norra

2015-02-20 Dnr TEF/ 2015:46
2015-03-16 RevideradReferens
Jonny WilbacherMottagare
Tekniska nämnden

Slutredovisning av investeringsprojekt

Nyängsgården etapp 1, nybyggnation av förskola med 2 avdelningar storkök och matsal, administration samt undercentral och fläktrum för hela förskolan (8 avdelningar)

Förslag till beslut

Tekniska nämnden godkänner Tekniska förvaltningens slutredovisning av rubricerade objekt och överlämnar den till Kommunledningsförvaltningen.

Bakgrund

Tekniska nämnden äskar i tjänsteskrivelse dnr sbf 2010:355 medel för Nyängsgården om 25 + 8 mkr.
Äskade medel grundar sig på uppskattade m²-kostnad.

Projekteringen genomfördes med konsulter som upphandlades via Opic.
Entreprenaden upphandlades som generalentreprenad via Opic.

Genomförande av byggprojektet

Entreprenadkostnaderna uppgick till 30 263 210 kr.
Projekteringen som omfattade även etapp 2 uppgick till 6 652 430 kr.
Konstnärlig utsmyckning, internränta och byggherrekostnader uppgick till 3 839 272 kr. Förstudie uppgick till 14 025 kr.
I entreprenadkostnaderna för etapp 1 ingår även förberedande kostnader för etapp 2 (fläktrum, undercentral, el-central, matsal, storkök, administration).
Nyängsgården etapp 1 togs i bruk i september 2012.

Sammanfattning

Etapp 1 omfattar 1210 m², vilket innebär en kostnad om 33 682 kr/m².
Jämförelseobjekt Vretagården: 40 752 kr/m².

Jörgen Skagerdahl
FörvaltningschefJonny Wilbacher
Byggprojektledare

Internkontrollplan 2015**Bilaga till tjänsteskrivelse**

Rev 2015-03-16, sid 2

Nämnd: Tekniska nämnden

Nr	Rutin/process/system	Kontrollmoment	Riskkategori/Beskrivning	Kontrollmetod och frekvens	Ansvarig	Rapporteras till	Risk 1-16*
	<i>Vad heter risken?</i>	<i>Vilken kontroll/åtgärd måste finnas eller fungera för att motverka risken?</i>	<i>Vad innebär risken?</i>	<i>Hur kommer kontrollen att ske och ofta?</i>	<i>Vem är ansvarig?</i>	<i>Till vem och hur ofta rapporteras kontrollerna?</i>	<i>Vilket riskvärde är bedömt?</i>
1	Kontanthantering	Att verksamheter som har mynthantering har lämpliga och kända rutiner.	Skadat förtroende.	Samtliga 1 gång per år. Förvaltningarna ansvarar för inventering och att rutiner finns för hantering av kontantkassan. Sammanställning av inventering och rutin ska skickas till ekonomienheten.	Förvaltning ekonomichef	Förvaltningschef Nämnd	9
2	Anläggningsregistret	Att bokförda värden i anläggningsregistret är rimliga och att anläggningen existerar.		Förvaltningens samtliga anläggningar ska bedömas. Utfallet skickas till ekonomienheten för justering av bokfört värde utifrån den inventering som gjorts.	Förvaltning fastighetschef	Förvaltningschef Nämnd	9

3	Introduktion	Att nya ledare deltar i den kommungemensamma introduktionen	Att nyanställd inte får den kommunövergripande informationen som behövs för att snabbt komma in i jobbet.	Jämförelse av deltagarlistor mot nyanställda chefer	Förvaltning personalchef	Förvaltnings- chef Nämnd	9
4	Bisysslor	Att nyanställda lämnar uppgift om bisysslor.	Förtroendeskada	Kontroll av följsamhet mot anvisning.	Förvaltning personalchef	Förvaltnings- chef Nämnd	9
5	Rehabilitering	Rehabiliteringsutredning görs vid upprepad korttidsfrånvaro.	Högre sjukfrånvaro, ohälsa	Kontroll 1 gång per år att en utredning gjorts för medarbetare som varit sjukskriven minst 4-6 gånger senaste året	Förvaltning personalchef	Förvaltnings- chef Nämnd	
6	Upphandlingsform	Att direktupphandling inte sker när formaliserad upphandling krävs		Stickprov, 50 inköp varav 20 ska avse konsulttjänster	Förvaltning ekonomichef	Förvaltnings- chef Nämnd	12
7	Ramavtal	Att ramavtalen används.		Registeranalys. Stickprov, 50 stycken i olika varugrupper.	Förvaltning ekonomchef	Förvaltnings- chef Nämnd	12

8	Riskbedömning vid omorganisation	Att åtgärder vidtas enligt riskbedömning som gjordes i samband med beslutad omorganisation	Högre sjukfrånvaro, ohälsa	Uppföljning av de upprättade protokollen och rapportering till samverkan och ledningsgrupperna	Personalchef	Förvaltningschef Nämnd	9
---	----------------------------------	--	----------------------------	--	--------------	---------------------------	---

*Risk 1-16 grundar sig på genomförd risk- och väsentlighetsbedömning. Summan är beräknad genom att multiplicera konsekvensen och sannolikheten.

Konsekvenser vid fel (väsentlighet). Påverkan på verksamheten/ kostnaden om fel uppstår:

Försumbar = 1 Är obetydlig för de olika intressenterna och kommunen

Lindrig = 2 Uppfattas som liten av såväl intressenter som kommun

Kännbar = 3 Uppfattas som besvärande för intressenter och kommun

Allvarlig = 4 Är så stor att fel helt enkelt inte får inträffa

Sannolikhetsnivåer för fel (risk för fel)

Osannolik = 1 Risken är praktiskt taget obefintlig att fel ska uppstå

Mindre sannolik = 2 Risken är mycket liten att fel ska uppstå

Möjlig = 3 Det finns risk för att fel ska uppstå

Sannolik = 4 Det är mycket troligt att fel ska uppstå